KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEBESLUT (EU) 2018/210

av den 12 februari 2018

om antagande av det fleråriga arbetsprogrammet för Life 2018–2020

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1293/2013 av den 11 december 2013 om inrättandet av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EG) nr 614/2007 ([1]), särskilt artikel 24.1,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget och om upphävande av rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 ([2]), särskilt artikel 84.2,

efter att ha hört Life-kommittén för miljö och klimatpolitik, och

av följande skäl:

(1) För att säkerställa Life-programmets genomförande är det nödvändigt att anta ett flerårigt arbetsprogram för 2018–2020.

(2) För att fastställa en ram för genomförandet av de två Life-delprogrammen bör det fleråriga arbetsprogrammet för 2018–2020 ange en vägledande fördelning av medel mellan prioriterade områden och typer av finansiering, projektområdena för genomförande av de tematiska prioriteringar som anges i bilaga III till förordning (EU) nr 1293/2013, den tekniska metoden för urval, kriterierna för tilldelning av bidrag samt vägledande tidsplaner för ansökningsomgångarna.

(3) Det fleråriga arbetsprogrammet för 2018–2020 bör också innehålla kvalitativa och kvantitativa resultat, indikatorer och mål för varje prioriterat område och typ av projekt, i enlighet med resultatindikatorerna och de särskilda målen för varje prioriterat område, i syfte att underlätta utvärderingen av programmets resultat och effekter.

(4) De två innovativa finansieringsinstrument som har fastställts som lämpliga verktyg för att finansiera projekt i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) nr 1293/2013 och som har prövats under hela det fleråriga arbetsprogrammet för Life 2014–2017, har visat sin potential att mobilisera medel från investerare inom områdena biologisk mångfald samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar, och därigenom undanröjt nuvarande ekonomiska hinder för genomförandet av projekt inom dessa områden. Dessa pilotprojekt bör därför fortsätta.

(5) Med hänsyn till Europeiska investeringsbankens (EIB) erfarenheter och till att EIB har en geografisk täckning som gör det möjligt att nå potentiella stödmottagare i hela unionen, bör genomförandet av finansieringsmekanismen för naturkapital och instrumentet för privat finansiering för energieffektivitet, som finansieras genom bidrag från Life-programmet, även fortsättningsvis anförtros denna institution.

(6) För att säkerställa att förordning (EU) nr 1293/2013 tillämpas utan avbrott bör detta beslut vara tillämpligt från och med dagen efter den dag då tillämpligheten upphör för det fleråriga arbetsprogrammet för Life 2014–2017.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det fleråriga arbetsprogrammet

Härmed antas det fleråriga arbetsprogrammet för Life 2018–2020 som återfinns i bilagan.

([1]) EUT L 347, 20.12.2013, s. 185.
([2]) EUT L 298, 26.10.2012, s. 1.

Artikel 2

Unionens bidrag till det fleråriga arbetsprogrammet

Det maximala bidraget till det fleråriga arbetsprogrammet för Life 2018–2020 fastställs till 1 657 063 000 euro och ska användas för att finansiera relevanta delprogram och prioriterade områden enligt följande:

1. Ett totalt belopp på 1 243 817 750 euro för delprogrammet Miljö som ska fördelas enligt följande:

   a) 444 808 200 euro för det prioriterade området Miljö och resurseffektivitet.

   b) 632 556 250 euro för det prioriterade området Natur och biologisk mångfald.

   c) 143 377 300 euro för det prioriterade området Miljöstyrning och miljöinformation.

   d) 3 000 000 euro för den Europeiska solidaritetskåren – bidrag från Lifes delprogram Miljö.

   e) 20 076 000 euro för relaterade stödutgifter (inbegripet beloppet på 2 332 160 euro i bidrag till genomförandeorganets budget från delprogrammet Klimatpolitik).

2. Ett totalt belopp på 413 245 250 euro för delprogrammet Klimatpolitik som ska fördelas enligt följande:

   a) 230 500 000 euro för det prioriterade området Begränsning av klimatförändring.

   b) 123 850 000 euro för det prioriterade området Klimatanpassning.

   c) 47 549 250 euro för det prioriterade området Klimatstyrning och klimatinformation.

   d) 1 500 000 euro för den Europeiska solidaritetskåren – bidrag från Lifes delprogram Klimatpolitik.

   e) 9 846 000 euro för relaterade stödutgifter.

Artikel 3

Finansieringsinstrument

1. Följande finansieringsinstrument, som beskrivs i bilagan, ska beviljas bidrag i enlighet med artikel 17.1 i förordning (EU) nr 1293/2013:

— Instrumentet för privat finansiering för energieffektivitet.

2. Genomförandet av bidraget till instrumentet för privat finansiering för energieffektivitet och finansieringsmekanismen för naturkapital ska anförtros Europeiska investeringsbanken.

Artikel 4

Detta beslut ska tillämpas från och med den 1 januari 2018.

Detta beslut träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 12 februari 2018.

På kommissionens vägnar

Jean-Claude JUNCKER

Ordförande

BILAGA

1. INLEDNING

I enlighet med artikel 3 i förordning (EU) nr 1293/2013 (nedan kallad *Life-förordningen*) har Life-programmet följande allmänna mål:

— Att bidra till övergången till ett resurseffektivt, koldioxidsnålt och klimattåligt samhälle, till skydd och förbättring av miljön och till att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald, inbegripet stöd till Natura 2000-nätverket och åtgärder för att motverka förstöringen av ekosystem.

— Att förbättra utarbetandet, genomförandet och kontrollen av efterlevnaden av unionens politik och lagstiftning på miljö- och klimatområdena, och fungera som en katalysator för och främja integreringen av miljö- och klimatmål i unionens övriga politik och i de offentliga och privata sektorernas praxis, exempelvis genom att öka de offentliga och privata sektorernas kapacitet.

— Att stödja bättre miljö- och klimatstyrning på alla nivåer, inbegripet ökad medverkan från civilsamhället, icke-statliga organisationer och lokala aktörer.

— Att stödja genomförandet av det sjunde miljöhandlingsprogrammet.

Detta andra fleråriga arbetsprogram för Life har utformats med beaktande av erfarenheterna under perioden 2014–2017 och framför allt rekommendationerna från halvtidsutvärderingen ([1]), som i huvudsak gäller

1. förenkling av förfarandena för inlämning av förslag och rapportering,

2. reproducerbarhet av projektresultat,

3. förbättring av kommunikationsstrategin.

Åtgärderna för att förenkla förfarandet för att lämna in förslag har integrerats i detta fleråriga arbetsprogram för Life (se avsnitt 5.1.1.1). Behovet av att fortsätta, reproducera och/eller föra över projektresultat lyfts fram ytterligare i tilldelningsfasen (se avsnitt 5.1.1.2) och kommer att få mer stöd genom upphandling. Rapporteringen kommer att förenklas genom projektledningsförfarandena och genom att stödmottagarna får tillgång till en onlinedatabas som underlättar insamlingen av uppgifter om projektens nyckelindikatorer. Kommunikationsstrategin ska förbättras genom upphandling. De åtgärderna beskrivs därför inte i detalj i detta fleråriga arbetsprogram.

I detta arbetsprogram för Life behandlas även den senaste utvecklingen av EU:s politik, t.ex. handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ([2]) och handlingsplanen för naturen, människan och näringslivet ([3]). Programmet är också avsett att fungera som en bro till den framtida finansieringen av ”hållbarhet” som beskrivs i diskussionsunderlaget om EU:s framtida finanser ([4]). Följande förändringar har inkluderats:

Delprogrammet Miljö:

— Minska antalet projektämnen (från 87 till 42) och tydligare fokus på att i högre grad styra sökande mot EU:s politiska prioriteringar och samtidigt öka möjligheterna att få projekt inom vissa delområden, som biologisk mångfald och cirkulär ekonomi, och projekt med stor och direkt effekt för hälsan hos majoriteten av EU:s invånare.

— Ändra inriktning för projektämnen som rör styrning och information så att de får mer fokus på specifika frågor inom dessa områden.

([1]) Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén som åtföljer halvtidsutvärderingen av Life-programmet (COM(2017) 642), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM:2017:642:FIN

([2]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin*, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614

([3]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *En handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet*, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm

([4]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_sv.pdf

Båda delprogrammen:

— Öka resultatinriktningen ytterligare genom att införa ett krav på att mätbara effekter på miljön eller klimatförändringen ska produceras i alla prioriterade områden.

— Uppmuntra ökat deltagande av privata enheter genom att lyfta fram fördelarna med marknadsnära strategier som ett verktyg för att skapa hållbara projektresultat, stödja insatser som bidrar till att utveckla investeringsklara, ekonomiskt och miljömässigt hållbara projekt som mobiliserar ytterligare privata och offentliga finansiella resurser för att bygga ut och reproducera resultat.

— Förenkla förfarandena för att bevilja bidrag, framför allt för att pröva ett ansökningsförfarande i två steg för pilotprojekt och projekt för demonstration, bästa praxis och information, ökad medvetenhet och kunskapsspridning, enligt förslagen i halvtidsutvärderingen av Life-programmet.

Halvtidsutvärderingen av Life-programmet och Europaparlamentet (angående EU:s utgifter) ([1]) bekräftade behovet och vikten av mätbara effekter av projekt ute i fältet. Life-programmet innehåller resultatindikatorer och de fleråriga arbetsprogrammen omfattar kvantitativa (dvs. resultat) och kvalitativa utfallsindikatorer som överensstämmer med dem. För att det ska gå att rapportera om dessa indikatorer på programnivå behöver stödmottagarna göra prognoser för och mäta effekterna på miljö, klimat, styrning och information, dvs. samhällseffekterna på projektnivå i förhållande till specifika resultat- och utfallsindikatorer ([2]). För att effekterna ska bli varaktiga, dvs. hållbara över tid, måste stödmottagarna också utarbeta starka mekanismer för att se till att projekten får effekt även utanför det ursprungliga projektområdet genom utökning och reproducering. En tydlig och sammanhängande förklaring av hur projektets verksamhet och effekter ska vidmakthållas, reproduceras och/eller överföras blir därför ett ännu mer avgörande tilldelningskriterium när projektförslagen utvärderas. Framgångsrikt demonstrerade marknadsnära lösningar på miljö- och klimatproblem har särskilt stora chanser att få en fortsättning, reproduceras och/eller överföras. Förslag som på ett trovärdigt och sammanhängande sätt visar en strategi för hur projektet kan föras ut på marknaden när det är genomfört kommer därför att få höga poäng enligt detta kriterium.

Vid halvtidsutvärderingen gjordes en analys i enlighet med artikel 25 i Life-förordningen, och Life-programmets förmåga att främja synergier inom programmet bekräftades. I diskussionsunderlagen om EU:s framtida finanser ([3]) betonas den sociala dimensionens betydelse i EU:s politik. För Life-programmet skulle detta vara en drivkraft för att sträva efter ännu större synergier mellan de miljömässiga, ekonomiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling. Väl utformade strategier som fyller flera syften utöver sina primära miljö- eller klimatmål, t.ex. social delaktighet eller ekonomisk tillväxt, kommer att få en bonus ([4]). Insatser som skyddar natur och biologisk mångfald eller syftar till att förstärka den cirkulära ekonomin kan t.ex. även bidra till samhällsuppbyggnaden och den sociala delaktigheten. Det kan vara svårt att demonstrera ekonomisk bärkraft hos den cirkulära ekonomin och i många fall är det viktigt att beakta den sociala dimensionen (t.ex. missgynnade personers integration på arbetsmarknaden).

Life-programmet har utrymme för ”andra projekt” och ”andra verksamheter”. Denna flexibilitet kan användas för försök med nya strategier, projekttyper och stödtjänster till befintliga projekt och/eller berörda parter som inte lockas av de traditionella projektformaten. Exempelvis skulle klyftan mellan en framgångsrik tillämpning av miljö- eller klimatlösningar i Life-projekt och deras faktiska tillgång till marknaden kunna överbryggas, om de mest lovande Life-projekten fick särskilt stöd för att nå ut till marknader och potentiella investerare. Detta kan ske i form av ett kompletterande projekt med inriktning på stöd till marknadstillträde, projektspecifik affärsledning och coachning för att få fram medel, stöd för att bygga upp och/eller samarbete inom kretsloppskluster eller årliga priser för projekt som har särskilt stort mervärde för EU. Om den nya budgetförordningen ger mer utrymme för flexibilitet i tilldelningen av klumpsummor för specifika resultat kan detta också användas för att bygga upp kapacitet i syfte att skapa ekonomisk bärkraft hos investeringsprojekt och marknadstillgång.

([1]) Europaparlamentets beslut av den 27 april 2017 om ansvarsfrihet för genomförandet av Europeiska unionens allmänna budget för budgetåret 2015, avsnitt III – kommissionen (2016/2151(DEC)), punkt 8, http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0143+0+DOC+XML+V0//SV

([2]) Detta är de så kallade nyckelprojektindikatorerna för Life, se även avsnitt 7.

([3]) https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_sv

([4]) Nyligen gjorda studier bekräftar att hållbara investeringar kräver smarta politiska åtgärder och incitament för att skapa större engagemang i samhället i stort och i alla sektorer, framför allt på lokal nivå och i samarbete med invånare och små och medelstora företag, eftersom de blir allt mer delaktiga genom samhällsinitiativ som möjliggörs genom utbyggnaden av digital teknik eller som ”prosumenter” (som innebär att de t.ex. kan producera, lagra och även sälja el i stället för att köpa den), se European Political Strategy Centre, *EPSC Strategic Notes*, nr 25, den 8 juni 2017, s. 14.

Life-programmet förvaltas av kommissionens avdelningar själva och av det genomförandeorgan som delegeras detta uppdrag genom direkt förvaltning. Genomförandeorganet verkar inom de delegeringsgränser som fastställs i kommissionens beslut C(2013) 9414 eller ett beslut av kommissionen som ersätter det beslutet, och under överinseende av kommissionens avdelningar. Det övergripande ansvaret för programmet kommer att ligga kvar hos kommissionen. Externa experter kan komma att anlitas för att stödja kommissionens avdelningar och/eller genomförandeorganet i deras arbete.

I enlighet med den princip om komplementaritet med andra europeiska finansieringsprogram som avses i skälen 5, 11 och 13 och artikel 8 i Life-förordningen ska genomförandet av det fleråriga arbetsprogrammet säkerställa samstämmighet och synergier samt undvika överlappning med unionens övriga politikområden och finansieringsinstrument och eftersträva komplementaritet med Horisont 2020 ([1]), unionens forsknings- och innovationsprogram för 2014–2020, och med dess arbetsprogram ([2]). Detta kommer främst att uppnås genom kriterierna för stödberättigande för de olika projekttyperna och inriktningarna i de ansökningsriktlinjer som åtföljer ansökningsomgångarna ([3]) och eftersträvar komplementaritet med Horisont 2020. Dubbelfinansiering kommer att undvikas genom dubbelkontroll under urvalsetappen och genom efterhandsutvärderingar. Projekt som inriktas på forskning eller anläggning av storskalig infrastruktur som omfattas av andra EU-program kommer att uteslutas från finansiering genom Life-programmet.

Det fleråriga arbetsprogrammet är strukturerat på samma sätt som artikel 24.2 i Life-förordningen och omfattar bara delprogrammen Miljö och Klimatpolitik separat, i förekommande fall.

Det sträcker sig mellan den 1 januari 2018 och den 31 december 2020.

1.1 **Delprogrammet Miljö**

Delprogrammet Miljö omfattar de **prioriterade områdena** Miljö- och resurseffektivitet, Natur och biologisk mångfald samt Miljöstyrning och miljöinformation (artiklarna 9–12 i Life-förordningen). Vart och ett av dessa prioriterade områden omfattar flera **tematiska prioriteringar**, som anges i bilaga III till Life-förordningen.

I detta fleråriga arbetsprogram för 2018–2020 definieras **projektämnen** för att genomföra de tematiska prioriteringarna.

1.2 **Delprogrammet Klimatpolitik**

Delprogrammet Klimatpolitik omfattar de **prioriterade områdena** Begränsning av klimatförändringar, Klimatanpassning samt Klimatstyrning och klimatkommunikation (artiklarna 13–16 i Life-förordningen). Varje prioriterat område innehåller ett antal **politikområden** som beskrivs i avsnitt 4. Det är områden som anses vara av särskilt intresse under den period som omfattas av detta fleråriga arbetsprogram.

2. FÖRDELNING AV MEDEL MELLAN PRIORITERADE OMRÅDEN OCH MELLAN OLIKA TYPER AV FINANSIERING – ARTIKEL 24.2 a

I enlighet med artikel 4 i Life-förordningen ska den **övergripande budgetramen för Life-programmet under perioden 2014–2020** vara 3 456 655 000 euro, varav 75 % ska fördelas till delprogrammet Miljö (2 592 491 250 euro) och 25 % ska fördelas till delprogrammet Klimatpolitik (864 163 750 euro).

Under åren 2014–2017 anslogs 1 349 miljoner euro till delprogrammet Miljö och 446 miljoner euro till delprogrammet Klimatpolitik. Ytterligare 1 657 miljoner euro finns tillgängliga för åren 2018–2020.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1290/2013 av den 11 december 2013 om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020) och om upphävande av förordning (EG) nr 1906/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 81).

([2]) Det sista arbetsprogrammet för Horisont 2020 omfattar åren 2018–2020. Horisont 2020 är inriktat på tre prioriteringar, nämligen att utveckla vetenskaplig spetskompetens i syfte att stärka unionens globala spetskompetens inom vetenskap, främja industriellt ledarskap till stöd för företag, inbegripet mikroföretag och små och medelstora företag, och innovation samt att ta itu med samhällsutmaningar, i syfte att direkt bemöta de utmaningar som identifieras i Europa 2020-strategin genom stöd till verksamhet som omfattar hela spektrumet från forskning till marknad. I Horisont 2020 hanteras forskningen och innovationen på området miljö- och klimatpolitik av ett antal åtgärder och möjligheter till samarbete, i synnerhet samhällsutmaningarna ”Klimatåtgärder, miljö, resurseffektivitet och råvaror” och ”Livsmedelstrygghet, hållbart jord- och skogsbruk, havs-, sjöfarts- och inlandsvattenforskning samt bioekonomin”. I detta sammanhang strävar miljöforskningen och miljöinnovationen efter att ekonomin och samhället ska präglas av klimattålighet och en effektiv resurs- och vattenanvändning.

([3]) Ansökningsriktlinjerna för varje ansökningsomgång finns på Life-webbplatsen: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm

I Life-förordningen fastställs också den lägsta procentandel av den totala budgeten som ska avsättas för **projekt** (81 %, artikel 17.4 i Life-förordningen) och den högsta procentandel av de budgetmedel som ska fördelas till projekt som stöds genom verksamhetsbidrag som kan fördelas till **integrerade projekt** (30 %, artikel 17.5 i Life-förordningen).

Artikel 4 i Life-förordningen är under omarbetning för att införliva ett bidrag på 4 500 000 euro till Europeiska solidaritetskåren för projekt där unga volontärer i hela EU deltar i miljöskydds- och klimatåtgärder ([1]).

Life-projekt ska finansieras genom **verksamhetsbidrag** eller, i förekommande fall, genom **finansieringsinstrument** (artikel 17.4 i Life-förordningen).

I enlighet med artikel 24.2 a i Life-förordningen innehåller detta **fleråriga arbetsprogram uppgifter** om de belopp som ska tilldelas **per prioriterat område och finansieringstyp**.

Övergripande tilldelning per typ av finansiering för båda delprogrammen

Budget 2018–2020	miljoner euro
Projekt och driftsbidrag	
Verksamhetsbidrag	1 263,44
Driftsbidrag	36,00
Finansieringsinstrument	75,00
Offentlig upphandling	252,70
Stödutgifter	29,92
Totalt	**1 657,06**

Övergripande tilldelning per prioriterat område 2018–2020

Prioriterade områden	Miljö och resurseffektivitet	Natur och biologisk mångfald	Miljöstyrning och miljöinformation	Europeiska solidaritetskåren	Begränsning av klimatförändringar	Klimatanpassning	Klimatstyrning och klimatinformation
Totalt per område (miljoner euro)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Delsumma	1 627,14						
Stödutgifter (tekniskt och administrativt stöd)	29,92						
Totalt	**1 657,06**						

Tilldelningarna per prioriterat område och finansieringstyp är vägledande. För verksamhetsbidragen kommer den slutliga tilldelningen att bero på det faktiska antalet finansieringsbara projektförslag enligt varje prioriterat område. Budgetanslagen till och mellan finansieringsinstrumenten kan komma att anpassas under Life-programmets gång som svar på det faktiska genomslaget. I linje med budgetförordningen ([2]) får omfördelningarna mellan prioriterade områden inte överskrida 5 % av den totala tilldelningen till de berörda prioriterade områdena, inom de tröskelvärden som fastställs genom Life-förordningen.

([1]) Mer information om förslaget till förordning om Europeiska solidaritetskåren och läget i det åtföljande lagstiftningsförfarandet finns på http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN

([2]) Förordning (EU, Euratom) nr 966/2012.

2.1 **Delprogrammet Miljö**

Under genomförandet av detta fleråriga arbetsprogram ska en budget på 1 243,81 miljoner euro ([1]) tilldelas delprogrammet Miljö.

En viss andel av de budgetmedel som tilldelas projekt som får stöd genom verksamhetsbidrag inom ramen för delprogrammet Miljö ska gå till projekt som stöder bevarandet av natur och biologisk mångfald, inklusive projekt som rör information och styrning, tekniskt stöd och förberedelser (artikel 9.3 i Life-förordningen) ([2]). Resten av budgetmedlen för projekt kommer att fördelas till projekt inom de prioriterade områdena miljö och resurseffektivitet och miljöstyrning och miljöinformation.

Vägledande tilldelning per typ av finansiering inom delprogrammet Miljö

Budget 2018–2020		miljoner euro
Verksamhetsbidrag (*)		
— Projekt för kapacitetsuppbyggnad		7,75
— Projekt för tekniskt stöd		2,95
— Andra verksamhetsbidrag		992,37
Finansieringsinstrument (**)		
Finansieringsmekanismen för naturkapital (NCFF)		p.m.
Driftsbidrag		27,00
Offentlig upphandling		193,67
Stödutgifter (***)		20,07
Totalt		**1 243,81**

(*) Enligt artikel 17.5 i Life-förordningen ska 30 % av de budgetmedel som stöds genom verksamhetsbidrag anslås till integrerade projekt. Beroende på det verkliga antalet förslag om integrerade projekt kommer outnyttjade medel att användas för andra projekt som finansieras med verksamhetsbidrag.

(**) Den högsta nivån på administrationskostnaderna i samband med genomförandet av finansieringsinstrumenten ska inte överstiga 7 % av den totala finansieringsramen för finansieringsinstrumenten.

(***) Inklusive det totala bidraget från Life-programmet till genomförandeorganets budget på 14,58 miljoner euro, med 2,33 miljoner euro från bidraget från delprogrammet Klimatpolitik.

Tilldelningarna per prioriterat område och finansieringstyp är vägledande.

Budgetanslagen till och mellan finansieringsinstrumenten kan komma att anpassas under Life-programmets gång som svar på det faktiska genomslaget. Inom de tröskelvärden som fastställs genom Life-förordningen får omfördelningarna mellan prioriterade områden inte överskrida 5 % av den totala tilldelningen till de berörda prioriterade områdena.

([1]) Av budgetskäl omfattar detta belopp 2,33 miljoner euro som bidrag till genomförandeorganets budget från delprogrammet Klimatpolitik.

([2]) Kommissionens delegerade förordning (EU) 2018/93 av den 16 november 2017 om ökning av procentandelen budgetmedel som tilldelas projekt som får stöd genom verksamhetsbidrag inom ramen för delprogrammet Miljö och som ska gå till projekt som stöder bevarandet av natur och biologisk mångfald i enlighet med artikel 9.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1293/2013 om inrättandet av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EG) nr 614/2007 (EUT L 17, 23.1.2018, s. 5) (nedan kallad *den delegerade förordningen om att öka procentandelen för natur och biologisk mångfald*).

2.2 **Delprogrammet Klimatpolitik**

För detta fleråriga arbetsprogram kommer budgeten för delprogrammet Klimatpolitik att vara 413,25 miljoner euro. Tilldelningen till prioriterade områden är vägledande och beror på det faktiska antalet förslag till verksamhetsbidrag inom varje prioriterat område och på det relaterade genomslaget på marknaden för finansieringsinstrumenten Privat finansiering för energieffektivitet (endast för detta delprogram) och Finansieringsmekanismen för naturkapital.

Vägledande tilldelning per typ av finansiering inom delprogrammet Klimatpolitik

Budget 2018–2020		miljoner euro
Verksamhetsbidrag (*)		
Projekt för kapacitetsuppbyggnad		3,00
Projekt för tekniskt stöd		0,78
Andra verksamhetsbidrag		256,59
Finansieringsinstrument (**)		
Privat finansiering för energieffektivisering (PF4EE)		75,0
Finansieringsmekanismen för naturkapital (NCFF)		p.m.
Driftsbidrag		9,00
Offentlig upphandling		59,03
Stödutgifter (***)		9,85
Totalt		**413,25**

(*) Enligt artikel 17.5 i Life-förordningen ska 30 % av de budgetmedel som stöds genom verksamhetsbidrag anslås till integrerade projekt. Beroende på det verkliga antalet förslag om integrerade projekt kommer outnyttjade medel att användas för andra projekt som finansieras med verksamhetsbidrag.

(**) Den högsta nivån på administrationskostnaderna i samband med genomförandet av finansieringsinstrumenten ska inte överstiga 7 % av den totala finansieringsramen för finansieringsinstrumenten.

(***) Beloppet på 2,33 miljoner euro av bidraget till genomförandeorganets budget från delprogrammet Klimatpolitik inkluderas i det totala bidraget från Life-programmet.

3. PROJEKTÄMNEN SOM GENOMFÖR DE TEMATISKA PRIORITERINGARNA I BILAGA III FÖR DELPROGRAMMET MILJÖ (ARTIKEL 24.2 b I LIFE-FÖRORDNINGEN)

I linje med skäl 36 och artikel 24 i Life-förordningen innehåller det fleråriga arbetsprogrammet en icke-uttömmande förteckning över projektämnen som genomför de tematiska prioriteringarna, som riktar insatserna mot konkreta miljöpolitiska och åtföljande styrnings- och informationspolitiska prioriteringar och åtgärdsområden inom delprogrammet Miljö. I linje med skäl 22 i Life-förordningen bör kommissionen, när den utvärderar projektens mervärde för unionen avseende delprogrammet Miljö, särskilt uppmärksamma hur de bidrar till de tematiska prioriteringar som genomförs genom projektämnena. Projektämnena är alltså ett redskap för att ge bonus till projekt som tar itu med strategiskt viktiga politikområden, samtidigt som man förblir öppen för välgrundade förslag inom andra områden och införlivandet av nya idéer för att möta nya utmaningar.

En specifik procentandel av medlen som tilldelas projekt som får stöd genom verksamhetsbidrag ska öronmärkas för projekt som stöder bevarandet av natur och biologisk mångfald ([1]). Den ökade avsättningen jämfört med Life+-förordningen begränsar den tillgängliga budgeten för projekt inom andra tematiska prioriteringar enligt delprogrammet Miljö och är således ett ytterligare skäl till att använda medlen inom dessa områden på ett bättre sätt.

Det bör noteras att projekt inom ämnen som inte ingår i denna förteckning ändå kan få finansiering. Högkvalitativa projekt som uppfyller de tillämpliga kriterierna för stödberättigande och urvalskriterierna kan alltjämt tilldelas medel. Genom att fastställa denna förteckning för det fleråriga arbetsprogrammets varaktighet säkerställer man alltså både den flexibilitet som krävs för att uppnå Life-programmets mål och den nödvändiga stabiliteten så att potentiella sökande kan planera, förbereda och lägga fram förslag.

3.1 **Det prioriterade området Miljö och resurseffektivitet**

Enligt artikel 10 a i Life-förordningen ska de projektämnen som motsvarar detta område och åtföljande tematiska prioriteringar som anges i bilaga III till Life-förordningen framför allt vara inriktade på det specifika målet **att utveckla, prova och demonstrera policy- eller förvaltningsstrategier, bästa praxis och lösningar** på miljöproblem, inbegripet utveckling och demonstration av innovativ teknik, som lämpar sig för att upprepas, spridas eller integreras, bl.a. med hänsyn till sambandet mellan miljö och hälsa samt till stöd för politik och lagstiftning om resurseffektivitet, inbegripet färdplanen för ett resurseffektivt Europa. Innovativa förvaltningsstrategier omfattar framför allt gemensamma försök hos offentliga, privata och det civila samhällets aktörer i värdekedjor som väntas ge direkta och mätbara positiva miljöeffekter. Alla projekt inom detta prioriterade område ska därför vara pilot- eller demonstrationsprojekt i den mening som avses i artikel 18 a och b i Life-förordningen, men ska inte vara inriktade på forskning. Begränsad tillämpad forskning är tillåten inom ramen för förberedelserna och/eller övervakningen. När det gäller demonstrationsprojekt inom detta prioriterade område som omfattas av ett av de projektämnen som anges nedan ska projekt som tillämpar, prövar, utvärderar och sprider åtgärder, metoder eller strategier som är **nya eller okända i unionen** prioriteras.

Life-programmets resultat för de mål inom detta prioriterade område som rör pilot- och demonstrationsprojekt och framför allt dess bidrag till omställningen till en resurseffektiv ekonomi och till skydd och förbättring av miljöns kvalitet ska mätas i förhållande till de miljöförbättringar som kan hänföras till Life-projekt. Därför ska alla Life-projekt inom detta prioriterade område omfatta åtgärder som resulterar i **direkta och mätbara effekter på miljön under projektets löptid**.

Bilaga III till Life-förordningen

a) ***Tematiska prioriteringar för vatten, inbegripet havsmiljön:*** *verksamhet för att genomföra de särskilda mål för vatten som fastställs i färdplanen för ett resurseffektivt Europa och det sjunde miljöhandlingsprogrammet, särskilt*

i) integrerade strategier för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG ([2]),

ii) verksamhet för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG ([3]),

iii) verksamhet för genomförande av åtgärdsprogrammet i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG ([4]) i syfte att uppnå god miljöstatus för havsvatten,

iv) verksamhet för att säkerställa säker och effektiv användning av vattenresurser, förbättra den kvantitativa vattenförvaltningen, bevara en hög vattenkvalitet och undvika missbruk och förstöring av vattenresurser.

([1]) Ändrad genom den delegerade förordningen om att öka procentandelen för natur och biologisk mångfald.
([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).
([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG av den 23 oktober 2007 om bedömning och hantering av översvämningsrisker (EUT L 288, 6.11.2007, s. 27).
([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (ramdirektiv om en marin strategi) (EUT L 164, 25.6.2008, s. 19).

Hanteringen av vattenkvalitet, översvämningar och torka på ett kostnadseffektivt sätt är en stor utmaning för EU. Bemötandet av utmaningarna och möjligheterna i vattensektorn kräver en holistisk strategi som omfattar en mängd olika aktörer. I linje med genomförandet av ramdirektivet för vatten, översvämningsdirektivet och prioriteringarna i Europeiskt innovationspartnerskap om vatten ska projekten inriktas på utvecklings- och, framför allt, genomförandeåtgärder som kan hjälpa medlemsstaterna att röra sig mot en helt integrerad förvaltning av vattenresurserna, samtidigt som man i förekommande fall främjar ekosystembaserade strategier. I fråga om åtgärder som rör genomförandet av ramdirektivet om en marin strategi ska särskild uppmärksamhet riktas mot framväxande påverkan och effekter, liksom mot att främja en bättre integrering av kusthanteringen och den fysiska planeringen i kust- och havsområdena. När det gäller vattenindustrin håller de tekniker och processer som används för att säkerställa tillhandahållandet av vattentjänster (produktion av dricksvatten och avloppsvattenrening) på att nå sin mognad. I linje med de prioriterade områdena i Europeiskt innovationspartnerskap om vatten består den nuvarande utmaningen av två delar: i) att säkerställa ett effektivt genomförande på ett sätt som ger resultat som är kostnadseffektiva, resurseffektiva och följer lagen, och ii) att säkerställa en förmåga att hantera framväxande frågor inom detta område.

Följande projektämnen kommer därför att prioriteras:

Vatten, översvämningar och torka – bilaga III avsnitt A led a i–ii

1. Genomförande av åtgärder för **hantering av översvämningsrisk och/eller risk för torka** på något av följande sätt:

   — Naturbaserade lösningar i form av åtgärder för naturlig vattenupptagning som ökar infiltrationen och lagringen av vatten och avlägsnar föroreningar genom naturliga eller ”naturlika” processer, inklusive återställande av morfologin i floder, sjöar, flodmynningar och kuster, och/eller återskapar de relaterade livsmiljöerna, även översvämningsområden och våtmarker.

   — Verktyg och tekniker för förebyggande och skydd som kan användas för politiskt stöd, markanvändningsplanering, riskreducering, återhämtningsförmåga och krishantering.

   — Integrerade strategier för riskbedömning och riskhantering som tar hänsyn till samhällets sårbarhet och syftar till att förbättra motståndskraften och samtidigt säkerställer samhällelig acceptans.

2. Projekt för att ta itu med den **hydromorfologiska påverkan** som identifierats i förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt och som kommer från markanvändning eller användning i vattendrag, i syfte att uppnå god vattenstatus eller potential enligt kraven i målen för ramdirektivet för vatten.

3. **Integrerad förvaltning av näringsämnen och organiska föroreningar** från människor och/eller jordbruk genom att avlägsna föroreningarna direkt. De beslutade insatserna bör fastställas genom en heltäckande gapanalys ([1]) som klargör vilka åtgärder som behövs på avrinningsområdesnivå för att göra det möjligt att uppfylla kraven i ramdirektivet för vatten och ramdirektivet om en marin strategi, med hänsyn till vad som har åstadkommits genom direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse ([2]), nitratdirektivet ([3]), badvattendirektivet ([4]) och grundvattendirektivet ([5]).

4. Minska påverkan av **kemiska föroreningar** i vattenmiljön genom att minska utsläppen vid källan av prioriterade ämnen och andra kemikalier som har identifierats som särskilda förorenande ämnen i avrinningsområdet, genom att använda lämpliga substitut ([6]) eller alternativ teknik.

5. Genomföra **vattenbesparingsåtgärder** för att minska den kvantitativa och kvalitativa belastningen på vattendrag i avrinningsområden med konstaterad vattenstress enligt förvaltningsplanen för avrinningsområdet.

([1]) En analys av avståndet mellan vattenförekomsters nuvarande status och den minskning av påverkan som krävs för att uppnå målet för god status enligt artikel 11.1 i ramdirektivet för vatten, där det föreskrivs att medlemsstaterna ska inrätta åtgärdsprogram och ”beakta resultaten av de analyser som krävs enligt artikel 5” (påverkans- och konsekvensanalys) ”för att uppnå de mål som fastställs enligt artikel 4” (god status). Enligt artikel 11.8 ska åtgärdsprogrammen ses över vart sjätte år. Läs mer i vägledningen för rapportering enligt ramdirektivet för vatten 2016, http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, framför allt kapitel 10.1.8.2, s. 245 (beskrivning av vad medlemsstaterna ska rapportera i fråga om gapindikatorer för varje betydande påverkanstyp eller kemiskt ämne) samt avsnitten 10.1.4 och 10.1.5.

([2]) Rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (EGT L 135, 30.5.1991, s. 40).

([3]) Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (EGT L 375, 31.12.1991, s. 1).

([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/7/EG av den 15 februari 2006 om förvaltning av badvattenkvaliteten och om upphävande av direktiv 76/160/EEG (EUT L 64, 4.3.2006, s. 37).

([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG av den 12 december 2006 om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (EUT L 372, 27.12.2006, s. 19).

([6]) *Lämpliga substitut*: andra kemiska ämnen som ger samma önskade effekt med mindre miljöpåverkan.

Förvaltning av havs- och kustmiljön – bilaga III avsnitt A led a iii

1. Tillämpning av verktyg, tekniker och förfaranden för att **se till att mänsklig verksamhet med anknytning till havsmiljön är hållbar**, bland annat genom att minska den mänskliga verksamhetens påverkan på havsmiljön och genom att ta itu med minst ett av följande allvarliga problem:

   — undervattensbuller,

   — störningar på havsbotten,

   — djuphavsutvinning,

   — fiske,

   — jordbruk och/eller

   — sjöfart.

2. Projekt för att **förebygga och minska nedskräpning och föroreningar i havsmiljön** genom att ta itu med källorna på land och/eller till havs.

Vattenindustrin – bilaga III avsnitt A led a iv

1. Tillämpning av teknik för dricksvattensystem och system för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom användning av **resurseffektiva processer** för tillhandahållande av vattentjänster ([1]), förfaranden och/eller kontrollprocesser på plats för att **minska eller eliminera utsläpp av nya förorenande ämnen och/eller patogener** som en del av utflödet från reningen av avloppsvattnet.

2. Tillämpning av verktyg för att säkerställa ett **effektivt tillhandahållande av vattentjänster** som överensstämmer med dricksvattendirektivet och direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse för invånare i **landsbygdsområden** ([2]).

3. **Förbättra effektiviteten och ändamålsenligheten** hos lösningar och/eller reningsalternativ gällande **återvunnet vatten** genom ett eller flera av följande alternativ:

   — Koncept för (alternativ) vattenförsörjning, rening av avloppsvatten, återanvändning och återvinning av resurser ([3]).

   — Metoder för källkontroll och kostnadseffektiva tekniker på plats vad gäller utsläpp av nya förorenande ämnen och patogener i systemet för rening av avloppsvatten.

   — Innovationsnav för vattenrening i regioner som för närvarande saknar lämpliga avloppsledningar och renings- och sanitetsanläggningar, som tillämpar smarta tekniker och decentraliserade system med fokus på alternativa vattenkällor.

   — Systematiska strategier för att undvika förluster av vatten, energi och resurser inom industriproduktionen och/eller vatten- och avloppsinfrastrukturerna.

Bilaga III till Life-förordningen

b) ***Tematiska prioriteringar för avfall:*** *verksamhet för att uppfylla de särskilda målen för avfall som fastställs i färdplanen för ett resurseffektivt Europa och det sjunde miljöhandlingsprogrammet, särskilt*

   i) integrerade strategier för genomförandet av avfallsplaner och avfallsprogram,

   ii) verksamhet för genomförande och utarbetande av unionens avfallslagstiftning, med särskild betoning på de första stegen i unionens avfallshierarki (förebyggande, återanvändning och materialåtervinning),

   iii) verksamhet för resurseffektivitet och produkters livslängd, konsumtionsmönster och avmaterialisering av ekonomin.

När det gäller avfall syftar färdplanen för ett resurseffektivt Europa och det sjunde miljöhandlingsprogrammet till att nå följande övergripande mål senast 2020:

— Att reducera det avfall som genereras.

— Att maximera materialåtervinningen och återanvändningen.

([1]) Till exempel för att minska energiförbrukningen i samband med reningen och förvaltningen av vatten och vattenförluster.

([2]) Med *invånare i landsbygdsområden* avses invånare utanför tätortsområden. Tätortsområden identifieras enligt följande metod: 1) Ett tröskelvärde för befolkningstäthet (300 invånare per km²) tillämpas på kilometerrutor på 1 km². 2) Ett tröskelvärde för minsta storlek (5 000 invånare) tillämpas på grupperade kilometerrutor över tröskelvärdet för befolkningstäthet. Läs mer på http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology

([3]) Till exempel näringsämnen i mark (P, K, N) och organiska föreningar.

— Att begränsa förbränningen till icke-återvinningsbara material.

— Att begränsa deponeringen på avfallsupplag till icke-återvinningsbart avfall som inte kan användas för energiutvinning.

Följande projektämnen kommer därför att prioriteras:

Genomförande av avfallslagstiftning – bilaga III avsnitt A led b i–ii

1. Genomförande av metoder för **hantering** (separat insamling, sortering och återvinning) **av avfall** i EU:s yttersta randområden ([1]) eller på öar ([2]) med en stadigvarande befolkning på mindre än 250 000 invånare ([3]).

2. Genomförande av **innovativa lösningar** med inriktning på något av följande:

   — Separat insamling och återvinning av **avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning** (elavfall) **och/eller batterier och ackumulatorer** eller återvinning av elavfall och/eller batterier och ackumulatorer.

   — Nedmontering och återvinning av **uttjänta fordon**.

   — **Selektiv nedmontering** av byggnadsverk eller byggnader som leder till återvunna material eller produkter med mervärde ([4]).

   — Sortering och återvinning med mervärde av **plast** ([5]).

   — Separat insamling och återvinning av **biologiskt avfall** och/eller

   — återvinning av **kompositmaterial för att återvinna viktiga råvaror**.

   Förklarande anmärkning:

   Som ett komplement till dessa innovativa lösningar och Life-projektet bör även andra relevanta insatser för avfallshantering göras i linje med avfallshierarkin under och efter projektperioden.

3. **Identifiering** ([6])**och separering av farliga ämnen i avfall** för att göra det möjligt att skapa mervärde genom återvinning ([7]) av det hanterade avfallet och en säker bortskaffning av farliga ämnen inom ramen för projektet.

Avfalls- och resurseffektivitet – bilaga III avsnitt A led b iii

1. Genomförande av **nya affärs- och/eller konsumtionsmodeller och/eller strategier som bidrar till resurseffektivitet** i de prioriterade industrisektorer som anges i färdplanen för ett resurseffektivt Europa ([8]) och EU-handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ([9]), med inriktning på hållbarhet, återanvändning, reparation och återvinning av produkter och på alternativ till produktförsäljningsprocessen. Genomförandet av nya affärsmodeller och affärsstrategier bör redan under projektets löptid

   — leda till minskad resursanvändning (dvs. materialanvändning, energi- och/eller vattenförbrukning, beroende på de största effekterna) och

---

([1]) Guadeloupe, Réunion, Mayotte, Franska Guyana och Martinique, Saint-Martin (Frankrike), Madeira, Azorerna (Portugal), Kanarieöarna (Spanien), se http://ec.europa.eu/regional_policy/sv/policy/themes/outermost-regions/

([2]) Öar definieras som territorier med en area på minst 1 km², ett minsta avstånd mellan ön och fastlandet på 1 km, en stadigvarande befolkning på mer än 50 invånare, ingen fast förbindelse (bro, tunnel, vägbank) mellan ön och fastlandet. Se definitionen i *Regional focus* nr 01/2011 ”Regional typologies: a compilation”, Europeiska unionens regionalpolitik, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf

([3]) Enligt de senast offentligt tillgängliga uppgifterna hos de relevanta behöriga myndigheterna.

([4]) Med mervärde avses att återvinningen resulterar i produkter av hög kvalitet, dvs. inte återvinning till aggregat. Läs mer om konceptet i meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Mot ett kretsloppssamhälle: Program för ett avfallsfritt Europa* (COM(2014) 398 final av den 2 juli 2014), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398

([5]) Detta omfattar plastförpackningar.

([6]) Inklusive beskrivning.

([7]) Med *mervärde* avses att återvinningen resulterar i produkter av hög kvalitet, dvs. inte återvinning till aggregat. Läs mer om konceptet i meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Mot ett kretsloppssamhälle: Program för ett avfallsfritt Europa* (COM(2014) 398 final av den 2 juli 2014), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398

([8]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *En handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet* (COM(2011) 571 final av den 20 september 2011), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN

([9]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin* (COM(2015) 614 final av den 2 december 2015), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1517840228498&uri=CELEX:52015DC0614

— ge stöd till omställning i små och medelstora företag ([1]) och/eller

— integrera den sociala dimensionen i affärsmodellen.

Förklarande anmärkning:

Alternativa processer omfattar, men är inte begränsade till, delning eller hyra av produkter, återtillverkning, industriell symbios, optimerade livsmedelskedjor, transport och rörlighet, hållbara byggnader samt hållbar konstruktion/rivning.

Bilaga III till Life-förordningen

c) ***Tematiska prioriteringar för resurseffektivitet, inbegripet mark och skog, och ett miljövänligt kretsloppssamhälle:*** *verksamhet för att genomföra färdplanen för ett resurseffektivt Europa och det sjunde miljöhandlingsprogrammet som inte omfattas av andra tematiska prioriteringar som avses i denna bilaga, särskilt*

i) verksamhet för industriell symbios och kunskapsöverföring och utarbetande av nya modeller för övergång till ett miljövänligt kretsloppssamhälle,

ii) verksamhet för en strategi för markskydd (kommissionens meddelande av den 22 september 2006, Mot en temainriktad strategi för markskydd) med särskild betoning på lindring och kompensation för hårdgörning av mark samt förbättrad markanvändning,

iii) verksamhet för skogsövervakning och informationssystem samt för att förhindra skogsbränder.

Projekt enligt de tematiska prioriteringarna för resurseffektivitet, inbegripet mark och skog, och ett miljövänligt kretsloppssamhälle kommer att inriktas på genomförandet av färdplanen för ett resurseffektivt Europa, EU-handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ([2]), den temainriktade strategin för markskydd ([3]) och EU:s skogsstrategi från 2013 ([4]).

När det gäller industriell symbios, kunskapsöverföring och övergången till ett miljövänligt kretsloppssamhälle bör cirkulärt/resurseffektivt och miljömässigt sunt arbete inom näringsliv, konsumentpolitik, nya företag och konsumtionsmodeller uppmärksammas särskilt. Hittills har det offentliga stödet till den cirkulära ekonomin främst varit inriktat på ”återvinning”, medan projekt för återanvändning, reparation och återtillverkning är underrepresenterade ([5]). Om den införs i (lokala) värdekedjor har den cirkulära ekonomin stor potential att skapa positiva samhällseffekter, t.ex. för integration på arbetsmarknaden av missgynnade personer och formalisera verksamhet i skuggekonomin. Projekt som rör den cirkulära ekonomin uppmanas att ta hänsyn till dessa effekter utöver de direkt mätbara miljökonsekvenserna. Dessa värdekedjor ska avse prioriterade sektorer och därmed främja genomförandet av den kommande strategin för plast i den cirkulära ekonomin ([6]).

När det gäller markskydd finns det ett behov av att förbättra markförvaltningen och, i synnerhet, att begränsa och dämpa hårdgörningen av mark. Markrelaterade uppgifter som samlas in i projektet bör skickas till relevanta regionala och nationella databaser och/eller EU-databaser.

Projekt med inriktning på skog väntas bidra till skogsövervakningen genom att överlämna eventuella relevanta uppgifter som de genererar till befintliga eller framtida europeiska skogsinformationssystem. Samtidigt finns ett behov av att hitta kostnadseffektiva, naturnära eller liknande skogsbruksstrategier som ett alternativ till planterade jämnåriga och ensartade bestånd, för att stärka den biologiska mångfalden och motståndskraften ytterligare. Det bör göras särskilda insatser för att förhindra skogsbränder, minimera brandspridningsmöjligheterna och öka skogars övergripande motståndskraft, framför allt i skyddade områden, exempelvis de Natura 2000-områden som innehåller en stor andel skog och utgör ryggraden i EU:s naturskyddspolitik.

([1]) En definition av små och medelstora företag finns på http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=URISERV%3An26026

([2]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin* (COM(2015) 614 final av den 2 december 2015), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614

([3]) Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén *En temainriktad strategi för markskydd* (KOM(2006) 231 slutlig), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A52006DC0231

([4]) https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_sv

([5]) Se Europeiska miljöbyråns rapport nr 6/2017. *Circular by design – products in the circular economy*, s. 23: 5 % av alla FoU-projekt som rör utformning av produkter i EU gäller ekodesign, 1 % gäller återtillverkning, 2 % reparation, men 8 % är inriktade på återvinning.

([6]) http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy

Följande projektämnen kommer därför att prioriteras:

Resurseffektivitet, miljövänligt kretsloppssamhälle – bilaga III avsnitt A led c i

Genomföra konceptet cirkulär ekonomi med inriktning på minst en av de prioriterade sektorerna i EU-handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ([1]) och säkerställa användningen av sekundära resurser, skrotmaterial och/eller avfall av hög kvalitet i en värdekedja eller i andra värdekedjor. Genomförandet av nya affärsmodeller och affärsstrategier bör redan under projektets löptid

— ge stöd till omställning i små och medelstora företag och/eller

— integrera den sociala dimensionen i värdekedjan eller värdekedjorna.

Mark – bilaga III avsnitt A led c ii

1. Genomförande av åtgärder i linje med riktlinjerna för att begränsa hårdgörning av mark ([2]), som är effektivare än marknadslösningar för att uppnå **regional eller nationell fysisk utveckling utan att man tar ytterligare markytor i anspråk eller hårdgör marken ytterligare**. Åtgärderna ska omfatta minst något av följande:

   — begränsning och/eller andra avhjälpande åtgärder med inriktning på förorenade områden,

   — minskad hårdgörning av mark och/eller

   — kompensation för hårdgörning av mark.

2. Genomförande av **integrerade hållbara markförvaltningsmetoder** i linje med de frivilliga riktlinjerna för hållbar markförvaltning ([3]) genom regionala, nationella eller transnationella nätverk eller organisationer.

Skogar – bilaga III avsnitt A led c iii

Utöver de indikatoruppgifter som avser skogens livsmiljöer och ekosystem samt deras tjänster, bör Life-projekt med inriktning på skog också lämna uppgifter om de relevanta indikatorerna under kriterierna 1, 2, 4 och 5 i de uppdaterade alleuropeiska indikatorerna för hållbart skogsbruk ([4]).

1. Effektiv och ändamålsenlig tillämpning av verktyg, metoder, tekniker och utrustning för att införa **naturnära skogsbruksmetoder och liknande skogsskötselalternativ** ([5]) **till mer intensivt** ([6]) **skogsbruk** och/eller skogsbruksstrategier som baseras på **planterade jämnåriga och ensartade bestånd**, med en **kostnadseffektivitet** som är jämförbar med den hos medelstora eller stora verksamheter som används i samband med mer intensivt skogsbruk och/eller skogsbruk som baseras på jämnåriga och ensartade bestånd ([7]).

([1]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin* (COM(2015) 614 final av den 2 december 2015), http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1517840228498&uri=CELEX:52015DC0614. Därvid prioriteras följande områden: plast, viktiga råvaror, livsmedelsavfall, biomassa och biobaserade produkter samt byggnads- och rivningsavfall.

([2]) Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, Bryssel (SWD(2012) 101 final av den 12 april 2012), *Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing*, http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf

([3]) Antagna av FAO:s råd den 5 december 2016 och godkända av EU och medlemsstaterna, http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf

([4]) Slutsatser från ministermötet i Madrid den 22 oktober 2015, antagna vid expertmötet för Forest Europe den 30 juni–2 juli 2015 i Madrid, Spanien, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

([5]) Till exempel småskalig skogsbruksverksamhet.

([6]) Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy och Heinrich Spiecker, *Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry, Ecology and Society* 17(4):51. http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451, s. 50: ”Olika skogsbruksstrategier eller skogsskötselsystem kan placeras på en skala av brukningsintensitet, beroende på de skogsskötselmetoder som används (val av arter, markberedning, plantering, beståndsvård, gallring, slutavverkning, användning av kemiska medel osv.). Dessa val får konsekvenser för skogsekosystemens struktur och funktion, däribland den biologiska mångfalden och andra kriterier för hållbarhet. ’Intensivt’ skogsbruk brukar prioritera ekonomiska hänsyn och framför allt mål för produktion av biomassa, medan ekologiska hänsyn och andra funktioner och tjänster hos ekosystemen spelar en förhållandevis liten roll. En sådan strategi innebär oftast korta rotationsintervall, jämnåriga bestånd, möjlighet att använda icke autoktona trädarter, användning av kemiska medel, kalhuggning som slutavverkningsmetod, intensiv maskinanvändning och markberedning, samt gödsling och kalkning.”

([7]) Till exempel nya maskiner som är lämpliga för delavverkning, med hänsyn till småskaliga variationer i beståndets struktur, förebyggande av markskador, nya inventeringsmodeller och it-system för planering och förvaltning av bestånd, fjärrövervakningsteknik för att förhindra olaglig avverkning, specialiserad sågverksteknik osv.

Förklarande anmärkning:

Naturnära skogsbruk (kallas ibland även *ekologiskt skogsbruk*, eller *hyggesfritt skogsbruk*) utmärks av metoder som försöker efterlikna naturliga processer och som syftar till att det ekonomiska utnyttjandet av skogen ska kombineras med naturvård. Resultatet blir aktivt brukade, flerskiktade och rikt blandade skogar som är förhållandevis lika naturskogar. Konceptet omfattar aktivt skogsbruk med uttag av timmer och ska alltså inte sammanblandas med strategier som uttryckligen är avsedda att bevara naturliga processer, t.ex. i vildmarksområden. Vilka metoder som används kan variera något mellan olika länder, men bör vanligtvis omfatta användning av inhemska eller lokalanpassade trädarter, naturlig föryngring, begränsad maskinanvändning, användning av naturskyddsåtgärder, ingen användning av gödsel- eller bekämpningsmedel, långa omloppstider samt avverkning av enskilda träd eller trädgrupper ([1]).

2. Pröva och genomföra metoder ([2]) för att **omvandla befintliga mycket brandkänsliga skogar** till mer motståndskraftiga bestånd med mindre uppbyggnad av bränsle och mindre spridningsrisk med hjälp av skogsbruks- och markförvaltningsmetoder som främjar halvnaturliga blandade skogar eller lövskogar, utesluter överutnyttjande av närliggande vattendrag och/eller säkerställer hållbar markanvändning som minskar brandrisken och/eller brandintensiteten.

Bilaga III till Life-förordningen

d) ***Tematiska prioriteringar för Miljö och hälsa, inbegripet kemikalier och buller:*** *stöd till verksamhet för genomförande av de särskilda målen för miljö och hälsa i det sjunde miljöhandlingsprogrammet, särskilt*

i) stöd till verksamhet för genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 ([3]) (Reach) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 ([4]) (förordningen om biocidprodukter) för en säkrare och mer hållbar eller ekonomisk användning av kemikalier (inbegripet nanomaterial),

ii) stöd till verksamhet för att främja genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG ([5]) (bullerdirektivet) i syfte att uppnå bullernivåer som inte leder till betydande negativa konsekvenser och risker för människors hälsa,

iii) stöd till verksamhet för att undvika allvarliga olyckshändelser, särskilt underlättande av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/18/EU ([6]) (Seveso III-direktivet).

När det gäller miljö och hälsa bör nya metoder för att minska inverkan av kemikalier, buller och industriolyckor på miljön och människors hälsa undersökas.

Följande projektämnen kommer därför att prioriteras:

Kemikalier – bilaga III avsnitt A led d i

Minska inverkan på miljön eller människors hälsa av minst något av följande:

— **Ämnen som har identifierats som farliga för människors hälsa eller för miljön enligt förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP)** ([7]).

([1]) Från P.S. Duncker, S.M. Barreiro, G.M. Hengeveld, T. Lind, W.L. Mason, S. Ambrozy, and H. Spiecker. 2012, *Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry, Ecology and Society* 17(4):51.

([2]) Metoderna och strategierna kommer att variera beroende på storlek på skogsinnehav, typ av ägande, skogstyp och biogeografisk region osv.

([3]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s. 1).

([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter (EUT L 167, 27.6.2012, s. 1).

([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG av den 25 juni 2002 om bedömning och hantering av omgivningsbuller (EGT L 189, 18.7.2002, s. 12).

([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/18/EU av den 4 juli 2012 om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår och om ändring och senare upphävande av rådets direktiv 96/82/EG (EUT L 197, 24.7.2012, s. 1).

([7]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (EUT L 353, 31.12.2008, s. 1), ändrad för att ta hänsyn till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen: https://echa.europa.eu/regulations/clp/legislation

— **Kombinationseffekter av kemikalier**, däribland **hormonstörande ämnen**.

— **Nanomaterial**.

— **Biocidprodukter och/eller bekämpningsmedel**.

Detta ska uppnås på ett eller flera av följande sätt:

— Säkrare och hållbarare användning.

— Minimering av exponering för giftiga kemikalier i produkter eller i miljön.

— Ersättning med säkrare ämnen eller med icke-kemiska lösningar.

Buller – bilaga III avsnitt A led d ii

Under denna rubrik kommer projekt i stadsområden för att förbättra situationen för ett så stort antal personer som möjligt att prioriteras.

Minskning av **buller från vägar i tätbefolkade stadsområden** genom användning av ytor med lågt buller och/eller tysta däck vars livscykelkostnader kan jämföras med de för standardytor och/eller standarddäck samtidigt som bullret minskas avsevärt.

Industriolyckor – bilaga III avsnitt A led e iii

Främja genomförandet av **Seveso III-direktivet** (direktiv 2012/18/EU) om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår genom utbyggnad av särskilt kostnadseffektiva metodverktyg för **kartläggning av risker för människors hälsa och miljö**, och för hantering av **dominoeffekter**. Projekten ska innehålla planer för att demonstrera användningen av dessa verktyg hos olika ansvariga och genomföra riskförebyggande eller riskreducerande åtgärder på grundval av dem.

Bilaga III till Life-förordningen

e) ***Tematiska prioriteringar för luftkvalitet och utsläpp, inbegripet miljön i städer:*** *stöd till verksamhet för att genomföra de särskilda målen för luft och utsläpp som fastställs i färdplanen för ett resurseffektivt Europa och det sjunde miljöhandlingsprogrammet, särskilt*

i) integrerade strategier för genomförandet av lagstiftningen om luftkvalitet,

ii) stöd till verksamhet för att underlätta uppfyllande av unionens standarder för luftkvalitet och utsläpp, inbegripet Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/81/EG ([1]) (direktivet om nationella utsläppstak),

iii) stöd till verksamhet för förstärkt genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU ([2]) (industriutsläppsdirektivet) med särskild betoning på att förbättra processen för att definiera och genomföra bästa tillgängliga teknik, och säkra att informationen är lättillgänglig för allmänheten och förstärka utsläppsdirektivets bidrag till innovation.

Den tematiska prioriteringen ”luftkvalitet och utsläpp, inbegripet miljön i städer” är inriktad på genomförandet av lagstiftningen om miljökvalitet och en helhetssyn på miljöproblem i städerna. Luftföroreningarna är fortfarande det allvarligaste miljöhälsoproblemet i Europa, med ett dödlighetstal som är mer än tio gånger så högt som dödlighetstalet för trafikolyckor. De har också en omfattande inverkan på ekosystemen (t.ex. är 70 % av EU:s Natura 2000-områden drabbade av försurning på grund av luftföroreningarna). Luftföroreningarna bör hanteras i linje med EU:s kommande luftkvalitetsstrategi fram till 2030. Projekten bör gälla partiklar och/eller kvävedioxid, inte koldioxid. Om det främsta målet är att minska koldioxidutsläpp bör projektansökan lämnas in inom ramen för delprogrammet Klimatpolitik.

Industriutsläppsdirektivet är ett viktigt instrument för att förebygga föroreningar och kontrollera stora punktkällor. Erfarenheter från genomförandet av industriutsläppsdirektivet (och dess föregångare, direktivet om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) har gjort det möjligt att fastställa ytterligare behov i fråga om information till allmänheten och införandet av nya tekniker.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/81/EG av den 23 oktober 2001 om nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar (EGT L 309, 27.11.2001, s. 22).

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 17.12.2010, s. 17).

Följande projektämnen kommer därför att prioriteras:

Lagstiftning om luftkvalitet och direktivet om nationella utsläppstak – bilaga III avsnitt A led e i–ii

Såvida inget annat uttryckligen anges ska luftkvalitetsprojekt i allmänhet vara inriktade på stadsområden för att omfatta så många människor som möjligt.

1. **Förbättra luftkvalitet och minska utsläpp av partiklar** (PM) i områden med stor användning av fasta bränslen som biomassa, kol och torv för bostadsuppvärmning. Projekten ska genomföra minst en av följande lösningar:

   — Tekniska lösningar ([1]),

   — Förvaltningslösningar.

   — Regleringslösningar.

   — Incitamentsbaserade lösningar ([2]).

2. **Hållbara mobilitetsprojekt för vägtransporter** för att minska utsläppen av luftföroreningar, vilket krävs för att uppfylla luftkvalitetsnormer, med minst en av följande inriktningar:

   — Renare bilkörning.

   — Renare två- eller trehjulingar och/eller analys för och genomförande av försöksutbyggnad av åtföljande nödvändig infrastruktur.

   — Användning av elfordon eller fordon med superlåga utsläpp ([3]).

   — Användning av alternativa bränslen.

   — Innovativa program för eftermontering av fordon ([4]).

   — Alternativ drivlineteknik ([5]).

   — Effektiva trafikåtkomstsystem (t.ex. områden med låga utsläpp och system med vägtullar) genom avancerade åtkomstkriterier och/eller märkningar.

   — Användning av innovativa logistikplattformar ([6]).

3. **Hållbar luftfart och mobilitet för maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg** för att minska utsläppen, framför allt för befintliga mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg och som (ännu) inte omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1628 ([7]).

4. **Minskning av ammoniak- och partikelutsläppen från jordbruket** till stöd för genomförandet av Uneces uppgraderade riktlinjer för minskning av ammoniak- och partikelutsläpp från jordbruket ([8]).

([1]) Till exempel för förbehandling av bränsle, ultralåga utsläpp av stoft, hög effektivitet, ren förbränning och kontroll, kombinationer med utsläppsfri förnybar energi, värmelagring.
([2]) Tänk på att Life inte medger direktutbetalning av incitament till tredje parter, i enlighet med artikel II.11 i Life-modellen till bidragsavtal.
([3]) Fordon med superlåga utsläpp i den mening som avses i arbetsprogrammet för Horisont 2020, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Detta kan omfatta fordon som används för offentliga tjänster.
([4]) De planerade produkterna kan vara bilar och även motordrivna två- och trehjulingar.
([5]) Till exempel elektromobilitet och vätebaserad mobilitet.
([6]) Till exempel för varuleveranser sista kilometern.
([7]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1628 av den 14 september 2016 om krav för utsläppsgränser vad gäller gas- och partikelformiga föroreningar samt typgodkännande av förbränningsmotorer för mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg, om ändring av förordningarna (EU) nr 1024/2012 och (EU) nr 167/2013 samt om ändring och upphävande av direktiv 97/68/EG (EUT L 252, 16.9.2016, s. 53), till exempel från transporter på vattenvägar, hamninfrastruktur och byggplatser. Detta kan omfatta bränslebyte (inklusive el), utsläppssnåla bränslen (t.ex. flygbränsle med låga partikelutsläpp) och eftermontering av tekniska lösningar för utsläppsminskning. Åtgärderna kan kompletteras med stadspolitik, reglering och planering. Åtgärderna bör leda till mätbara minskningar i utsläpp av luftföroreningar som partiklar och kvävedioxid.
([8]) http://www.unece.org/index.php?id=41358

Industriutsläppsdirektivet – bilaga III avsnitt A led e iii

Tillämpning av **ny teknik för att förebygga och minska föroreningar** enligt direktivet om industriutsläpp.

Miljön i städer – bilaga III avsnitt A led e

Genomförande av **integrerad stadspolitik och regleringsstrategier för hållbar planering och design och/eller för att stödja innovativa tekniska lösningar** i syfte att förbättra minst en av följande aspekter:

— Kollektivtrafik och rörlighet i städer.

— Energi- eller resurseffektivitet eller utsläppsfria/utsläppssnåla lösningar för förnybar energi ([1]) och för material ([2]).

— Lokal livsmedelsproduktion.

— Tillståndet för stadsekosystem och deras tjänster ([3]).

3.2 **Det prioriterade området Natur och biologisk mångfald**

Enligt artikel 11 a i Life-förordningen ska de projektämnen som motsvarar detta prioriterade område och åtföljande tematiska prioriteringar som anges i bilaga III till Life-förordningen ha som specifikt mål att ”bidra till utarbetandet och genomförandet av unionens politik och lagstiftning om natur och biologisk mångfald, inklusive genomförandet av strategin för biologisk mångfald till 2020, rådets direktiv 92/43/EEG ([4]) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG ([5]), i synnerhet genom utveckling, testning och demonstration av bästa praxis och lösningar”.

Life har varit ett viktigt verktyg till stöd för genomförandet av fågel- och habitatdirektiven under de 25 senaste åren och har varit behjälpligt och i vissa fall avgörande för att säkerställa inrättandet av Natura 2000-nätverket. Kontrollen av naturvårdsdirektivens ändamålsenlighet ([6]) och handlingsplanen för naturen, människorna och näringslivet ([7]) understryker behovet av att öka finansieringen för detta prioriterade område, vilket genomförs genom den delegerade förordningen om ändring av artikel 9.4 i Life-förordningen. Life Natur och biologisk mångfald kommer att fortsätta att inrikta sina finansiella medel på Natura 2000 för att säkerställa att åtagandena om mål 1 i strategin för biologisk mångfald uppfylls till fullo och samtidigt främja projekt som rör målen 2, 3, 4 och 5 i strategin för biologisk mångfald fram till 2020.

Projekt inom Life Natur och biologisk mångfald är avsedda att komplettera varandra och även när det är relevant komplettera andra tematiska prioriteringar för natur och biologisk mångfald. När ett projekt t.ex. är inriktat på Natura 2000 bör det också i förekommande fall ta itu med invasiva främmande arter. För att undvika inkonsekvens ska de principer som gäller för en av de tematiska prioriteringarna också gälla för den kompletterande prioriteringen. Om projekt som genomför målen 2, 3, 4 och/eller 5 i strategin för biologisk mångfald fram till 2020 genomförs (även delvis) i Natura 2000-områden måste de föreslagna åtgärderna stämma överens med områdets bevarandemål, förvaltningsplaner eller likvärdiga instrument och/eller akten om inrättande av särskilda bevarandeområden. Dessutom bör Life-projekt med inriktning på skog också lämna uppgifter om de relevanta indikatorerna under kriterierna 1, 2, 4 och 5 i de uppdaterade alleuropeiska indikatorerna för hållbart skogsbruk ([8]).

([1]) Utsläppsfri/utsläppssnål förnybar energi. Projektet bör gälla partiklar och/eller kvävedioxid, inte koldioxid. Om det främsta målet är att minska koldioxidutsläpp bör projektansökan lämnas in inom ramen för delprogrammet Klimatpolitik.
([2]) Inbegripet lösningar som kompletterar verksamhet inom ramen för borgmästaravtalet.
([3]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf
([4]) Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7).
([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7).
([6]) Arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2016) 472 final av den 16 december 2016 om kontroll av ändamålsenligheten i EU:s naturvårdslagstiftning (fågeldirektivet och habitatdirektivet) – Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (nedan kallat *kontrollen av ändamålsenligheten i fågel- och habitatdirektiven*).
([7]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *En handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet* (COM(2017) 198 final av den 27 april 2017).
([8]) Slutsatser från ministermötet i Madrid den 22 oktober 2015, antagna vid expertmötet för Forest Europe den 30 juni–2 juli 2015 i Madrid, Spanien, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5

Bilaga III till Life-förordningen

a) ***Tematiska prioriteringar för natur:*** *verksamhet för genomförande av direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG, särskilt*

i) verksamhet som syftar till att förbättra bevarandestatusen för livsmiljöer och arter, inbegripet havsmiljöer och arter, även fågelarter, av unionsintresse,

ii) verksamhet till stöd för Natura 2000-nätverkets biogeografiska seminarier,

iii) integrerade strategier för genomförande av prioriterade åtgärdsplaner.

Följande projektämnen som bidrar till mål 1 i strategin för biologisk mångfald fram till 2020 för att till fullo genomföra fågel- och habitatdirektiven kommer att prioriteras:

1. Förbättring av bevarandestatusen för typer av livsmiljöer eller arter av gemenskapsintresse ([1]) enligt EU:s fågeldirektiv och habitatdirektiv, med inriktning på **Natura 2000-områden som har föreslagits eller utsetts för dessa typer av livsmiljöer eller arter** ([2]).

2. Projekt som syftar till att förbättra bevarandestatusen för livsmiljötyper eller arter av gemenskapsintresse, förutsatt att deras **status inte är ”gynnsam/säker och inte minskande”** eller ”**okänd**” i enlighet med de senaste övergripande bedömningar som medlemsstaterna har tillhandahållit på relevant geografisk nivå i enlighet med artikel 17 i habitatdirektivet eller enligt de senaste bedömningarna enligt artikel 12 i fågeldirektivet och fågelbedömningarna på EU-nivå.

3. Genomförande av den **marina komponenten** i habitat- och fågeldirektiven och relaterade bestämmelser enligt deskriptor 1 i ramdirektivet om en marin strategi, när sådana projekt är inriktade på en eller flera av följande åtgärder:

   — Komplettering och färdigställande av nationella inventeringar för inrättande av marina områden i Natura 2000-nätverket.

   — Återställande och förvaltning av marina Natura 2000-områden, inbegripet utarbetande och genomförande av områdesförvaltningsplaner.

   — Åtgärder som behandlar art-, livsmiljö- eller områdesrelaterade konflikter mellan bevarandet av havsmiljön och fiskare eller andra ”marina användare”, liksom åtgärder som kombinerar bevarandeåtgärder med en hållbar användning av Natura 2000-områden.

   — Demonstrativa eller innovativa strategier för att bedöma eller övervaka inverkan av mänskliga aktiviteter på kritiska marina livsmiljöer och arter och deras tillämpning som ett verktyg för att ledsaga aktiva bevarandeåtgärder.

Bilaga III till Life-förordningen

b) ***Tematiska prioriteringar för biologisk mångfald:*** *verksamhet för genomförande av unionens strategi för biologisk mångfald fram till 2020, särskilt*

i) verksamhet som syftar till att bidra till uppnåendet av mål 2,

ii) verksamhet som syftar till att bidra till uppnåendet av målen 3, 4 och 5.

Följande projektämnen är inriktade på genomförandet av målen 2, 3, 4 och 5 i strategin för biologisk mångfald fram till 2020, i den mån de i första hand är inriktade på de allmänna och specifika mål som anges i artiklarna 3 och 11 i Life-förordningen och därmed kan finansieras genom Life-programmet.

([1]) När begreppet *gemenskapsintresse* används i detta sammanhang ska det förstås som *unionsintresse*.
([2]) Den berörda ramen för prioriterade åtgärder och handlingsplanerna för livsmiljöer och/eller arter är verktyg för att genomföra detta projektämne.

Följande projektämnen kommer att prioriteras:

1. Utveckling och genomförande av **planer** och åtgärder för **grön infrastruktur** ([1]) **som förbättrar tillståndet för ekosystem och de tjänster de tillhandahåller** ([2]) och/eller **kopplingen** mellan Natura 2000-områden och/eller andra skyddade områden.

   Utveckling och tillämpning av **brett reproducerbara metoder och/eller tekniker som rör grön infrastruktur** och som effektivt minskar **energi- eller transportinfrastrukturens** negativa följder för den biologiska mångfalden genom att förbättra sammanlänkningen mellan områden. Dessa tekniker och/eller metoder bör vara **mer kostnadseffektiva än kvalitativt likvärdiga lösningar** som redan erbjuds på marknaden och bör i förekommande fall leda till kostnadsfritt delade lösningar eller utveckling av tekniska standarder.

2. Utveckling och tillämpning av verktyg som syftar till att **integrera biologisk mångfald i finansiella och affärsmässiga beslut** för att säkerställa att projektet, genom de åtgärder för att bevara och återställa den biologiska mångfalden som genomförs under dess löptid, leder till **att det inte uppstår några nettoförluster av biologisk mångfald och/eller ger ökade inkomster från ekosystemtjänster** ([3]).

3. Med inriktning på **hotade arter eller livsmiljöer** som **inte ingår i bilagorna till habitatdirektivet** men har status som **”starkt hotade” eller värre** i de europeiska rödlistorna över arter ([4]) eller livsmiljöer ([5]) eller i Internationella naturvårdsunionens (IUCN) rödlista ([6]) för de arter som inte omfattas av de europeiska rödlistorna.

4. Ta itu med **invasiva främmande arter** ([7]) genom att pröva och genomföra följande tre steg i lämplig geografisk omfattning inom en heltäckande ram:

   — Förhindra introduktion av invasiva främmande arter, i synnerhet genom att ta itu med prioriterade introduktionsvägar.

   — Inrätta ett system för tidig upptäckt och snabb utrotning.

   — Utrota, kontrollera eller innesluta etablerade invasiva främmande arter.

   Projekten bör vara utformade för att förbättra befintliga – eller införa nya – tekniska, administrativa och/eller rättsliga ramar på relevant nivå, framför allt, men inte enbart, avseende de arter som ingår i förteckningen över invasiva främmande arter av betydelse för EU enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 ([8]).

   Förklarande anmärkning: När det redan har vidtagits åtgärder för ett steg oberoende av projektet, eller det inte går att ta itu med steget i samband med projektet, ska insatserna inom projektet åtminstone tydligt ingå i en bredare ram som knyter samman de tre stegen.

3.3 **Det prioriterade området Miljöstyrning och miljöinformation**

Enligt artikel 12 a i Life-förordningen ska de projektämnen som hör till detta prioriterade område och de relaterade tematiska prioriteringar som tas upp i bilaga III till Life-förordningen i synnerhet ha som specifikt mål ”främja ökad medvetenhet om miljöfrågor, inbegripet att få allmänheten och berörda parter att stödja unionens beslutsfattande på miljöområdet, och att främja kunskap om hållbar utveckling och nya mönster för hållbar konsumtion”.

([1]) Grön infrastruktur är ett strategiskt planerat nätverk av naturliga och halvnaturliga områden med miljöinslag som har utformats och som förvaltas för att tillhandahålla en rad olika ekosystemtjänster. Det inbegriper grönområden (eller blå områden om akvatiska ekosystem berörs) och andra fysiska inslag i landområden (inbegripet kustområden) och havsområden. På land finns grön infrastruktur i landsbygds- och stadsområden. Se http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249

([2]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

([3]) Exempel finns bland annat på plattformen för företag och biologisk mångfald: http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm

([4]) http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm

([5]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm

([6]) http://www.iucnredlist.org/

([7]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EUT L 317, 4.11.2014, s. 35) och enligt mål 5 i strategin för biologisk mångfald eller i syfte att bidra till att uppnå den skyddsnivå som avses i deskriptor 2 – främmande arter, i bilaga I.2 i direktiv 2008/56/EG.

([8]) Förteckningen uppdateras regelbundet, t.ex. genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/1141 av den 13 juli 2016 om antagande av en förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 (EUT L 189, 14.7.2016, s. 4).

Bilaga III till Life-förordningen

Det prioriterade området Miljöstyrning och miljöinformation:

a) Information, kommunikation och åtgärder för att öka medvetenheten enligt prioriteringarna i det sjunde miljöhandlingsprogrammet.

b) Verksamhet till stöd för effektiva kontrollprocesser samt åtgärder för att unionens miljölagstiftning ska följas, och till stöd för informationssystem och informationsverktyg om genomförandet av unionens miljölagstiftning.

Information, kommunikation och åtgärder för att öka medvetenheten – bilaga III avsnitt C led a

Den geografiska omfattningen när det gäller information, kommunikation och åtgärder för att öka medvetenheten kommer att beaktas i bedömningen av de föreslagna projektens mervärde för Europa.

Öka medvetenheten om miljöproblem, EU:s miljöpolitik, verktyg och/eller lagstiftning bland de berörda målgrupperna för att ändra deras uppfattningar och bidra till mer miljövänliga beteenden och metoder och/eller direkt engagemang hos invånarna. De sökande måste lämna starka belägg för att en ökad medvetenhet ([1]) inom det område eller de områden som projektet avser är en avgörande faktor för att underlätta en korrekt tillämpning och/eller framtida utveckling av EU:s miljöpolitiska verktyg och/eller lagstiftning. Verksamheten för att öka medvetenheten bör ha så stor täckning som möjligt för den särskilda fråga som avses ([2]). De miljöproblem, de av EU:s miljöpolitikområden eller miljöpolitiska verktyg och/eller den lagstiftning som projekten inriktas på bör ha direkt anknytning till ett eller flera av de teman som anges nedan, enligt följande tre prioriteringar ([3]):

Grön tillväxt:

— Hållbar konsumtion med fokus på att förebygga avfall, framför allt plastavfall, livsmedelsavfall och marint skräp.

— Omställning till ett kretsloppssamhälle, framför allt genomförande av hållbara affärsmodeller, hållbar produktion, hållbara produkter och tjänster ([4]).

Kontakt med medborgarna:

— Natura 2000 och fördelarna med att tillämpa EU:s naturlagstiftning i linje med handlingsplanen för naturen, människorna och näringslivet ([5]).

— Invasiva främmande arter.

— Säker användning av kemikalier.

— Fördelarna med natur, bl.a. grön infrastruktur och tillhörande ekosystemtjänster.

Att sätta bollen i rullning:

— Luftkvalitet i stadsområden och dess hälsoeffekter, och/eller

— fördelarna med att genomföra vattenlagstiftningen.

([1]) Med *medvetenhet* avses här den andel av målgruppen som känner till den idé, det begrepp, den produkt, det koncept, det miljöproblem osv. som berörs av det föreslagna Life-projektet. Se även den åtskillnad som görs i Life-nyckelprojektindikatorerna (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf) mellan att ”nå ut till” (dvs. att framgångsrikt tillhandahålla projektspecifik information till målgruppen [allmänheten eller grupper av berörda parter] i form av enskilda medlemmar, där vissa beteendemönster kan användas som tecken på att enskilda personer har nåtts) och att ”öka medvetenheten” (dvs. att framgångsrikt öka förståelsen av och kunskapen om projektets fokusområde hos målgruppen [allmänheten eller grupper av berörda parter] i form av enskilda medlemmar), som grundval för beteendeförändringar.

([2]) I princip bör förslagen därför helt och hållet inriktas på t.ex. en medlemsstat, flera medlemsstater eller hela EU, en hel marknadssektor, ett viktigt storstadsområde, en art i hela dess utbredning, en biogeografisk region eller alla regioner med ett likartat problem.

([3]) Hämtat ur GD Miljös strategiska plan 2016–2020: https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_en

([4]) Inklusive hållbart byggande.

([5]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén *En handlingsplan för naturen, människorna och näringslivet* (COM(2017) 198 final av den 27 april 2017), http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm

Verksamhet till stöd för effektiva kontrollprocesser samt åtgärder för att främja efterlevnaden – bilaga III avsnitt C led b

Informationssystem, kvalitet i den offentliga förvaltningen och frivilliga strategier

1. **Förbättra miljöinformationssystem** som används av offentliga myndigheter för **elektronisk insamling, behandling, lagring och delning av miljöinformation** genom att utveckla nya eller förbättra befintliga system när sådana finns tillgängliga. Projekten bör förbättra genomförandet av EU:s miljöpolitik och vara förenliga med EU:s rapporteringsskyldigheter.

   Förklarande anmärkning:

   Förbättringarna kan t.ex. vara minskad administrativ börda, förbättrad informationsdelning inom och mellan myndigheter, förbättrad slutanvändning av miljöinformation, inbegripet rapportering, och bättre service till slutanvändarna, inklusive allmänheten.

   När det gäller kemikalieövervakningsdata bör projekten förbättra tillgången till och tillgängligheten hos dem för tillsynsprocesserna genom användning av informationsplattformen för kemikalieövervakning (IPCheM), som kopplar och korrelerar kemikalieövervakningsdata till data om människors hälsa och miljön.

2. **Förbättra den offentliga förvaltningens kapacitet och kvalitet i fråga om planer, program, analyser, granskningar och bedömningar och/eller i fråga om tillstånd, undantag och andra beslut om specifika verksamheter**, i förekommande fall också i partnerskap med privata enheter, i syfte att minska den administrativa bördan och optimera utfallet för miljön och integrering av naturskydd när så är lämpligt.

   Inriktningen ska ligga på ett eller flera av följande områden:

   Planer, program, analyser, granskningar och bedömningar

   — **Luftkvalitetsplaner** ([1]).

   — **Nationella luftvårdsprogram** ([2]).

   — **Förvaltningsplaner för avrinningsområden** ([3]) och tillhörande åtgärdsprogram, analyser och granskningar.

   — **Planer för fysisk planering i kust- och havsområden** och tillhörande åtgärdsprogram och marina strategier för att säkerställa synergier med Natura 2000 och förvaltningsplaner för avrinningsområden.

   — **Planer för hantering av översvämningsrisker** ([4]).

   — **Åtgärdsplaner för nitrat** ([5]).

   — **Avfallsplaner** ([6]).

   — **Förvaltningsplaner för Natura 2000** ([7]).

   — **Skogsbruksplaner enligt förordningen om landsbygdsutveckling** för att säkerställa skogar med större biologisk mångfald.

([1]) Till exempel enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa (EUT L 152, 11.6.2008, s. 1).
([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG (EUT L 344, 17.12.2016, s. 1).
([3]) Direktiv 2000/60/EG, artiklarna 5, 11 och 13.
([4]) Direktiv 2007/60/EG.
([5]) Direktiv 91/676/EEG.
([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, 22.11.2008, s. 3).
([7]) Direktiv 92/43/EEG och 2009/147/EG.

— **Markanvändningsplaner och andra planer som kräver strategiska miljöbedömningar** ([1]) för att se till att större hänsyn tas till ekosystemen ([2]) och deras tjänster ([3]).

— **Bedömningar av ekosystemtjänster och tillhörande arbete** ([4]), och/eller

Beslut som rör

— **industriutsläpp**,

— **avfallshantering**,

— **vattenföroreningar och vattenuttag** ([5]),

— **naturskydd** ([6]).

Förklarande anmärkning:

För de planer eller program eller andra åtgärder som verksamheten är inriktad på, kan en förbättring av den offentliga förvaltningens kapacitet och kvalitet avse en eller flera av följande: att engagera och stödja berörda parter, att samråda med allmänheten, att optimera dokumentens innehåll, att övervaka genomförandet och efterlevnaden av den berörda åtgärden, att utbyta bästa praxis, att använda effektiva metoder för utarbetande, översyn och miljöbedömning av de berörda åtgärderna. Ökad övervakningskapacitet, t.ex. genom teknik för övervakning i realtid med bred spridning, som införs på ett sammanhängande sätt på flera platser, vilket ökar möjligheterna och informationsunderlaget, inte bara för att bedöma planerna utan också för att skapa nya dynamiska planer.

När det gäller förvaltningsplaner för Natura 2000 och beslut som rör naturskydd bör rekommendationerna från de biogeografiska seminarierna om Natura 2000 beaktas. När det gäller beslut som rör naturskydd handlar detta om tillståndskrav enligt artikel 6.3 och 6.4 i habitatdirektivet och artskyddsreglerna enligt artiklarna 12 och 16 i habitatdirektivet och artiklarna 5 och 9 i fågeldirektivet.

I bedömningarna ingår mätning och modellering samt upprättande och/eller förbättring av utsläppsinventeringar.

Med *beslut* avses de beslut som fattas av behöriga myndigheter för att följa EU:s gällande miljölagstiftning.

3. **Utveckling, främjande, genomförande och/eller harmonisering av** en eller flera av följande **frivilliga strategier och deras användning** av enheter som arbetar för att minska miljökonsekvenserna av sin verksamhet, sina produkter och tjänster:

— **Tredjepartsverifiering** av prestandan hos innovativ teknik som är redo för marknaden, t.ex. verifiering av miljöteknik (ETV) ([7]).

— **Regler för produktkategoriers miljöavtryck (PEFCR) och/eller sektorsregler för organisationers miljöavtryck (OEFSR)** på europeisk nivå för produkter och sektorer som ännu inte omfattas av befintliga PEFCR/OEFSR och tillhörande databaser av hög kvalitet, baserat på den **europeiska metoden för miljöavtryck** ([8]) och de senast tillgängliga riktlinjerna ([9]).

— **Åtgärder, tjänster, nätverk och nya affärsmodeller** för att främja användning av återtillverkade, reparerade, renoverade och/eller återanvända produkter som också är knutna till produkters hållbarhet och planerade åldrande, och/eller för att främja användning av offentligt erkänd miljömärkning, t.ex. **EU-miljömärket**.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30).
([2]) Inklusive ekosystem i marken.
([3]) Kartläggning av biologisk mångfald och/eller värdering av ekosystem och deras tjänster i enlighet med den första MAES-rapporten. http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf
([4]) EU:s strategi för biologisk mångfald, åtgärd 5.
([5]) Inklusive den analys som krävs för att inrätta effektiva strategier för vattenprissättning.
([6]) Enligt direktiv 92/43/EEG och 2009/147/EG.
([7]) https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en
([8]) Kommissionens rekommendation 2013/179/EU av den 9 april 2013 om användningen av gemensamma metoder för att mäta och kommunicera produkters och organisationers miljöprestanda utifrån ett livscykelperspektiv (EUT L 124, 4.5.2013, s. 1).
([9]) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVFP/Documents+of+common+interest

— Gemensamma **anbudsspecifikationer och/eller övervakningsverktyg för användning** för offentliga myndigheter med liknande upphandlingsbehov för att främja användningen av **miljövänlig och kretsloppsbaserad offentlig upphandling**.

— Koppling av incitament som rör tillsyn, ekonomi och anseende till miljöprestanda genom att använda **Emas**.

— Bedömning av **byggnaders miljöprestanda** genom att använda byggnadsregelverket med kärnindikatorer ([1]).

Efterlevnad av miljöregler och tillgång till rättslig prövning

1. **Stöd till efterlevnad av miljöregler** genom att utveckla och genomföra eller genomföra befintliga gränsöverskridande, nationella eller regionala riskbaserade strategier för att **främja, kontrollera och verkställa efterlevnad** genom att använda en blandning av förvaltningsrätt, straffrätt och miljöansvar för en eller flera av följande aspekter:

   — **Avfallsbrottslighet och avfallsöverträdelser.**

   — **Olaglig handel med vilda djur och växter.**

   — **Brott och överträdelser som rör vilda djur och växter, inklusive olaglig avverkning.**

   — **Diffusa källor och/eller punktkällor till vattenföroreningar och/eller olagligt vattenuttag.**

   — **Punktkällor och mobila källor till luftföroreningar.**

   Förklarande anmärkning:

   Med *riskbaserad* avses en bedömning av för det första hur sannolikt det är att en viss personkategori begår överträdelser och för det andra hur allvarliga konsekvenserna väntas bli för miljön och människors hälsa. Ju större sannolikhet för överträdelse och ju större förväntade konsekvenser, desto större blir behovet av att ingripa. Valet av åtgärd bör avspegla riskernas egenskaper och syfta till att minska riskerna i största möjliga mån.

2. **Stödja efterlevnad av miljöregler** genom att upprätta eller, i förekommande fall, förbättra befintliga gränsöverskridande, nationella eller regionala **nätverk** av **yrkesverksamma inom eller experter på** efterlevnad av miljöregler och, i förekommande fall, förbättra **yrkeskvalifikationer och utbildning** ([2]) för att förbättra efterlevnaden av EU:s bindande miljörättsakter genom att främja, kontrollera och verkställa efterlevnad med hjälp av en blandning av förvaltningsrätt, straffrätt och miljöansvar.

   Förklarande anmärkning:

   Yrkesverksamma inom efterlevnad av miljöregler kan t.ex. vara sådana som arbetar för myndigheter och organ med efterlevnadsansvar, såsom lokala och regionala myndigheter, polis- och tullmyndigheter, miljömyndigheter och miljöinspektioner, högre offentliga revisionsmyndigheter och rättsväsendet. Det kan också vara icke-statliga organisationer och akademiker och forskare som är specialiserade på en eller flera aspekter av efterlevnad. När det gäller yrkeskvalifikationer och utbildning bör projekten säkerställa de akademiska meriterna i kvalifikationerna och utbildningen och utnyttja informationsteknikens potential fullt ut genom exempelvis webbinarier och storskaliga öppna nätkurser för att så många yrkesverksamma som möjligt ska få tillgång till lärande på distans så kostnadseffektivt som möjligt.

3. **Utveckling och användning av innovativa verktyg och åtgärder för att främja, övervaka och verkställa efterlevnad** genom att upprätta och använda nya, eller i förekommande fall förbättra befintliga verktyg och åtgärder som tillhör en eller flera av följande kategorier:

   — Riskbaserade **system och tekniker för att främja efterlevnad**.

   — Riskbaserade **system och tekniker för effektiv övervakning av efterlevnad** av EU:s bindande miljörättsakter och inhämtande av bevis för och analys av efterlevnadsproblem som sedan kan ge en tillförlitlig grund för uppföljande åtgärder.

([1]) http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/; Kärnindikatorer: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html

([2]) Projekt bör säkerställa de akademiska meriterna i kvalifikationerna och utbildningen och utnyttja informationsteknikens potential fullt ut genom exempelvis webbinarier och storskaliga öppna nätkurser för att så många yrkesverksamma som möjligt ska få tillgång till lärande på distans så kostnadseffektivt som möjligt.

— Riskbaserade **system och tekniker för effektiv uppföljning och effektivt verkställande** vid fall av bristande efterlevnad eller ansvarsskyldighet i samband med EU:s bindande miljörättsakter, bl.a. genom tillämpning av förvaltningsrätt, straffrätt och miljöansvar.

Förklarande anmärkning:

Syftet med riskbaserade system och tekniker är att förstå hur väl markägare, industri, små och medelstora företag, samhällsnyttiga tjänster eller andra (ansvariga) kommer att uppfylla sina skyldigheter enligt EU:s bindande miljörättsakter och vilka konsekvenser bristande efterlevnad kommer att få för miljön och människors hälsa. Baserat på den förståelsen ska sådana system och tekniker försöka uppmuntra efterlevnad och avskräcka från bristande efterlevnad genom främjande, övervakning och verkställande av efterlevnad.

System och tekniker för att främja efterlevnad kan t.ex. handla om att använda vägledning, rådgivningstjänster, informationskampanjer, partnerskapsavtal eller system för egenövervakning som hjälper de ansvariga att följa reglerna. System och tekniker för övervakning kan gälla inspektioner på plats, övervakning (bl.a. genom satelliter och drönare), stickprovskontroller, insamling av underrättelser, branschanalys, polisutredningar, uppgiftsanalys och miljörevision. Tekniker för uppföljning och verkställande kan ha en liknande bred omfattning.

4. **Förbättring av offentliga myndigheters hantering av miljöklagomål och inlagor från allmänheten**, i förekommande fall också i partnerskap med privata enheter, genom utveckling och tillhandahållande av nya, eller, i förekommande fall, förbättring av befintliga **system och tekniker för att hantera klagomål och inlagor** från allmänheten för att den information som lämnas ska bli så tillförlitlig som möjligt, underlätta kontakterna mellan myndigheter och allmänhet, minimera den administrativa bördan och bidra till en framgångsrik tillämpning av EU:s bindande miljörättsakter.

Förklarande anmärkning:

System och tekniker för att hantera klagomål och inlagor kan omfatta elektroniska system för hantering av klagomål, hjälplinjer, observationsgrupper för allmänheten och andra vetenskapsplattformar som drivs med hjälp av allmänheten. Vetenskapsplattformar som drivs med hjälp av allmänheten kan bl.a. göra det möjligt för de behöriga nationella, regionala och lokala myndigheterna att engagera invånarna i tillståndet för miljön och andra former av övervakning och samtidigt ta fram mer harmoniserade och användbara data.

5. **Främjande av tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor och/eller medling** mellan allmänhet, icke-statliga organisationer, jurister, rättsväsende, offentlig förvaltning och andra berörda parter i syfte att förbättra kunskaperna, förståelsen och tillämpningen av dessa metoder för att hantera miljötvister, med särskild inriktning på följande:

— Skydda människors **hälsa och välbefinnande** genom de krav i EU:s luft-, vatten- och avfallslagstiftning som omfattas av Lifes tematiska prioriteringar.

— **Skydd för natur, biologisk mångfald** och **vattenkvalitet** genom de rättsakter om natur, biologisk mångfald och vatten som omfattas av Lifes tematiska prioriteringar.

— Effektiv tillämpning av **direktivet om miljöansvar** ([1]).

Projekten bör hämta inspiration från de befintliga moduler och kunskaper om utbildning i miljölagstiftning som kommissionen har utvecklat ([2]).

4. KOPPLA DE ALLMÄNNA MÅLEN TILL VERKSAMHETSBIDRAG INOM DELPROGRAMMET KLIMATPOLITIK

I linje med de allmänna målen i Life-förordningen och för att säkerställa det mervärde för EU som krävs, ska genomförandet av verksamhetsbidrag kopplas till de tre prioriterade områden för klimatpolitiken som anges i artikel 13 i Life-förordningen: begränsning av klimatförändringar, klimatanpassning och klimatstyrning och klimatinformation, samt de specifika mål som anges i artiklarna 14, 15 och 16 i Life-förordningen. Tematiska prioriteringar och projektämnen planeras inte för de verksamhetsbidrag som genomförs inom delprogrammet Klimatpolitik, men relevanta klimatpolitiska åtgärder anges nedan och de årliga förslagsomgångarna innehåller också mer detaljerade arbetsområden i samband med dessa politikområden.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (EUT L 143, 30.4.2004, s. 56).

([2]) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

Life-programmet ska bidra till unionens omställning till ett koldioxidsnålt och klimattåligt samhälle genom att stödja genomförandet av EU:s klimatpolitik och förbereda EU för klimatutmaningarna under de kommande åren och årtiondena. I detta avseende är prioriteringarna följande: Genomföra energi- och klimatramen fram till 2030 och målen för 2050-färdplanen samt Parisavtalet och anpassningspolitiken. Framväxande teknik för att begränsa klimatförändringen ska främjas genom bästa praxis-, demonstrations- och pilotprojekt, som i lämpliga fall bör få successiv finansiering. EU:s klimatpolitik kommer att ha en stark koppling till lokala bästa praxis och initiativ och lyfta fram exempel på nya och bättre strategier för att genomföra övergången till ett koldioxidsnålt och klimattåligt samhälle. För att uppnå goda resultat bör också befintliga utsläppssnåla tekniker/lösningar undersökas med avseende på vilka icke-tekniska hinder som förhindrar dem att slå igenom på marknaden. Life kommer också att stödja genomförandet av EU:s strategi för klimatanpassning för att bidra till en mer klimattålig union ([1]).

När det gäller begränsning av klimatförändringen bör projekten omfatta demonstration på regional eller subregional nivå av utsläppssnåla strategier eller förvaltningsplaner för markanvändning. Detta kan inkludera integrering av åtgärder för utsläppsminskning och resurseffektivitet i olika sektorer och åtgärder för att uppmuntra beteendeförändringar. Stöd ska också ges till användning av nya strategier (modellstäder och modellregioner), i förekommande fall genom det globala borgmästaravtalet för klimat och energi ([2]), för produktion, konsumtion och styrning med transformationseffekter.

När det gäller det prioriterade området anpassning bör stöd ges till genomförandet av anpassningsstrategier, med inriktning på ett antal viktiga områden med mervärde för EU, inklusive projekt på regional eller gränsöverskridande nivå och i förekommande fall genom ekosystembaserad anpassning. Projekten kommer att ha demonstrations- och överföringspotential och bör främja innovativa anpassningslösningar, framför allt genom att mobilisera den privata sektorn och, i förekommande fall, det globala borgmästaravtalet. Projekten bör också främja synergier mellan anpassning till och begränsning av klimatförändringen och även med åtgärder för att minska katastrofrisker.

Den nuvarande och framtida EU-klimatpolitiken kan få stöd av tillämpningar inom följande klimatpolitiska områden:

a) Begränsning av klimatförändringar

— Medlemsstaternas och de regionala/lokala myndigheternas insatser för att minska utsläppen av växthusgaser i sektorer som inte omfattas av EU:s utsläppshandelssystem (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG ([3]) om EU:s utsläppshandelssystem) och beslutet om insatsfördelning (Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG ([4])). Transport och bränsle, jordbruk, byggsektor (t.ex. energieffektivitet i byggnader), markanvändning, förändring av markanvändning och skogsbruk.

— Utveckling och genomförande av redovisning av växthusgaser och begränsning av klimatförändringar inom markanvändningssektorn.

— Utveckling av praxis för markförvaltning som påverkar utsläpp och sanering av utsläpp, t.ex. som kompletterande åtgärder till sådana som stöds genom de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 ([5]).

— Åtgärder som förbättrar funktionen i utsläppshandelssystemet och som påverkar energi- och växthusgasintensiv industriproduktion.

([1]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: *En EU-strategi för klimatanpassning* (COM(2013) 216 final).
([2]) http://www.covenantofmayors.eu
([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003, s. 32).
([4]) Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG av den 23 april 2009 om medlemsstaternas insatser för att minska sina växthusgasutsläpp i enlighet med gemenskapens åtaganden om minskning av växthusgasutsläppen till 2020 (EUT L 140, 5.6.2009, s. 136).
([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 320).

— Fluorerade gaser och ämnen som bryter ned ozonskiktet, framför allt projekt som bidrar till genomförandet av Montrealprotokollet och Kigaliändringen till det, samt EU-förordningen om fluorerade växthusgaser.

— Myndigheternas övervakning av och rapportering om växthusgaser.

b) Klimatanpassning

— Anpassning av städer och planering av markanvändning som begränsar klimatförändringens konsekvenser.

— Motståndskraft hos infrastruktur, däribland genom användning av blå/grön infrastruktur och ekosystembaserade anpassningsstrategier.

— Hållbar vattenförvaltning i områden som ofta drabbas av torka, översvämnings- och kustförvaltning.

— Motståndskraft inom jordbruks-, skogsbruks- och turismsektorerna, även i ö- och bergsområden.

— Stöd till EU:s yttersta randområden: beredskap för extrema väderhändelser, framför allt i kustområden.

c) Klimatstyrning och klimatinformation

— Utveckling och tillämpning av nationella klimat- och energistrategier fram till 2030 och/eller 2050.

— Uppmuntra beteendeförändringar, integrera åtgärder för utsläppsminskning och resurseffektivitet i sektorer.

— Bedömning av myndigheter av funktionen i EU:s utsläppshandelssystem.

— Bygga upp kapacitet och öka medvetenheten hos slutanvändare och utrustningsdistributionskedjan för fluorerade gaser.

— Övervakning, bedömning och efterhandsutvärdering av klimatpolitiken.

— Bästa praxis och verksamhet för att öka medvetenheten i fråga om anpassningsbehov.

5. TEKNISK METOD FÖR URVAL AV PROJEKT OCH URVALS- OCH TILLDELNINGSKRITERIER FÖR BIDRAG (ARTIKEL 24.2 d I LIFE-FÖRORDNINGEN)

Nedan beskrivs den tekniska metoden för urval av projekt och, för bidrag, de huvudsakliga specifika kriterierna för stödberättigande ([1]) och tilldelningskriterierna i enlighet med artiklarna 2 och 19 i Life-förordningen. Eftersom metoderna och kriterierna i stort sett är desamma för samma projekttyper enligt båda delprogrammen hänvisas det endast uttryckligen till ett av delprogrammen om det föreligger skillnader.

För alla typer av bidrag kommer komplementaritet och en optimal användning av EU-medel, inbegripet medel för kompletterande verksamheter från unionens andra finansieringsinstrument, i enlighet med artikel 8 i Life-förordningen, att utvärderas och beaktas i tilldelningskriteriet ”Mervärde för EU: synergier”. För att undvika oönskade överlappningar ska sökande motivera varför de väljer att ansöka om Life-finansiering i stället för annan unionsfinansiering, i händelse av att annan unionsfinansiering också skulle kunna stödja liknande projekt eller åtgärder.

Projekt som finansieras inom ett prioriterat område ska undvika att undergräva miljö- eller klimatmålen inom ett annat prioriterat område såvida inte denna inverkan tydligt förklaras och motiveras i förslaget och möjliga alternativ och korrekta begränsnings- och anpassningsåtgärder i förekommande fall har planerats.

Ytterligare uppgifter kommer att finnas i ansöknings- och utvärderingsriktlinjerna, som kommer att offentliggöras under den berörda ansökningsomgången. Inom ramen för detta fleråriga arbetsprogram och Life-förordningen får projekturvalet anpassas och effektiviseras i varje årlig ansökningsomgång.

([1]) Betydelsen av begreppet *val* i artikel 24.2 d i Life-förordningen inbegriper betydelsen av termen *stödberättigad* i artikel 19 i Life-förordningen och *bidragsberättigande* i artikel 131 i budgetförordningen.

5.1 **Verksamhetsbidrag**

Förslag från sökande som ska uteslutas eller som inte uppfyller de allmänna kriterierna för stödberättigande i enlighet med artikel 131 i budgetförordningen förkastas.

Dessutom måste förslagen uppfylla de formkrav (t.ex. ska vissa projektförslag endast lämnas in digitalt) och kriterier för stödberättigande (t.ex. överensstämmelse med riktlinjerna för rätten för israeliska enheter och deras verksamheter inom de territorier som är ockuperade av Israel sedan juni 1967 att omfattas av bidrag, priser och finansieringsinstrument som finansieras av EU från och med 2014 ([1])) som gäller för alla verksamhetsbidrag enligt Life, som också uttryckligen kommer att tas upp i respektive ansökningsriktlinjer.

De tillämpliga kriterierna för stödberättigande för de olika projekttyperna anges under den aktuella rubriken. Kriterier som gäller på samma sätt för olika projekttyper nämns i avsnitt 5.1.1 (projekt i enlighet med artikel 18 a, b, c och h i Life-förordningen).

I enlighet med artikel 6.2 i Life-förordningen får juridiska personer som är etablerade utanför unionen delta i de projekt som avses i artikel 18 i Life-förordningen, förutsatt att stödmottagaren som samordnar projektet är baserad i unionen och att den verksamhet som utförs utanför unionen uppfyller de krav som anges i artikel 6.1 i ovannämnda förordning Dessa åtgärder måste alltså vara nödvändiga för att uppnå unionens miljö- och klimatmål och säkerställa att projektåtgärder (”insatser”) i de medlemsstatsterritorier som omfattas av fördragen är effektiva.

I enlighet med artikel 7 i Life-förordningen ska samarbete med relevanta internationella organisationer och med deras institutioner och organ vara möjligt under genomförandet av Life-programmet om det krävs för att uppnå de allmänna mål som anges i artikel 3 i Life-förordningen.

Dessutom kommer förslag endast att väljas ut om de, på grundval av särskilda stödjande handlingar med anknytning till de sökandes resultat under föregående år, kan styrka

— operativ kapacitet – den sökande måste ha de yrkesmässiga färdigheter och kvalifikationer som krävs för att slutföra projektet, och

— finansiell kapacitet – den sökande måste ha stabila och tillräckliga finansieringskällor för att kunna upprätthålla verksamheten under projektets löptid och delta i finansieringen av detsamma.

Artikel 131 i budgetförordningen kommer att gälla för urvalet av offentliga organ och internationella organisationer med avseende på deras finansiella kapacitet.

5.1.1 *Projekt i enlighet med artikel 18 a, b, c och h i Life-förordningen*

Urvalet av pilot-, demonstrations- och bästa praxis-projekt och projekt för information, ökad medvetenhet och kunskapsspridning i den mening som avses i artikel 18 a, b, c och h i Life-förordningen följer samma tekniska metod för urval av projekt och är föremål för samma kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier, i enlighet med vad som avses nedan.

5.1.1.1 Teknisk metod för inlämning och urval av projekt

Med hänsyn till förslaget i halvtidsutvärderingen och de positiva erfarenheterna av urval i två steg i vissa andra EU-program införs i detta fleråriga Life-arbetsprogram en metod i två steg för de prioriterade områden där potentiella sökande som har projektidéer med högt mervärde för EU men som saknar erfarenhet av Life-programmet hittills har verkat bli avskräckta av den detaljnivå som krävs för att utvärdera ett fullständigt projektförslag, med tanke på de förhållandevis små chanserna att bli utvald för stöd. I metoden med två steg kommer enbart sökande med förslag som har stora möjligheter att bli utvalda att behöva lämna in ett fullständigt förslag (se avsnitt 5.1.1.2 b).

I detta Life-program kommer det därför att användas två förfaranden:

— Ett förfarande i två steg som baseras på en projektbeskrivning följd av ett fullständigt förslag.

— Ett förfarande i ett steg som enbart baseras på ett fullständigt förslag.

([1]) EUT C 205, 19.7.2013, s. 9.

Genomförandeorganet kommer att välja någon av dessa metoder tillsammans med kommissionen (generaldirektoraten för miljö och för klimatpolitik) med hänsyn till de organisatoriska och operativa begränsningarna för varje ansökningsomgång.

För ansökningsomgången 2018 kommer metoden med två steg att användas för delprogrammet Miljö. Beroende på stödmottagarnas återkoppling kan metoden även komma att användas för delprogrammet Klimatpolitik under de kommande åren.

Utvärderingen av de fullständiga förslagen i metoden med ett steg beskrivs i avsnitten 5.1.1.2 och 5.1.1.3.

Metoden med två steg kommer att genomföras på följande sätt:

a) Metoden med två steg

Steg 1:

— Ansökningsomgång

— Inlämning av en projektbeskrivning

Den sökande lämnar in en projektbeskrivning på högst tio sidor, som ska innehålla följande:

— Administrativa formulär om de stödmottagare som deltar i projektet.

— En beskrivning av projektets innehåll, bl.a. en beskrivning av projektets huvudsakliga miljöinriktning, planerat partnerskap, begränsningar som kan uppstå och beredskapsplanen för att hantera dem, samt den strategi som har valts för att säkerställa projektresultatets hållbarhet efter projektets löptid.

— Projektets budget fördelad på kostnadskategorier.

— Utvärdering och rangordning av projektbeskrivning

Kriterier för stödberättigande för projektbeskrivningar

På grundval av projektbeskrivningen fastställer genomförandeorganet de förslag som uppfyller kriterierna för stödberättigande (se avsnitt 5.1.1.2 a).

Tilldelningskriterier för projektbeskrivningar

Förslagen kommer att rangordnas efter förtjänst, dvs. de poäng som har tilldelats på grundval av tilldelningskriterierna ”Förslagets allmänna kvalitet” och ”Totalt mervärde för EU”.

Förslag som inte uppnått det minsta tröskelvärdet för något av eller båda kriterierna kommer att uteslutas.

Om flera förslag får samma poäng för tilldelningskriteriet ”Förslagets allmänna kvalitet” ska de som får högre poäng för ”Totalt mervärde för EU” prioriteras. Om flera förslag får samma poäng för båda kriterierna ska utvärderingskommittén avgöra den slutliga rangordningen.

— Förteckning över projekt som går vidare till nästa steg

Den utförliga förteckningen med projektbeskrivningar som får inbjudan att lämna in ett fullständigt förslag kommer att innehålla de förslag som fått högst poäng och för vilka summan av de sökta bidragen från EU motsvarar 2 till 2,5 gånger den tillgängliga budgeten. Genomförandeorganet ska fastställa faktorn beroende på resultatet av rangordningen, med hänsyn till förslagens storlek och erfarenheterna av metoden med två steg. Den utförliga förteckningen kommer att omfatta delförteckningar för varje prioriterat område. Om efterfrågan inte är tillräckligt stor inom ett prioriterat område kan förteckningarna för de andra prioriterade områdena utökas.

Steg 2:

— Inlämning av det fullständiga förslaget:

De sökande som har lämnat in projektbeskrivningar för projekt som enligt rangordningen kan komma i fråga för finansiering får en inbjudan att lämna in ett fullständigt förslag. Det medges en viss flexibilitet mellan projektbeskrivningen och det fullständiga förslaget när det gäller åtgärder, partnerskap och budget. Flexibiliteten får dock inte leda till att egenskaperna i projektförslaget ändras. Budgeten får avvika med högst 10 % från vad som angetts i projektförslaget.

— Utvärdering och rangordning av fullständiga förslag

Förslagen kommer att utvärderas och rangordnas enligt de urvals- och tilldelningskriterier som beskrivs i avsnitt 5.1.1.2.

— Utarbetande av den slutgiltiga förteckningen över projekt som ska finansieras och av reservförteckningen

Efter en översynsetapp ska de projekt som valts ut föreslås för finansiering, inom ramen för den tillgängliga budgeten. En reservförteckning ska upprättas med de bäst rangordnade projekt som inte kan finansieras med avseende på den tillgängliga budgeten. Reservförteckningen ska omfatta ytterligare 20 % av den tillgängliga Life-budgeten.

— Undertecknande av bidragsavtalet

b) Metoden med ett steg

— Ansökningsomgång

— Inlämning av det fullständiga förslaget

De sökande lämnar in fullständiga förslag.

— Utvärdering och rangordning av fullständiga förslag

Förslagen kommer att utvärderas i förhållande till kriterierna för stödberättigande och tilldelning och rangordnas enligt beskrivningen i avsnitt 5.1.1.2.

— Utarbetande av den slutgiltiga förteckningen över projekt som ska finansieras och av reservförteckningen

Efter en översynsetapp ska de projekt som valts ut föreslås för finansiering, inom ramen för den tillgängliga budgeten. En reservförteckning ska upprättas med de bäst rangordnade projekt som inte kan finansieras med avseende på den tillgängliga budgeten. Reservförteckningen ska omfatta ytterligare 20 % av den tillgängliga Life-budgeten.

— Undertecknande av bidragsavtalet

5.1.1.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

Kriterierna för stödberättigande (a) kommer att tillämpas på projektbeskrivningen när metoden med två steg används och på de fullständiga förslagen när metoden med ett steg används.

Tilldelningskriterierna (b) kommer att tillämpas enligt beskrivningen i avsnitt 5.1.1.1.

a) Kriterier för stödberättigande

Såväl projektbeskrivningar som fullständiga projektförslag i den mening som avses i artikel 18 a, b, c och h i Life-förordningen kommer endast att väljas ut för utvärdering av dess förtjänst om det kan påvisas att projektet

— bidrar till ett eller flera av de allmänna mål som anges i artikel 3 i Life-förordningen och de tillämpliga specifika målen i artiklarna 10, 11, 12, 14, 15 och 16 i Life-förordningen,

— omfattas av det prioriterade området för Life-delprogrammet i enlighet med artiklarna 9 och 13 i Life-förordningen inom vilket projektförslaget lämnades in,

— motsvarar någon av följande projekttyper enligt definitionen i artikel 2 a, b, c och h i Life-förordningen:

”Pilotprojekt”: projekt som gäller en teknik eller metod som inte har tillämpats eller testats tidigare eller på annan plats, som ger potentiella fördelar för miljö eller klimat jämfört med nuvarande bästa praxis, och som sedan kan tillämpas i en större skala på liknande situationer.

”Demonstrationsprojekt”: projekt där man omsätter i praktiken, testar, utvärderar och sprider åtgärder, metoder eller tillvägagångssätt som är nya eller okända i projektets specifika sammanhang, som exempelvis kan vara geografiskt, ekologiskt eller socioekonomiskt, och som skulle kunna tillämpas någon annanstans under liknande omständigheter.

”Bästa praxis-projekt”: projekt som på lämpligt och kostnadseffektivt sätt tillämpar de senaste teknikerna, metoderna och tillvägagångssätten med beaktande av projektets specifika sammanhang.

”Projekt för information, ökad medvetenhet och kunskapsspridning”: projekt som syftar till att stödja kommunikation, sprida information och öka medvetenheten på områdena för delprogrammen Miljö eller Klimatpolitik.

Pilot- och demonstrationsprojekt inom ramen för det prioriterade området *Miljö och resurseffektivitet*, och pilot-, demonstrations- och bästa praxis-projekt inom ramen för de prioriterade områdena *Begränsning av klimatförändringar* och *Klimatanpassning* måste omfatta åtgärder som leder till betydande och mätbara direkta effekter på de miljö- och/eller klimatfrågor som projektet är inriktat på.

Pilot-, demonstrations- och bästa praxis-projekt på området *Natur och biologisk mångfald* ska avsätta minst 25 % av budgeten för konkreta bevarandeåtgärder (begränsade undantag kommer att vara möjliga med avseende på specifika politiska behov och kommer uttryckligen att tas upp i ansökningsvägledningen). Konkreta bevarandeåtgärder är åtgärder som får betydande och mätbara effekter på de miljö- och klimatfrågor som projektet är inriktat på. I detta fall ska de leda till förbättring eller minskad takt/stopp för/vändning av försämringen av bevarandestatusen eller det ekologiska tillståndet för de arter, livsmiljöer, ekosystem eller ekosystemtjänster man inriktar sig på (se ansökningsvägledningen för mer information).

Pilot-, demonstrations-, bästa praxis-projekt eller projekt för information, ökad medvetenhet och kunskapsspridning inom ramen för de prioriterade områdena *Miljöstyrning och miljöinformation* samt *Klimatstyrning och klimatinformation* måste omfatta åtgärder som leder till betydande och mätbara direkta effekter på de miljö- och/eller klimatrelaterade styrnings- och informationsfrågorna och/eller medvetenhets- och spridningsfrågorna som projektet är inriktat på.

De berörda miljö- och/eller klimatrelaterade styrnings- och informationseffekterna bör redan vara mätbara och mätas eller modelleras på grundval av mätningar under projektperioden.

För att undvika överlappning med andra EU-program ([1]) omfattas inte projekt som är inriktade på **forskning** ([2]) eller som är avsedda för anläggning av **storskalig infrastruktur** av Life-programmet och är därför **inte stödberättigade**.

Life-projekten ska inte användas för att finansiera kompensationsåtgärder till följd av skyldigheter enligt nationell lagstiftning eller EU-lagstiftning.

b) Tilldelningskriterier

Tilldelningskriterierna ska tillämpas på alla prioriterade områden, om inte annat anges. Projekt tävlar bara med varandra inom samma prioriterade område.

Särskilda tilldelningskriterier för projektförslag

Alla projektförslag i steg 1 inom ramen för metoden med två steg måste få åtminstone godkända poäng för följande tilldelningskriterier för att komma i fråga för rangordning:

1. **Förslagets allmänna kvalitet**: detta kriterium ska vara inriktat på förslagens tydlighet (inklusive beskrivningen av läget för förberedelserna), genomförbarhet och preliminära pengavärde. **Högst 20 poäng (minst 5 poäng för att gå vidare).**

2. **Totalt mervärde för EU**: detta kriterium ska vara inriktat på projektets bidrag till Life-prioriteringarna, dess förväntade konsekvenser och projektresultatets hållbarhet. **Högst 30 poäng (minst 10 poäng för att gå vidare).**

([1]) Skäl 11 i Life-förordningen.
([2]) Man kan undersöka om förslag som är inriktade på forskning är förenliga med aktuella ansökningsomgångar inom ramen för Horisont 2020: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html

Tilldelningskriterier för fullständiga förslag

Oavsett om metoden med två eller ett steg används kommer de fullständiga förslagen att utvärderas och poängsättas efter förtjänst enligt följande tilldelningskriterier och poängsystem:

— Teknisk överensstämmelse och kvalitet

Med teknisk överensstämmelse menas att de föreslagna projektinsatserna bör vara lämpliga och genomförbara för att uppnå projektets förväntade utfall och resultat. Varken insatserna eller de förväntade utfallen och resultaten bör strida mot något av målen för Life-programmet. Med teknisk kvalitet menas att projektinsatserna bör syfta till att vara så effektiva och ändamålsenliga som möjligt med avseende på de utfall och resultat som eftersträvas. Projektinsatserna bör vara väl planerade och beskrivas tydligt.

— Finansiell överensstämmelse och kvalitet

Stödmottagarnas och medfinansiärernas finansiella bidrag, den föreslagna budgeten och dess överensstämmelse med de föreslagna insatserna samt med gällande regler, samt den föreslagna strategins kostnadseffektivitet och pengavärde kommer att utvärderas inom ramen för detta kriterium för de förväntade resultaten av de insatser som anses ha tillräckligt god teknisk överensstämmelse och acceptabel teknisk kvalitet. Budgeten måste medge insyn, dvs. utgiftsposterna måste beskrivas tillräckligt väl.

— Mervärde för EU: omfattning och kvalitet gällande bidraget till de specifika målen för de prioriterade områdena inom de två Life-delprogrammen

Den utsträckning i vilken varje förslag, i den mån det anses ha tillräckligt god teknisk och finansiell överensstämmelse och hålla acceptabel kvalitet, väntas bidra till ett eller flera av de specifika målen för de prioriterade områdena inom varje Life-delprogram i enlighet med artiklarna 10, 11 och 12 i Life-förordningen (för Life-delprogrammet Miljö) och artiklarna 14, 15 och 16 (för Life-delprogrammet Klimatpolitik) och kvaliteten på detta bidrag kommer att utvärderas. Bedömningen av detta kriterium omfattar framför allt omfattningen av och kvaliteten på bidraget till de särskilda mål som eftersträvas (effekter), storleken på de miljö- och/eller klimateffekter som förväntas till följd av projektinsatserna vid projektets slut, jämfört med det skattade eller uppmätta utgångsläget i projektets början. Bedömningen ska också ta hänsyn till relevansen hos de territoriella, sociala och politiska sammanhang ([1]) som projektinsatserna väntas påverka.

De förväntade effekterna bör uttryckas med hänsyn till de tillämpliga indikatorerna och måttenheterna på projektnivå, som projekten ska rapportera om i Life-databasen över nyckelprojektindikatorer som har skapats för detta ändamål ([2]). Det betyder att exempelvis förslag som rör Life Natur och biologisk mångfald kommer att bedömas utifrån deras väntade effekter på livsmiljöernas strukturer och funktion och statusen för arterna och/eller den ekologiska statusen för ekosystemen och tillståndet för deras tjänster. Bedömningen tar endast hänsyn till de åtgärder som anses vara genomförbara på grundval av utvärderingen av den tekniska och finansiella överensstämmelsen.

— Mervärde för EU: hållbarhet (fortsättning, reproducering, överföringspotential)

Hållbarheten hos projektresultaten på mellanlång och lång sikt ligger i kapaciteten att upprätthålla dem efter projektets genomförande, oavsett om det sker genom en fortsättning, reproducering eller överföring.

Med *fortsättning* menas en fortsatt användning efter projektperiodens slut av de lösningar som infördes genom projektet hos de enheter som deltog, men som kan spridas ytterligare geografiskt. Att projektresultatet får en fortsättning och upprätthålls räcker i sig för att få godkända poäng, medan en ytterligare geografisk spridning kommer att bedömas utifrån dess förväntade räckvidd, vilket kan jämföras med reproducering eller överföring.

Med r*eproducering* menas att de lösningar som använts i projektet återanvänds på samma sätt och för samma ändamål av andra enheter/sektorer under eller efter projektets löptid.

([1]) Det relevanta specifika sammanhanget för projektet, definierat utifrån det övergripande sammanhanget (biogeografisk region, territoriell täckning definierad genom geokodstandarden för hänvisning till Nuts – indelning av länder för statistiska ändamål, vattenförekomst, ekosystemtjänster och tillhörande tjänster, Natura 2000-område) och projektrelevanta särskilda förutsättningar i form av längden och/eller storleken på det område där åtgärderna ska genomföras, antalet personer som kommer att påverkas i förhållande till projektets huvudinriktning i fråga om miljö, klimatpolitik eller tillhörande styrning och information.

([2]) En demonstrationsversion finns på Lifes webbplats: http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm

Med *överföring* menas att de lösningar som använts i projektet används på ett annat sätt eller med ett annat miljö-, klimat-, styrnings- eller informationsändamål av samma eller andra enheter/sektorer under eller efter projektets löptid.

De sökande bör visa i sina förslag att de lösningar (dvs. tekniker, metoder, strategier och/eller insatser eller stödverksamhet för kommunikation, spridning av information och medvetandehöjande åtgärder) som syftar till att ge direkta och/eller indirekta positiva effekter för de berörda målen i Life-förordningen kan få en fortsättning, reproduceras och/eller överföras.

En framgångsrik fortsättning, reproducering och/eller överföring kräver en strategi som inbegriper åtgärder för att öka inverkan av projektets lösningar och uppnå ett mer omfattande genomslag, som uppnår en kritisk nivå under projektet och/eller på kort och medellång sikt efter det att Life-projektet har slutförts. Detta omfattar mer än kunskapsöverföring och nätverksarbete och handlar om att de lösningar som har utvecklats och/eller använts i projektet också ska tillämpas i praktiken, efter projektperioden, på en annan plats eller för ett annat ändamål.

De sökande måste ge en tydlig och trovärdig beskrivning av strategin och de åtgärder som planeras för att säkerställa detta, inklusive en förklaring av

— hur lösningarna kan förväntas bibehållas på projektnivå efter det att projektet har avslutats, inklusive de åtföljande långsiktiga sociala och ekonomiska effekterna,

— i vilken mån det skulle krävas eller vara användbart med ytterligare offentligt stöd, bl.a. i form av lån genom innovativa finansiella instrument, för att bygga ut, reproducera eller överföra lösningarna, och

— framför allt för projekt med kommersiella aktörer och aktörer i värdekedjor, i vilken mån lösningarna väntas uppnå eller bibehålla ”finansiell mognad” (vara ”investeringsklara”/”ekonomiskt bärkraftiga”) under projektperioden.

— Mervärde för EU: synergier och transnationalitet

— Synergier (inklusive flera syften, integration/komplementaritet, grön offentlig upphandling, miljömärkning och spridning av EU-finansierade forskningsresultat)

Synergier kan uppnås med strategier som har flera syften och integration i och/eller komplementaritet med andra EU-politikområden och finansieringsmekanismer. Förslagen kommer att få bonuspoäng för synergier, beroende på deras omfattning och kvalitet.

Att förslaget har en **mekanism för att uppfylla flera syften** innebär att det inte enbart har planer för att uppnå projektets specifika huvudsakliga miljö- och/eller klimatmål utan samtidigt också syftar till att uppnå andra syften (t. ex. förbättrad avfallshantering och social delaktighet). Detta koncept omfattar även strategier för att skapa social och ekonomisk hållbarhet vid sidan av den ekologiska och/eller klimatpolitiska dimensionen av hållbarhet (t.ex. i ett kretsloppssamhälle, där olika aktörer i värdekedjan bidrar till att förlänga produktcyklerna och integrera långtidsarbetslösa på arbetsmarknaden).

Projektförslag som är inriktade på en särskild miljö- eller klimatfråga och samtidigt förbättrar **integreringen** av dessa särskilda miljö- eller klimatmål i andra politikområden och/eller skapar **komplementaritet** med dem och därmed även skapar synergier med målen för annan unionspolitik kommer att få en gynnsam bedömning. Det går att få upp till åtta extra poäng för mekanismer för flera syften, integration eller komplementaritet, eller en kombination av dessa aspekter.

Synergier kan också skapas genom grön offentlig upphandling och miljömärkningssystem för integrering av mål för miljövänlig produktion och miljövänligt tillhandahållande av tjänster och spridningen av forskningsresultat inom ramen för Horisont 2020 eller dess föregångarprogram. Ett åtagande om att använda **grön offentlig upphandling** ([1]) och/eller ge företräde för produkter och/eller tjänster som har en **offentligt erkänd miljömärkning**, t.ex. EU:s miljömärke ([2]), genom en tydlig mekanism får en bonuspoäng vardera.

([1]) Läs mer om grön offentlig upphandling på http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, och framför allt på http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm och http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

([2]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html

Användning av resultatet av miljö- och klimatrelaterade forsknings- och innovationsprojekt som har finansierats genom Horisont 2020 eller föregående ramprogram kommer också att få en extra bonuspoäng, om det finns tillräckliga bevis på att användningen skapar mervärde för projektet.

— Transnationalitet

Företräde ska ges till projekt där transnationellt samarbete mellan medlemsstaterna är avgörande för att garantera att projektets mål kan uppnås. Upp till fyra extra poäng får tilldelas ett projekt på grundval av detta kriterium, om det finns tillräckliga bevis på att den transnationella strategin skapar mervärde ([1]).

— *Specifika kriterier och poängsystem för projekt inom delprogrammet Miljö*

De specifika kriterierna och poängsystemet för delprogrammet Miljö speglar det faktum att tematiska prioriteringar (bilaga III till Life-förordningen) och de tillhörande projektämnena (rubrik 3 ovan) endast definierats för delprogrammet Miljö.

— Mervärde för EU: bidrag till projektämnena

Life-förslag som tydligt omfattas av de projektämnen som genomför de tematiska prioriteringarna i bilaga III för delprogrammet Miljö enligt definitionen i det fleråriga arbetsprogrammet kommer att få ytterligare poäng enligt detta kriterium.

Projektförslag inom det prioriterade området Miljö och resurseffektivitet kommer att få fem poäng om de fullt ut stämmer överens med något av de projektämnen som anges i avsnitt 3 för detta prioriterade område. Om den eller de lösningar (dvs. tekniker, metoder, insatser eller strategier i den mening som avses i artikel 2 i Life-förordningen) på den berörda miljöfrågan är nya eller okända i EU kommer projektet att få ytterligare fem poäng.

Projektförslag inom det prioriterade området Natur och biologisk mångfald och det prioriterade området Miljöstyrning och miljöinformation kommer att få tio poäng om de fullt ut stämmer överens med något av projektämnena i det prioriterade området.

	Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Teknisk och finansiell överensstämmelse och kvalitet			
1	Teknisk överensstämmelse och kvalitet	10	20
2	Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	10	20
Mervärde för EU			
3	Omfattning och kvalitet gällande bidraget till de specifika målen för de prioriterade områdena inom Life-delprogrammet Miljö	10	20
4	Hållbarhet (fortsättning, reproducering, överföring)	8	15
	Totalpoäng (godkänt)	***50*** (*)	

([1]) Begreppet *transnationell*, så som det används i Life-förordningen, omfattar endast samarbete mellan medlemsstater och samarbete mellan medlemsstater och tredjeländer som deltar i Life-programmet enligt artikel 5 i Life-förordningen. Det är visserligen möjligt med verksamhet utanför unionen eller i utomeuropeiska länder och territorier i enlighet med artikel 6 i Life-förordningen, men det kommer inte att leda till extra poäng enligt detta tilldelningskriterium.

	Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
	Bonus		
5	Bidrag till projektämnena	—	0 eller 5 eller 10
6	— Synergier (inklusive flera syften och integration/komplementaritet [max 8 poäng], grön offentlig upphandling [max 1 poäng], miljömärkning [max 1 poäng] samt användning av EU-forskningsresultat [max 1 poäng]) — Transnationellt (max 4 poäng)	—	15
	Högsta poäng		**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 50 poäng eller mer.

— *Specifika kriterier och poängsystem för projekt inom delprogrammet Klimatpolitik*

De specifika kriterierna och poängsystemet inom delprogrammet Klimatpolitik speglar behovet av att inrikta sig på de prioriterade områdena för klimatpolitiken och på de klimatpolitiska områden som anges i avsnitt 4. De årliga ansökningsomgångarna kommer dessutom att innehålla mer detaljerade arbetsområden i samband med dessa politikområden för att avspegla nya utmaningar och ny utveckling inom klimatpolitiken.

— Mervärde för EU: förslagens relevans för de klimatpolitiska områdena och de detaljerade arbetsområdena i de årliga ansökningsomgångarna

Förslag som rör klimatpolitikområden och detaljerade arbetsområden i de årliga ansökningsomgångarna kan få extra poäng (enligt beskrivningen i avsnitt 5 i följande tabell) enligt detta kriterium.

	Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Teknisk och finansiell överensstämmelse och kvalitet			
1	Teknisk överensstämmelse och kvalitet	10	20
2	Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	10	20
Mervärde för EU			
3	Omfattning och kvalitetsnivå med avseende på bidraget till de prioriterade områdena för Life-delprogrammet Klimatpolitik och åtföljande specifika mål som anges i artiklarna 14, 15 och 16 i Life-förordningen	10	20
4	Hållbarhet (fortsättning, reproducering, överföring)	8	15
	Totalpoäng (godkänt)	***50*** (*)	

	Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Bonus Mervärde för EU: bidrag till genomförandet av Parisavtalet			
5	Bidrag till de klimatpolitiska områden som anges i avsnitt 4	—	0 eller 5
	Bidrag till de detaljerade arbetsområden som anges i den årliga ansökningsomgången för Life Klimatpolitik	—	0 eller 5
6	— Synergier (inklusive flera syften och integration/komplementaritet [max 8 poäng], grön offentlig upphandling [max 1 poäng], miljömärkning [max 1 poäng] samt användning av EU-forskningsresultat [max 1 poäng]) — Transnationellt (max 4 poäng)	—	15
	Högsta poäng		**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 50 poäng eller mer.

5.1.2 *Integrerade projekt i enlighet med artiklarna 2 d och 18 d i Life-förordningen*

Enligt artikel 2 d i Life-förordningen avses med *integrerade projekt* projekt med en större geografisk omfattning, särskilt regionalt, multiregionalt, nationellt eller transnationellt, med strategier eller handlingsplaner för miljö eller klimat som krävs enligt specifik unionslagstiftning om miljö eller klimat, som utvecklats enligt andra unionsakter eller som utarbetats av medlemsstaters myndigheter, främst inom områdena natur, inbegripet bl.a. förvaltningen av Natura 2000-nätverket, vatten, avfall, luft och begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, samtidigt som man säkerställer berörda parters medverkan och främjar samordningen med och mobiliseringen av minst en annan relevant nationell eller privat finansieringskälla eller unionsmedel.

Inlämnings- och urvalsprocessen för integrerade projekt baseras på ett förfarande i två steg i enlighet med Life-förordningen. Detta bör underlätta de potentiella sökandenas arbete och se till att de får bästa möjliga vägledning från genomförandeorganet under processen. Arbetsflödet har strukturerats så att det åtföljer den stegvisa utvecklingen och finjusteringen av varje förslag. Inom de tidsfrister som tillåts genom reglerna om tematisk fördelning och geografisk spridning i Life-förordningen ska principen om likabehandling tillämpas strikt under utvärderingsprocessens samtliga etapper.

5.1.2.1 Teknisk metod för inlämning och urval av projekt

Steg 1:

— Ansökningsomgång

— Inlämning av en projektbeskrivning

Den sökande lämnar in en kortfattad projektbeskrivning med uppgifter om projektets innehåll och den plan eller strategi som projektet avser genomföra och en finansiell plan för det övergripande genomförandet av planen eller strategin.

— Utvärdering av projektbeskrivningen och fråge- och svarsetapp

På grundval av projektbeskrivningen fastställer och noterar genomförandeorganet de förslag som uppfyller kriterierna för stödberättigande. Sökande med förslag som uppfyller dessa kriterier kommer att bjudas in att delta i en fråge- och svarsetapp, där de kan lämna in frågor med anknytning till utarbetandet av ett fullständigt förslag. I slutet av denna etapp kommer genomförandeorganet att offentliggöra alla frågor och svar anonymt, för att ge alla sökande samma hjälp att utarbeta sina fullständiga förslag. I förekommande fall kommer genomförandeorganet att komplettera frågorna och svaren med vägledning gällande typiska svårigheter som sökande kan ha stött på och som stod klara av projektbeskrivningarna.

Steg 2:

— Inlämning av det fullständiga förslaget

Sökande med stödberättigande projektbeskrivningar bjuds in att lämna in ett fullständigt förslag.

— Utvärdering av fullständiga förslag

Genomförandeorganet sammanställer, efter en ingående utvärdering, en ”preliminär utförlig förteckning” över de rangordnade förslag som kan komma att övervägas för finansiering. Rangordningen baseras på förtjänst, dvs. antal erhållna poäng, och, inom delprogrammet Miljö, också på överensstämmelse med regeln om att en viss andel av de budgetmedel som tilldelas genom verksamhetsbidrag ska gå till bevarandet av natur och biologisk mångfald, och med kriteriet om geografisk spridning i artikel 19.4 i Life-förordningen. Kommissionen kontrollerar också de sökandes finansiella och operativa kapacitet att utföra projektet.

— Utarbetande av den slutgiltiga förteckningen över projekt som ska finansieras och av reservförteckningen

Efter en översynsetapp ska de projekt som valts ut föreslås för finansiering, inom ramen för den tillgängliga budgeten. En reservförteckning ska upprättas med de bäst rangordnade projekt som inte kan finansieras med avseende på den tillgängliga budgeten. Reservförteckningen ska omfatta ytterligare 20 % av den tillgängliga Life-budgeten.

— Undertecknande av bidragsavtalet

Även om tvåstegsstrategin kommer att gälla under det fleråriga arbetsprogrammets löptid kan kommissionen komma att anpassa den process som beskrivs ovan utifrån lärdomar som dras.

Vid rangordningen av integrerade projekt ska genomförandeorganet säkerställa geografisk balans genom att preliminärt tilldela minst tre integrerade projekt till vardera medlemsstat för att se till att artikel 19.4 i Life-förordningen iakttas under hela finansieringsperioden 2014–2020.

5.1.2.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

Följande kriterier för stödberättigande kommer att tillämpas på både projektbeskrivningen och det fullständiga förslaget.

a) Kriterier för stödberättigande

Ett förslag förkastas om det inte uppfyller ett eller flera av följande kriterier:

1. Omfattande territoriell täckning: Genomförandet av den avsedda unionsplanen eller -strategin kommer att täcka ett omfattande territorium, i synnerhet ett regionalt, multiregionalt eller transnationellt territorium. En strategi som omfattar flera städer kan också godtas för integrerade projekt som behandlar förvaltningen av luftkvalitet, liksom integrerade projekt enligt delprogrammet Klimatpolitik.

2. Mobilisering av andra finansieringskällor: Som ett komplement till det integrerade projektet själv och den specifika medfinansiering som krävs för det enligt Life-förordningen (artikel 20.1 a och c) kommer minst en annan typ av relevant finansieringskälla på unionsnivå eller nationell nivå, eller en privat finansieringskälla, att mobiliseras för genomförandet av den avsedda unionsplanen eller -strategin.

3. Deltagande av viktiga berörda parter: Viktiga berörda parter kommer att delta i genomförandet av den avsedda unionsplanen eller -strategin.

i) Särskilt kriterium för stödberättigande för projekt inom delprogrammet Miljö

Det integrerade projektet är endast stödberättigat om det syftar till att genomföra en eller flera av följande miljöplaner eller miljöstrategier som krävs i särskild unionslagstiftning på miljöområdet, som tagits fram enligt andra unionsakter eller som tagits fram av medlemsstaternas myndigheter:

a) Prioriterade åtgärdsplaner enligt artikel 8 i habitatdirektivet, vilket kan omfatta insatser för grön infrastruktur som bidrar till sammanlänkning av Natura 2000-nätverket i ett gränsöverskridande sammanhang.

b) Avfallsplaner enligt artikel 28 i ramdirektivet om avfall.

c) Förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt enligt bilaga VII till ramdirektivet för vatten, eller

d) luftkvalitetsplaner enligt luftkvalitetsdirektivet eller nationella luftvårdsprogram enligt direktivet om nationella utsläppstak.

ii) Särskilt kriterium för stödberättigande för projekt inom delprogrammet Klimatpolitik

Det integrerade projektet ska syfta till att genomföra en eller flera av följande klimatplaner eller klimatstrategier som krävs i specifik unionslagstiftning på miljöområdet, som tagits fram enligt andra unionsakter eller som tagits fram av medlemsstaternas myndigheter inom något av följande områden:

a) Specifika nationella, regionala eller lokala anpassningsstrategier eller handlingsplaner.

b) Handlingsplaner på stads- eller samhällsnivå som leder övergången till ett utsläppssnålt och/eller klimattåligt samhälle.

c) Specifika nationella, regionala eller industri-/sektorsspecifika färdplaner för minskning av växthusgaser eller utsläppssnåla ekonomier.

b) Tilldelningskriterier

Följande tilldelningskriterier kommer endast att tillämpas på det fullständiga förslaget: Alla förslag som uppfyller kriterierna för stödberättigande (och urvalskriterierna) går vidare till en ingående utvärdering av deras kvalitet under tilldelningsetappen. Ett förslag som går vidare till den här etappen kommer att ges poäng med utgångspunkt i följande tilldelningskriterier:

Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
1. Teknisk överensstämmelse och kvalitet	10	20
2. Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	10	20
Mervärde för EU		
Kriterier för godkänt/underkänt		
3. Omfattning och kvalitet med avseende på bidraget till målen	10	20
4. Hållbarhet (fortsättning, reproducering och/eller överföring)	8	15
Bonus		
5. Omfattning och kvalitet med avseende på mobiliseringen av andra medel, i synnerhet unionsmedel	—	10
6. Synergier (inklusive flera syften och integration/komplementaritet [max 8 poäng], grön offentlig upphandling [max 1 poäng], miljömärkning [max 1 poäng] samt användning av EU [max 1 poäng]) — Transnationellt (max 4 poäng)	—	15
Totalpoäng (godkänt)	**50** (*)	**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 50 poäng eller mer.

Följande tilldelningskriterier är specifika eller innehåller inslag som är specifika för integrerade projekt:

— Mervärde för EU: Omfattning och kvalitet med avseende på bidraget till målen

Den utsträckning till vilken varje förslag bidrar till ett eller flera av de allmänna och specifika målen med Life i enlighet med artiklarna 3, 10, 11 och 12 (Life Miljö) och artiklarna 3, 14, 15 och 16 (Life Klimatpolitik) i den nya Life-förordningen kommer att utvärderas.

Följande specifika aspekter kommer att kontrolleras beroende på de prioriterade områden som projektet ingår i.

— *Särskilt kriterium för projekt inom delprogrammet Miljö*

— Integrerade projekt som berör genomförandet av de prioriterade ramprogrammen för Natura 2000:

Mervärdet för EU måste bevisas när det gäller projektets bidrag till att nå Mål 1 i EU:s strategi för biologisk mångfald och de allmänna målen i habitat- och fågeldirektiven, och i synnerhet med avseende på bidraget till förbättringen av bevarandestatusen för arterna och livsmiljötyperna av gemenskapsintresse (habitatdirektivet) och/eller statusen för fågelarter (fågeldirektivet) och särskilt i syfte att i förekommande fall integrera grön infrastruktur.

— Integrerade projekt som genomför förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt:

Mervärdet för EU måste bevisas med avseende på deras bidrag till att uppnå målen i ramdirektivet för vatten. De föreslagna åtgärderna bör rikta sig mot omfattande påverkan på miljöns vattenupptagningsförmåga och användningen av åtgärder med låg inverkan (t.ex. miljöanpassad infrastruktur) för sanering. Sådan påverkan ska ha fastställts i den bedömning som utförts av medlemsstaterna inför utarbetandet av genomförandeplanerna för den relevanta EU-lagstiftningen och EU-politiken (t.ex. ramdirektivet för vatten, ramdirektivet om en marin strategi, direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, dricksvattendirektivet, badvattendirektivet, översvämningsdirektivet och/eller planer för torka).

Projekten bör vara inriktade på storskalig (t.ex. avrinningsdistrikt) planering och inrättande av åtgärder (t.ex. naturbaserade lösningar) för att öka vattenupptagningen i stads- och landsbygdsområden, förbättra infiltreringen, öka vattenlagringskapaciteten och avlägsna föroreningar genom naturliga eller ”naturlika” processer. De bör sträva efter synergier för att genomföra åtgärder som kommer att avhjälpa befintlig hydromorfologisk påverkan och förbättra den biologiska mångfalden och skönhets- och rekreationsvärdet.

— Integrerade projekt med genomförande av avfallsplaner:

Det integrerade projektet är avsett att stödja genomförandet av avfallsplanerna enligt vad som krävs i artikel 28 i ramdirektivet om avfall 2008/98/EG och/eller de avfallsförebyggande programmen enligt vad som krävs i artikel 29 i ramdirektivet om avfall.

Deras mervärde för EU kommer att bedömas med avseende på deras bidrag till genomförandet av avfallshierarkin (artikel 4 i ramdirektivet om avfall), uppnåendet av återvinningsmålen i artikel 11 i ramdirektivet för vatten och övriga mål i EU:s avfallslagstiftning, liksom genomförandet av de åtgärder som krävs för att stödja de målen.

— Integrerade projekt som behandlar genomförandet av luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram eller genomförandet av nationella luftvårdsprogram:

Det integrerade projektet är avsett att stödja genomförandet och övervakningen av lokala och regionala luftkvalitetsplaner enligt definitionen i direktiv 2008/50/EG. Om projekten baseras på lokala luftkvalitetsplaner ska projekten inbegripa samordning och samarbete mellan minst fem städer med sådana planer; om de baseras på en regional luftkvalitetsplan ska projekten inbegripa samordning och samarbete mellan lokala förvaltningar och den regionala förvaltningen. Storskaliga projekt och/eller projekt som säkerställer samstämmighet med nationella luftvårdsprogram enligt direktiv (EU) 2016/2284 kommer att favoriseras.

Projekt kan också bildas för att i första hand genomföra de nationella luftvårdsprogrammen enligt direktiv (EU) 2016/2284. Det integrerade projektet ska utformas för att stödja utvecklingen, genomförandet och övervakningen av nationella luftvårdsprogram enligt definitionen i artikel 6 i direktiv (EU) 2016/2284.

Mervärdet för EU av ett integrerat projekt som rör nationella luftvårdsprogram ska bedömas på grundval av a) i vilken omfattning nationella utsläppskällor sannolikt påverkar luftkvaliteten i deras territorium och i grannmedlemsstater, i förekommande fall med hjälp av data och metoder som har utvecklats av

programmet för övervakning och utvärdering av den långväga transporten av luftföroreningar i Europa (Emep) inom ramen för protokollet till konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar, om långsiktig finansiering av samarbetsprogrammet för övervakning och utvärdering av den långväga transporten av luftföroreningar i Europa, b) det nationella luftvårdsprogrammet, med hänsyn till behovet av att minska utsläppen av luftföroreningar för att uppfylla luftkvalitetsmålen inom sina territorier och, i tillämpliga fall, i angränsande medlemsstater, c) prioritering av utsläppsminskande åtgärder för sot när de vidtar åtgärder för att uppfylla sina nationella minskningsåtaganden för fina partiklar, d) säkerställande av samstämmighet med andra relevanta planer och program som har inrättats enligt kraven i nationell lagstiftning eller unionslagstiftning, framför allt luftkvalitetsplaner enligt direktiv 2008/50/EG.

— *Särskilda kriterier för projekt inom delprogrammet Klimatpolitik*

— Integrerade projekt som behandlar genomförandet av strategier, planer och färdplaner för begränsning av klimatförändringar:

Denna typ av integrerade projekt stöder genomförandet av strategier och planer för minskning av växthusgaser eller färdplaner för en utsläppssnål ekonomi och omfattar specifika kommuner eller regioner (t.ex. enligt vad som anges i det globala borgmästaravtalet), industri- eller jordbrukssektorer (genom att analysera markanvändningen på regional nivå, i ett socialt och ekonomiskt sammanhang) eller andra ekonomiska sektorer genom att införa teknik- och tjänstebaserade strategier på ett hållbart och innovativt sätt. Det integrerade projektets bidrag till genomförandet och utvecklingen av unionens politik och lagstiftning rörande begränsning av klimatförändring kan omfatta EU:s utsläppshandelssystem, beslutet om insatsfördelning för sektorer som inte omfattas av EU:s utsläppshandelssystem, direktivet om förnybara energikällor eller förordningen om fluorerade växthusgaser. Det integrerade projektet bör kompletteras med nödvändiga infrastrukturinvesteringar eller utveckling eller spridning av innovativa tekniker och tjänster i städer, regioner och/eller samhällen som stöds genom andra relevanta program för unionsfinansiering, som även specificeras i strategin/planen/färdplanen. Deras mervärde för EU kommer att bedömas med avseende på bidraget från det integrerade projektet till minskningen av växthusgasutsläppen, deras integrering i olika politikområden, den direkta medverkan av en rad olika aktörer och den omfattning i vilken det integrerade projektet är en operativ del av strategin/planen/färdplanen.

— Integrerade projekt som behandlar genomförandet av strategier, planer och färdplaner för klimatanpassning:

Denna typ av integrerat projekt är utformat för att genomföra strategier för klimatanpassning som tar itu med specifika sårbarheter för klimatförändring (t.ex. kustområden, områden som ofta drabbas av torka eller översvämning) eller sårbara sektorer (t.ex. vatten, jordbruk/skogsbruk, folkhälsa), i förekommande fall med hjälp av ekosystembaserade strategier. Synergier med annan miljö- och klimatpolitik bör vara ett centralt tema i anpassningsprojekten, t.ex. mellan klimatanpassning, minskning av katastrofrisk, biologisk mångfald och vattenpolitik i förekommande fall. Mervärdet för EU kommer också att bedömas med avseende på det integrerade projektets bidrag till målen för klimattålighet, integreringen i olika sektorer och medverkan av en rad olika berörda parter.

— Integrerade projekt som rör genomförandet av klimathandlingsplaner i städer:

Denna typ av integrerade projekt är utformade för att genomföra klimathandlingsplaner i städer för omställningen till ett koldioxidsnålt och klimattåligt samhälle, t.ex. inom ramen för det globala borgmästaravtalet för klimat och energi. Bidrag till förbättrad styrning, medvetandehöjande och kapacitetsuppbyggnad samt integrering av klimatåtgärder i olika politikområden är relevanta. Storskaliga projekt som omfattar flera städer ska uppmuntras.

— Mervärde för EU: Omfattning och kvalitet med avseende på mobiliseringen av andra medel, i synnerhet unionsmedel: Kvaliteten på samordningen med andra finansieringsmekanismer och nivån på mobiliseringen av andra medel som ett komplement till det Life-anslag som planeras (utöver det minimum som krävs för att ha rätt till stöd) liksom sannolikheten för att man faktiskt lyckas mobilisera dessa och deras funktionella koppling till den plan som ska genomföras kommer att avgöra huruvida ett integrerat projekt får ytterligare poäng enligt detta kriterium. Integrerade projekt som troligtvis kommer att mobilisera unionsmedel med en funktionell koppling till den plan som ska genomföras och som räknar med en tillfredsställande samordningsmekanism kommer att få högre poäng.

— Mervärde för EU: synergier (inklusive flera syften, integration/komplementaritet, grön offentlig upphandling, miljömärkning och spridning): De integrerade projektförslagen måste särskilt uppvisa att de kan uppfylla flera syften (t.ex. att de strävar efter fördelar på miljö- och klimatområdet och kapacitetsuppbyggnad) som gör det möjligt att

uppnå resultat inom andra politikområden ([1]). De bör också förbättra komplementariteten med de områdena och integrera miljö- och klimatpolitiska mål i dem. När det gäller ”traditionella” projekt ska ett åtagande om att använda grön offentlig upphandling ([2]) och/eller ge företräde för produkter och/eller tjänster som har en offentligt erkänd miljömärkning, t.ex. EU:s miljömärke ([3]), genom en tydlig mekanism vara värt en bonuspoäng vardera.

Användning av resultatet av miljö- och klimatrelaterade forsknings- och innovationsprojekt som har finansierats genom Horisont 2020 eller föregående ramprogram kommer att ge en bonuspoäng, om det finns tillräckliga bevis på att användningen skapar mervärde för projektet.

5.1.3 *Projekt för tekniskt stöd i enlighet med artikel 18 e i Life-förordningen*

Projekt för tekniskt stöd ger, i form av verksamhetsbidrag, finansiellt stöd för att hjälpa sökande att utarbeta integrerade projekt. Högst 1 % av den årliga budget som tilldelas integrerade projekt kan göras tillgängliga för projekt för tekniskt stöd. Det högsta EU-bidraget per projekt för tekniskt stöd har fastställts till 100 000 euro.

5.1.3.1 Teknisk metod för urval av projekt

Urvalet av projekt för tekniskt stöd kommer att följa samma tekniska metod för projekturval inom båda delprogrammen. En påskyndad strategi kommer att tillämpas.

Urvalet av projekt kommer att genomföras på följande sätt:

— Utvärdering av förslag

Genomförandeorganet kommer att kontrollera överensstämmelsen hos varje förslag med kriterierna för stödberättigande och urvalskriterierna och kommer att utvärdera dem mot tilldelningskriterierna.

— Utarbetande av den slutgiltiga förteckningen över projekt som ska finansieras och av reservförteckningen

Efter en översynsetapp ska de projekt som valts ut föreslås för finansiering, inom ramen för den tillgängliga budgeten. En reservförteckning ska upprättas med de bäst rangordnade projekt som inte kan finansieras med avseende på den tillgängliga budgeten. Reservförteckningen ska omfatta ytterligare 20 % av den tillgängliga Life-budgeten.

— Undertecknande av bidragsavtalet

5.1.3.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

Följande huvudsakliga kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier kommer att tillämpas:

a) Kriterier för stödberättigande

Ett förslag till ett projekt för tekniskt stöd kommer endast att gå vidare till utvärderingen mot tilldelningskriterierna om

— projektförslaget syftar till att utarbeta ett framtida förslag till integrerat projekt,

([1]) I synnerhet havsmiljön i enlighet med målen i direktiv 2008/56/EG.
([2]) Läs mer om grön offentlig upphandling på http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, och framför allt på http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm, och http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm
([3]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html

b) Tilldelningskriterier

Förtjänsten hos alla stödberättigade förslag kommer att utvärderas och poängsättas enligt följande tilldelningskriterier och poängsystem:

Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
1. Teknisk överensstämmelse och kvalitet	30	60
2. Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	20	40
Totalpoäng (godkänt)	**55**	**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 55 poäng eller mer.

— **Teknisk överensstämmelse och kvalitet**

Tydligheten, överensstämmelsen och genomförbarheten hos förslaget kommer att utvärderas med utgångspunkt i projektets mål och förväntade resultat. Det framtida integrerade projektets slag och omfattning kommer att beaktas.

— **Finansiell överensstämmelse och kvalitet**

Den föreslagna budgeten och dess samstämmighet med de föreslagna åtgärderna och med de tillämpliga reglerna liksom kostnadseffektiviteten hos den föreslagna strategin kommer att utvärderas. Förslagets pengavärde kommer också att bedömas.

5.1.4 *Projekt för kapacitetsuppbyggnad i enlighet med artikel 18 f i Life-förordningen*

Projekt för kapacitetsuppbyggnad ger finansiellt stöd till verksamheter som krävs för att bygga upp kapaciteten i medlemsstaterna, vilket inbegriper nationella eller regionala kontaktpunkter, i syfte att göra det möjligt för medlemsstaterna att delta på ett mer effektivt sätt i Life-programmet.

Insatserna ska omfatta minst följande:

— Rekrytering av ny personal och utbildning för nationella och regionala Life-kontaktpunkter.

— Främjande av utbyte av erfarenheter och bästa praxis samt spridning och användning av resultat av projekt inom Life-programmet.

— Metoder för att utbilda utbildaren.

— Utbytes- och stödprogram mellan myndigheter i medlemsstaterna, särskilt utbyte vad gäller mest framgångsrika metoder.

Insatserna som omfattas av kapacitetsuppbyggnadsplanen kan inkludera experter som ska ta itu med tillfälliga brister i teknik- och processkapaciteten, men inte inkludera experter vars främsta funktion är att utarbeta förslag för inlämning inom ramen för den årliga ansökningsomgången.

5.1.4.1 Teknisk metod för urval av projekt

Ansökningarna om kapacitetsuppbyggnadsprojekt kommer att följa ett påskyndat tilldelningsförfarande. I enlighet med artikel 19.8 i Life-förordningen kan kapacitetsuppbyggnadsprojekt endast tilldelas ett på förhand fastställt antal medlemsstater och endast ett projekt per medlemsstat kan erhålla bidrag, och därför förekommer ingen konkurrens mellan de ansökningar som tas emot. Ansökningar kan således lämnas in löpande från och med datumet för offentliggörande av 2018 års ansökningsomgång för verksamhetsbidrag inom ramen för Life, som kommer att inbegripa ansökningspaketet för kapacitetsuppbyggnadsprojekt. Ansökningarna måste lämnas in före utgången av första kvartalet 2019 för att beaktas för finansieringsperioden 2018–2020.

De kommer att bedömas för att säkerställa efterlevnaden av kriterierna för stödberättigande och tilldelningsgränserna nedan.

Bidragen kommer att tecknas när utvärderingen och revisionen har slutförts med gott resultat.

5.1.4.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

Följande kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier kommer att tillämpas:

a) Kriterier för stödberättigande

Ansökan ska uppfylla följande kriterier för stödberättigande:

— Den sökande är en **medlemsstat** för vilken

  — BNP per invånare 2012 var lägre än 105 % av unionsgenomsnittet,

  — medlemsstatens genomsnittliga upptagningsgrad av dess vägledande nationella tilldelning för åren 2014, 2015 och 2016, som avses i artikel 19.5 i Life-förordningen, är mindre än 70 %, och

  — medlemsstatens genomsnittliga upptagningsgrad av dess vägledande nationella tilldelning för åren 2014, 2015 och 2016 har ökat jämfört med den genomsnittliga upptagningsgraden för åren 2010, 2011 och 2012.

— Om en medlemsstat har beviljats ett kapacitetsuppbyggnadsprojekt i det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017 måste detta projekt vara slutfört före startdatum för det andra kapacitetsuppbyggnadsprojektet.

— Ansökan innehåller en **kapacitetsuppbyggnadsplan** i vilken medlemsstaten **åtar sig**

  — att behålla de medel som är avsedda för Life-programmet, inbegripet personalnivåerna, på nivåer som inte understiger de som gällde för 2012 under det fleråriga arbetsprogrammets löptid,

  — om medlemsstaten hade beviljats ett kapacitetsuppbyggnadsprojekt i det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017, att behålla de resurser, inbegripet personalnivåer, som har tilldelats det föregående kapacitetsuppbyggnadsprojektet under hela löptiden för det fleråriga arbetsprogrammet 2018–2020.

b) Tilldelningskriterier

— **Teknisk överensstämmelse och kvalitet** inom ramen för kapacitetsuppbyggnadsprojekt avser de föreslagna insatserna för att utveckla medlemsstatens kapacitet att lämna in framgångsrika ansökningar för finansiering för projekt inom delprogrammen Miljö och Klimatpolitik.

  Förtjänsten hos alla stödberättigade förslag kommer att utvärderas och poängsättas enligt följande tilldelningskriterier och poängsystem:

Tilldelningskriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Teknisk överensstämmelse och kvalitet	15	30
Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	10	20
Innehåll i strategin i förhållande till den fastställda svaghet som lett till medlemsstatens bristfälliga deltagande i ansökningsomgångarna för Life 2014–2016	15	30
Redogörelse för den förväntade förbättringen i fråga om förmågan att främja integration, komplementaritet, synergier och reproducering med avseende på Life-programmen i politik, ekonomiska verksamheter och andra program	10	20
Totalpoäng (godkänt)	**55**	**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 55 poäng eller mer.

5.1.5 *Förberedande projekt i enlighet med artikel 18 g i Life-förordningen*

Förberedande projekt behandlar specifika behov av utveckling och genomförande av unionens politik och lagstiftning på miljö- eller klimatområdet.

5.1.5.1 Teknisk metod för urval av projekt

En gång om året upprättar kommissionen en förteckning över särskilda behov gällande utvecklingen och genomförandet av unionens politik och lagstiftning på miljö- eller klimatområdet som måste behandlas under de kommande åren och fastställer bland dessa de behov som skulle kunna hanteras genom förberedande projekt.

Före den årliga ansökningsomgången tar medlemsstaterna emot ett utkast till en förteckning över specifika behov som skulle kunna behandlas i förberedande projekt och kommer att ombes att kommentera dessa. Den slutgiltiga förteckningen upprättas baserat på dessa kommentarer.

Kommissionen definierar särskilda urvals- och tilldelningskriterier för de projekt som fastställs på det sättet, projektets löptid och den preliminära budget som ska tilldelas varje projekt.

Urvalet av projekt kommer att genomföras på följande sätt:

— Utvärdering av förslag

  Kommissionen kommer att kontrollera överensstämmelsen hos varje förslag med kriterierna för stödberättigande och urvalskriterierna och kommer att utvärdera dem mot tilldelningskriterierna.

— Utarbetande av den slutgiltiga förteckningen över projekt som ska finansieras och av reservförteckningen

  Efter en översynsetapp ska de projekt som valts ut föreslås för finansiering, inom ramen för den tillgängliga budgeten. En reservförteckning kan i förekommande fall komma att upprättas.

— Undertecknande av bidragsavtalet

5.1.5.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

Följande kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier kommer att tillämpas:

a) Kriterier för stödberättigande

De särskilda kriterierna för stödberättigande och urvalskriterierna kommer att definieras i samband med varje ansökningsomgång. De kommer att baseras på de specifika behov som måste behandlas genom de förberedande projekt som definieras av kommissionen i samarbete med medlemsstaterna.

b) Tilldelningskriterier

Förberedande projekt kommer att tilldelas den/de juridiska personer som lämnar in ett förslag som får mer än den lägsta godkända poängen och som når den/de högsta poängen i fråga om följande kriterier:

Kriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Teknisk överensstämmelse och kvalitet på förslaget i förhållande till de specifika behov som behandlas	22	45
Strategins omfattning i förhållande till de specifika behov som behandlas	15	30
Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	12	25
Totalpoäng (godkänt)	**55**	**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 55 poäng eller mer.

5.1.6 *Projekt som behövs för att uppnå de allmänna mål som fastställs i artikel 3 i Life-förordningen*

Andra projekt (pilot-/demonstrationsprojekt eller andra) kan finansieras enligt artikel 190 i genomförandebestämmelserna för budgetförordningen eller genom en särskild inbjudan att lämna förslag på grundval av de kriterier som beskrivs nedan. Till exempel kan bidrag med inriktning på komplexa projekt som förverkligar den cirkulära ekonomin i värdekedjor eller genom industriell symbios finansieras efter en särskild ansökningsomgång som baseras på budgeten för verksamhetsbidrag för miljö och resurseffektivitet [1] eller stödja ekonomiskt bärkraftiga projekt som leder fram till eller kompletterar NCFF-finansiering. Stöd kan också ges för att utveckla projektförslag så att de blir tillräckligt mogna för att locka offentligt och privat investeringskapital. Stödet kan framför allt ges till innovativa investeringsförslag som är de första i sitt slag eller icke-traditionella inom något av de prioriterade områden som anges i Life-förordningen.

5.1.6.1 Teknisk metod för urval av projekt

Om kommissionen fastställer ett behov av ett särskilt ad hoc-projekt för att uppnå de allmänna målen i artikel 3 i Life-förordningen, kan den komma att offentliggöra en ansökningsomgång.

5.1.6.2 Kriterier för stödberättigande och tilldelningskriterier

a) Kriterier för stödberättigande

Andra projekt ska

— **bidra till** ett eller flera av de **allmänna** mål som anges i artikel 3 i Life-förordningen **och** de **tillämpliga specifika målen** i artiklarna 10–12 och 14–16 i Life-förordningen,

— **omfattas av det prioriterade området** för Life-delprogrammet i enlighet med artiklarna 9 och 13 i Life-förordningen enligt vilket projektförslaget lämnades in. Detta inbegriper projekt med inriktning på komplexa åtgärder som förverkligar den cirkulära ekonomin i värdekedjor eller genom industriell symbios. En särskild ansökningsomgång för tekniska biståndsprojekt som förberedelse för den cirkulära ekonomin kommer att offentliggöras på grundval av budgeten för verksamhetsbidrag för miljö och resurseffektivitet upp till högst 1 miljon euro per år.

b) Tilldelningskriterier

Andra projekt kommer att tilldelas den/de juridiska personer som lämnar in ett förslag som får mer än den lägsta godkända poängen och som når den/de högsta poängen i fråga om följande kriterier:

Kriterier	Lägsta godkända poäng (*)	Högsta poäng
Teknisk överensstämmelse och kvalitet på förslaget i förhållande till de specifika behov som behandlas	30	50
Finansiell överensstämmelse och kvalitet (inbegripet pengavärde)	20	30
Strategins omfattning i förhållande till de specifika behov som behandlas	—	10
Synergier (se traditionella projekt)	—	10
Totalpoäng (godkänt)	**55**	**100**

(*) Ett projektförslag måste uppnå åtminstone den lägsta godkända poängen för varje tilldelningskriterium och summan av poängen för kriterier för vilka en lägsta poäng har fastställts måste också motsvara 55 poäng eller mer.

[1] Undersökningar visar att investeringskapital finns lätt tillgängligt från olika källor för ”gröna investeringar”, men att det saknas tillräckligt väl utarbetade (”ekonomiskt bärkraftiga”) förslag. Avsikten är att fylla denna lucka genom en särskild ansökningsomgång som riktar sig till dem som utvecklar (potentiellt) ekonomiskt bärkraftiga projekt som har potential att skapa en betydande miljö- eller klimatpolitisk effekt som krävs för att nå de allmänna mål som anges i artikel 3 i Life-förordningen.

5.2 **Driftsbidrag**

Enligt artikel 21 i Life-förordningen ska driftsbidrag gå till vissa drifts- och förvaltningskostnader för ideella organisationer som arbetar för mål av allmänt unionsintresse, som främst är aktiva inom miljö- och/eller klimatpolitik och som deltar i utarbetande, genomförande och kontroll av efterlevnaden avseende unionens politik och lagstiftning.

Systemet med tvååriga partnerskapsramavtal för driftsbidrag, som inrättades i det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017, kommer att bibehållas för att upprätthålla balansen mellan mottagarnas behov av säkerhet och stabilitet och en viss nivå av konkurrens mellan icke-vinstdrivande enheter. Inom denna ram kommer en begränsad ansökningsomgång att anordnas under 2018. Den kommer enbart att rikta sig till de icke-statliga organisationer som valdes ut för att underteckna partnerskapsramavtal enligt ansökningsomgången 2017 (ansökningsomgång LIFE-NGO-FPA-EASME-2017).

Under 2019 kommer en ny ansökningsomgång för partnerskapsramavtal att genomföras för att välja ut icke-statliga organisationer som ska få ett driftsbidrag som täcker deras räkenskapsår 2020 och 2021. Detta kommer att följas av två begränsade ansökningsomgångar i syfte att teckna specifika bidragsavtal med partnerna i partnerskapsramavtalen.

Driftsbidrag som inte omfattas av ansökningsomgångarna kan tilldelas i vederbörligen motiverade undantagsfall som definieras i artikel 190 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012 ([1]), i synnerhet när stödmottagarens egenskaper inte lämnar utrymme för valmöjligheter eller när stödmottagaren har fastställts som sådan enligt en rättslig grund.

Det kommer att kontrolleras huruvida förslagen uppfyller kriterierna för stödberättigande och urvalskriterierna. För förslag som uppfyller dessa kriterier kommer den övergripande relevansen och kvaliteten att bedömas i förhållande till tilldelningskriterierna. Poäng kommer att ges i enlighet med dessa kriterier och en lägsta kvalitetsnivå kommer att krävas. Det slutgiltiga tilldelningsbeslutet kommer att fattas baserat på resultatet av utvärderingsprocessen.

5.2.1 *Urvalskriterier för driftsbidrag*

Urvalskriterierna ska bedöma den sökandens finansiella och operativa kapacitet att fullgöra det föreslagna arbetsprogrammet.

Sökande kommer endast att väljas ut om de, baserat på särskilda stödjande handlingar med anknytning till deras resultat under föregående år, kan styrka

— **operativ kapacitet** – den sökande måste ha de yrkesmässiga färdigheter och kvalifikationer som krävs för att slutföra det föreslagna arbetsprogrammet, och

— **finansiell kapacitet** – den sökande måste ha stabila och tillräckliga finansieringskällor för att kunna upprätthålla denna verksamhet under det år för vilket bidraget tilldelas och delta i finansieringen av detsamma.

I vissa undantagsfall, i synnerhet när det rör sig om ett nytt nätverk som skapas av erfarna organisationer, kan genomförandeorganet bevilja ett undantag från kravet på att tillhandahålla stödjande handlingar som täcker de två föregående åren.

5.2.2 *Tilldelningskriterier för driftsbidrag*

5.2.2.1 Driftsbidrag/partnerskapsramavtal för icke-statliga organisationer

I artiklarna 12 d och 16 d i Life-förordningen anges som ett specifikt mål för deras respektive prioriterade områden ”styrning och information” att främja bättre miljö- och klimatstyrning genom att bredda berörda parters deltagande, inbegripet icke-statliga organisationer, i samråd om och genomförande av politiken.

Följande tilldelningskriterier kommer att gälla för urvalet av mottagarna av partnerskapsramavtalen:

1. Politisk relevans: relevansen för unionens miljö- och klimatpolitik hos den icke-statliga organisationens strategiska plan.

([1]) Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012 av den 29 oktober 2012 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 362, 31.12.2012, s. 1).

2. Utformning av EU:s politik: den icke-statliga organisationens bidrag till att utforma, utveckla eller uppdatera unionens miljö- och/eller klimatpolitik.

3. Genomförande av EU:s politik: den icke-statliga organisationens bidrag till att genomföra och verkställa unionens miljö- och/eller klimatpolitik.

4. Sensorfunktion: relevans för att ta itu med nya och framväxande miljö- och klimatfrågor.

5. Organisatorisk utveckling: potential att bli en mer effektiv deltagare i unionens politiska process.

Den organisation som väljs som ramavtalspartner kommer att uppmanas att årligen lämna in sitt arbetsprogram, som kommer att analyseras med avseende på tilldelningen av ett specifikt årligt driftsbidrag.

För tilldelningen av specifika årliga driftsbidrag inom partnerskapsramavtalen kommer följande kriterier att tillämpas:

1. Arbetsprogrammets överensstämmelse med målen och den typ av verksamhet som specificeras i partnerskapsramavtalet.

2. Arbetsprogrammets tekniska överensstämmelse och kvalitet.

3. Överensstämmelse mellan arbetsprogrammet och den föreslagna budgeten, inbegripet en effektiv användning av medel.

5.2.2.2 Andra driftsbidrag

Tilldelningen av andra driftsbidrag, bl.a. efter undertecknande av rampartnerskapsavtal, till icke-vinstdrivande enheter som arbetar för mål av allmänt unionsintresse eller som har ett mål som ingår i och stöder miljö- och/eller klimatpolitiken, ska göras på grundval av följande tilldelningskriterier:

1. Arbetsprogrammets relevans i fråga om målen i Life-förordningen och, i förekommande fall, de tematiska prioriteringarna och projektämnena.

2. Arbetsprogrammets genomförbarhet och interna samstämmighet.

3. De föreslagna verksamheternas kostnadseffektivitet.

5.3 **Finansieringsinstrument**

Finansiering i enlighet med artikel 17.4 i Life-förordningen kommer att ges till följande två pilotfinansieringsinstrument i syfte att uppnå de allmänna mål som fastställs i artikel 3 i Life-förordningen.

— Finansieringsmekanismen för naturkapital (NCFF, Natural Capital Financing Facility) – ett finansieringsinstrument som pilottestas inom båda delprogrammen för att testa och demonstrera innovativa finansieringsstrategier för projekt som främjar bevarandet av naturkapital inom de prioriterade områdena Natur och biologisk mångfald och Klimatanpassning.

— Instrument för privat finansiering för energieffektivisering (PF4EE) – ett pilotfinansieringsinstrument inom ramen för delprogrammet Klimatpolitik. Som visades under perioden 2014–2017 är PF4EE en ny och effektiv strategi för att ta itu med den begränsade tillgången till lämplig och prismässigt överkomlig kommersiell finansiering för de energieffektiviseringsinvesteringar som ingår i nationella prioriteringar.

Bestämmelserna om finansieringsinstrument i budgetförordningen, i synnerhet artiklarna 139 och 140 i denna, uppfylls i enlighet med vad som beskrivs i styckena nedan.

Finansieringsinstrument som stöder projekt kan ta någon av de former som avses i, och ska genomföras i enlighet med, avdelning VIII i förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 och kan kombineras med varandra och med bidrag som finansieras inom ramen för unionsbudgeten.

I enlighet med artikel 140.6 ska årliga återbetalningar, inbegripet kapitalåterbetalningar, utlösta garantier och återbetalningar på lånesumman, utgöra interna inkomster avsatta för särskilda ändamål och ska användas för samma finansieringsinstrument, för en period som inte överstiger perioden för åtagandebemyndigandet plus två år.

Halvtidsutvärderingen genomfördes efter mindre än två års effektiv tillämpning av de båda finansieringsinstrumenten och det gick endast att dra preliminära slutsatser, eftersom de utgör en ny finansieringsmetod inom ramen för Life-programmet. Slutsatserna har beaktats för genomförandet av de två finansieringsinstrumenten under 2018–2020. I synnerhet gäller följande:

— För NCFF görs insatser för att förbättra det stöd som ska ges till potentiella stödmottagare för att bygga upp deras affärsnytta och samtidigt ta hänsyn till att de medel som tilldelades under det första fleråriga arbetsprogrammet ska räcka för hela det fleråriga arbetsprogrammet 2018–2020.

— För PF4EE beslutades att pilotfasen skulle fortsätta och att de tillgängliga medlen skulle höjas med 75 miljoner euro med hänsyn till den höga efterfrågan som noterats. Kommissionen ska rapportera åtminstone varje år till Life-kommittén, medan ad hoc-möten kan kallas samman vid behov.

5.3.1 *Finansieringsmekanismen för naturkapital (NCFF)*

5.3.1.1 Bidrag till målen med Life

Finansieringsinstrumentet bidrar till att uppnå målen med Life, i synnerhet inom de prioriterade områdena Natur och biologisk mångfald inom Life Miljö samt Klimatanpassning inom Life Klimatpolitik genom att finansiera direkta investerings- och driftskostnader för pilotprojekt som genererar intäkter eller sparar in på kostnader som främjar bevarandet, återställandet, förvaltningen och förbättringen av naturkapital för biologisk mångfald och anpassningsvinster, inbegripet ekosystembaserade lösningar på utmaningar med anknytning till land, mark, skogsbruk, jordbruk, vatten och avfall. NCFF lanserades 2015 och är ett politiskt instrument för innovativa pilotprojekt. Som beskrivs i det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017 erbjuder det potential att förbättra kostnadseffektiviteten hos Life-programmet genom hävstångsverkan och komplementaritet. Det bidrar till uppbyggnaden av mer långsiktig kapacitet genom en innovativ och hållbar kommersiell finansieringsverksamhet. NCFF kompletterar och stöder medlemsstaternas politiska mål inom området biologisk mångfald och klimatanpassning.

Närmare bestämt är det fråga om följande:

— När det gäller natur och biologisk mångfald bidrar NCFF till att genomföra unionens politik och lagstiftning på området biologisk mångfald, vilket inbegripet unionens strategi för biologisk mångfald fram till 2020, direktiven 2009/147/EG och 92/43/EEG, i synnerhet genom tillämpning, utveckling och testning av projekt och demonstration av deras lönsamhet. Det stöder även ytterligare utveckling, genomförande och förvaltning av det Natura 2000-nätverk som inrättas genom artikel 3 i direktiv 92/43/EEG och ökar dess motståndskraft genom att även skydda och återställa ekosystem som inte ingår i nätverket. Det kan dock hända att vissa typer av projekt inte är tillämpliga i Natura 2000-områden ([1]).

— När det gäller klimatanpassning bidrar NCFF till att genomföra unionens anpassningspolitik, i synnerhet genom att utveckla, testa och demonstrera ekosystembaserade strategier för klimatanpassning. Det bidrar också till att utveckla och demonstrera innovativa tekniker, system, metoder och instrument för anpassning som kan upprepas, överföras eller integreras.

5.3.1.2 Läget för NCFF

NCFF genomförs av Europeiska investeringsbanken enligt ett delegeringsavtal med kommissionen. Under pilotfasen som inleddes under Lifes fleråriga arbetsprogram 2014–2017 och som kommer att fortsätta fram till 2020 väntas NCFF genomföra 9–12 insatser. De medel som anslogs för NCFF under 2014–2017 beräknas räcka för hela Life-programperioden. Kommissionen kom överens med EIB om att förlänga genomförandeperioden till utgången av 2021.

I februari 2017 hade förhandlingar avslutats och avtal undertecknats om en insats och ytterligare ett avtal väntas bli klart under detta år. Europeiska investeringsbanken fortsätter att utveckla en uppsättning stödberättigade insatser.

5.3.1.3 Finansieringsinstrumentets struktur

Genomförandet av finansieringsinstrumentet har anförtrotts Europeiska investeringsbanken (EIB) genom indirekt förvaltning.

NCFF kombinerar direkt och indirekt finansiering av projekt genom skulder, kapital och ett garantifönster. En teknisk facilitet kommer att tillhandahållas för att se till att projekten uppnår en tillräcklig mognadsgrad för att erhålla finansiering.

Europeiska kommissionen anslog 50 miljoner euro för riskdelningsmekanismen och 10 miljoner euro för faciliteten för tekniskt stöd. EIB kommer med denna utgångspunkt att investera upp till 125 miljoner euro genom lån, lånegarantier och kapitalinvesteringar. Lån kan ges direkt till de slutliga stödmottagarna för att finansiera investeringar och

([1]) Projekt som syftar till att kompensera skador på Natura 2000-områden i enlighet med artikel 6.4 i habitatdirektivet har inte rätt till finansiering enligt NCFF, men kompensationsåtgärder för skador på andra platser kan äga rum i Natura 2000-områden eller genomföras på andra sätt som bidrar till samstämmighet i nätverket och har rätt till finansiering enligt NCFF.

driftskostnader eller indirekt via mellanhänder som sedan finansierar en portfölj av lån. Lånegarantier kan ges till mellanhänder. Kapitalinvesteringar kan användas för investeringar i fonder som förvaltas av mellanhänder. Dessa alternativ kan kombineras med verksamhetsbidrag under tematiska prioriteringar eller stöd från andra källor.

Faciliteten inbegriper en riskdelningsmekanism som delas med EIB eftersom de projekt som stöds genom NCFF kommer att vara projekt som EIB normalt sett inte investerar i, antingen på grund av att de är för små eller för att deras uppfattade höga risk inte går ihop med bankens kreditbetyg AAA. För att avhjälpa detta inbegriper faciliteten en riskdelningsmekanism varmed EU-medlen ger EIB en garanti för de första förlusterna i händelse av att projektet misslyckas. De medel som gjordes tillgängliga inom ramen för det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017 kommer att fortsätta vara tillgängliga för finansieringsperioden 2018–2020. Den exakta genomförandemekanismen fastställdes i delegeringsavtal som undertecknades mellan kommissionen och EIB den 18 december 2014 och som också definierar exakta uteslutnings-/urvalskriterier för projekten, som säkerställer att korrekta prioriteringar införlivas i urvalsprocessen och att den sektorsrelaterade och geografiska täckningen är tillräcklig.

Detta fleråriga arbetsprogram förlänger de medel som tillhandahölls genom det fleråriga arbetsprogrammet 2014–2017 till det fleråriga arbetsprogrammet 2018–2020. När denna operativa period för pilotfasen är över ska faciliteten fortsätta att användas med en mindre strikt struktur för att hantera portföljen och ta emot återbetalningarna för insatserna.

Finansieringsinstrumentet förvaltas av EIB. En styrkommitté ser regelbundet över hur genomförandet av finansieringsinstrumentet fortskrider. Styrkommittén omfattar tillsättningar som gjorts gemensamt av kommissionen, inbegripet GD Miljö, GD Klimatpolitik, GD Ekonomi och finans och EIB, och stöds av ett sekretariat som EIB ställer till förfogande.

Övervakningen av finansieringsinstrumenten sker i linje med kraven i budgetförordningen (artikel 140) och i den delegerade förordningen (artikel 225) och därefter enligt tolkningen i det ekonomiska och administrativa ramavtalet med EIB och följande delegeringsavtal.

EIB ansvarar för övervakningen av genomförandet av verksamheterna inom ramen för finansieringsinstrumentet och för framställningen av resultatrapporter och finansiella rapporter i enlighet med ett format, ett innehåll och en tidsplan som ska avtalas, för att inbegripa regelbundna rapporter och ad hoc-rapporter, platsbesök, revisioner. Resultatindikatorer för rapporteringen från finansieringsinstitut till EIB kommer att användas.

5.3.1.4 Teknisk metod för urval av projekt

Projekten delas in i fyra breda kategorier:

— Betalning för ekosystemtjänster: Projekt som inbegriper betalningar för vinstflöden från naturkapital, vanligtvis en frivillig, mindre bilateral transaktion med en väl identifierad köpare och säljare av en ekosystemtjänst. De baseras på principen om att ”användaren betalar”, där betalningar görs för att säkra kritiska ekosystemtjänster.

— Grön infrastruktur: Grön infrastruktur är ett strategiskt planerat nätverk av naturliga och kulturformade områden med andra miljömässiga inslag som utformas och förvaltas för att tillhandahålla en mängd olika ekosystemtjänster. Det inbegriper grönområden (eller blå områden om akvatiska ekosystem berörs) och andra fysiska inslag i landområden (inbegripet kustområden) och havsområden. På land finns grön infrastruktur i landsbygds- och stadsområden. Projekt för grön infrastruktur har potential att generera intäkter eller spara in på kostnader baserat på tillhandahållandet av varor och tjänster, vilket inbegriper vattenförvaltning, luftkvalitet, skogsbruk, rekreation, översvämning/erosion/skogsbrandskydd, pollinering och ökad motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter.

— Kompensation för biologisk mångfald: Kompensationen utgörs av bevarandeåtgärder för att kompensera för den kvarstående, oundvikliga skada som utvecklingsprojekt vållar den biologiska mångfalden. De bygger på principen ”förorenaren betalar”, enligt vilken kompensation betalas för att matcha eller minska renommérisker. Projekt som syftar till att kompensera skador på Natura 2000-områden i enlighet med artikel 6.4 i habitatdirektivet har inte rätt till finansiering enligt NCFF.

— Innovativa investeringar till förmån för biologisk mångfald och anpassning: Dessa är projekt som inbegriper leveranser av varor och tjänster, framför allt av små och medelstora företag, som syftar till att skydda den biologiska mångfalden eller öka samhällenas och andra företagssektorers motståndskraft.

Syftet kommer att vara att fastställa och finansiera projekt med en tillräckligt bred geografisk täckning och sektorstäckning, samtidigt som man testar flera olika finansieringsmekanismer, för att säkerställa reproducering i hela EU under den operativa etappen. Reglerna för stödberättigande för projekt och investeringspolicyn för faciliteten (upprättande av tak för sektorer och geografisk täckning, liksom minimikriterier som ska uppfyllas och/eller principer som ska följas, t.ex. minskningshierarkin) [1] har definierats i delegeringsavtalet.

Kriterierna för stödberättigande kommer att vara i linje med målen för natur och biologisk mångfald och klimatanpassning i Life-förordningen, samtidigt som man tar hänsyn till medlemsstaternas politiska prioriteringar på området skydd av biologisk mångfald och klimatanpassning.

Stödberättigade projekt för förvaltning av naturkapital bör motiveras av en ekonomisk bedömning som grundar sig på en klassisk lönsamhetsanalys – dvs. att nuvärdeskostnaden för projektet under dess löptid understiger nettonuvärdet för de förväntade vinsterna, exklusive externa effekter. Utöver de standardkriterier som EIB kräver för alla insatser kommer ytterligare kriterier att fastställas som definierar typen av projekt och de sektorer som omfattas.

Finansieringsinstrumentets slutliga stödmottagare måste åtminstone vara juridiska personer och/eller fysiska personer som investerar i projekt för förvaltning av naturkapital som kan

— påvisa att de har en positiv inverkan på ekosystemens status och motståndskraft och på tillhandahållandet av ekosystemtjänster genom en särskild miljökonsekvensbedömning,

— bana väg för nya affärsmodeller för förvaltning av naturkapital, bland de typer som beskrivs ovan, dvs. grön infrastruktur, betalningar för ekosystemtjänster, kompensation för biologisk mångfald eller innovativa företag eller bolag som arbetar för biologisk mångfald/anpassning,

— uppfyller något av följande kriterier:

  — De främjar bevarande, återställande, förvaltning och förbättring av ekosystem, inbegripet genom ekosystembaserade lösningar som tillämpas på de sektorer som omfattar land, mark, skogsbruk, jordbruk, vattenbruk, vatten och avfall.

  — De främjar ekosystembaserade strategier som gör det möjligt för företag och samhällen att ta itu med fastställda risker med anknytning till klimatförändringarnas nuvarande och framtida konsekvenser, även genom projekt för grön infrastruktur i städer, på landsbygden och i kustområden.

Projekten måste finnas i minst en EU-medlemsstat för att ha rätt till stöd.

När projekt indirekt finansieras genom bidrag till fonder som hanteras av intermediära finansinstitut ska valet av sådana institut styras av efterfrågan och i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning, insyn, icke-diskriminering och uppfyllandet av bland annat följande krav:

i) Det ska vara ett finansinstitut inom privat sektor eller ett marknadsbaserat sådant.

ii) Det ska förpliktiga sig och påvisa operativ kapacitet att distribuera finansieringsinstrumentet.

iii) Det ska uppvisa förmåga att nå de slutliga stödmottagare som omfattas av strategierna för biologisk mångfald eller klimatanpassning på EU- eller medlemsstatsnivå.

iv) Det ska uppfylla de skyldigheter och krav som hör ihop med distributionen av finansieringsinstrumentet.

v) De ska följa relevanta standarder och tillämplig lagstiftning om förebyggande av penningtvätt, bekämpning av terrorism och skattebedrägerier.

vi) De ska tillhandahålla de uppgifter som krävs av Europeiska revisionsrätten för att göra det möjligt för denna att utföra sitt uppdrag.

vii) Det ska godkännas som en låntagare av EIB i enlighet med dess kreditpolicy.

---

[1] Minskningshierarkin inbegriper följande: 1) Att man undviker eller förhindrar negativ påverkan på miljön i allmänhet och på den biologiska mångfalden i synnerhet. 2) Att man minimerar och rehabiliterar effekterna av utvecklingen på plats om påverkan inte kan undvikas. 3) Att kompensationsåtgärder vidtas som en sista utväg (på plats eller ej) för den kvarstående negativa påverkan.

5.3.2 *Instrument för privat finansiering för energieffektivisering (PF4EE)*

5.3.2.1 Bidrag till målen med Life

PF4EE bidrar till att uppfylla de allmänna målen i Life-förordningen i enlighet med artikel 3 och vad som beskrivs närmare i det prioriterade området Klimatanpassning. I synnerhet erbjuder PF4EE följande:

— Det tar itu med en viktig klimatpolitisk fråga, och bidrar till att uppnå målen i Europa 2020- och 2030-strategierna för att säkra energibesparingar och tillhörande utsläppsminskningar.

— Det tillhandahåller den nivå av pilottestning och demonstration som krävs av ett nytt politiskt instrument, och har stor potential att tillföra EU ett mervärde.

— Det kompletterar och stöder medlemsstaternas ansvar enligt de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.

— Det erbjuder potential att förbättra kostnadseffektiviteten hos Life-programmet genom hävstångsverkan och komplementaritet.

— Det bygger upp långsiktig kapacitet inom en hållbar och kommersiell finansieringsverksamhet, och säkerställer därigenom ett fortsatt och långsiktigt stöd till hållbar utveckling.

— Det stöder solidaritet och bördefördelning.

— Det erbjuder potentialen att integrera initiativet i medlemsstaternas program (genom de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet och andra program och initiativ).

5.3.2.2 Läget för och utökning av PF4EE

År 2014 väntades instrumentet stödja investeringar med upp till 540 miljoner euro. Efter de avtal om insatser som undertecknades 2015 och 2016 och med hänsyn till den nuvarande uppsättningen har EIB nu som mål att nå mer än 1 miljard euro i nya investeringar fram till utgången av 2017 (600–650 miljoner euro från EIB och minst 500 miljoner euro från finansiella mellanhänder), som omfattar 9–10 medlemsstater.

Följande sex avtal hade undertecknats vid utgången av 2016:

— Komercni Banka, Tjeckien: energieffektivitetslån till ett värde av 75 miljoner euro för bolag och belysningssystem för byggnader och industriområden.

— Banco Santander, Spanien: energieffektivitetslån till ett värde av 50 miljoner euro för hotell och andra turismbyggnader.

— Crédit Coopératif, Frankrike: energieffektivitetslån till ett värde av 75 miljoner euro för små och medelstora företag och renovering av byggnader.

— Belfius, Belgien: riktade energieffektivitetslån till ett värde av 75 miljoner euro för små och medelstora företag.

— Banco BPI, Portugal: riktade lån på 50 miljoner euro för företag.

— BPER, Italien: energieffektivitetslån till ett värde av 50 miljoner euro för den privata sektorn.

Under 2017 kan ytterligare avtal komma att undertecknas i Kroatien, Förenade kungariket, Grekland och Cypern.

Hittills har påtagliga investeringar endast fått stöd i Tjeckien och Frankrike, men det stora intresset från banker och EIB:s höjda investeringsmål visar den underliggande efterfrågan på marknaden och potentialen för en utökning. PF4EE bidrar till att skapa en ny finansiell produkt på marknaden med inriktning på energieffektivitet och bidrar alltså direkt till utfasningen av fossila bränslen i EU:s ekonomi, i linje med COP21-målen.

I slutet av 2016 uppgick de anslagna och utbetalda EIB-lånen till 375 miljoner euro respektive 35 miljoner euro. Instrumentets genomsnittliga hävstångsverkan vid utgången av 2016 var 9,8 (beräknat som bidrag från EIB/Europeiska kommissionen).

Under perioden 2014–2017 uppgick EU:s åtagande om bidrag till PF4EE till 80 miljoner euro. Under perioden 2018–2020 planeras ytterligare 75 miljoner euro för att fortsätta pilotfasen, varav 10 miljoner euro är öronmärkta för faciliteten för expertstöd som ger tekniskt bistånd till finansiella mellanhänder.

5.3.2.3 Finansieringsinstrumentets struktur

Genomförandet av PF4EE-instrumentet har anförtrotts Europeiska investeringsbanken (EIB) genom indirekt förvaltning.

PF4EE-instrumentet har två huvudsakliga mål:

— Att göra utlåningen till energieffektivisering till en mer hållbar verksamhet vid europeiska finansinstitut genom att uppmuntra privata kommersiella banker och andra finansinstitut (gemensamt kallade *finansiella mellanhänder*) att behandla energieffektiviseringssektorn som ett särskilt marknadssegment.

— Att öka tillgängligheten till skuldfinansiering för projekt som stöder medlemsstaternas energieffektiviseringsprioriteringar i de nationella handlingsplanerna för energieffektivitet.

PF4EE-instrumentet tillhandahåller i) en mekanism för riskdeltagande (riskdelningsmekanism) och ii) expertstöd för finansiella mellanhänder (expertstödfunktion) i kombination med iii) långsiktig finansiering från EIB (EIB:s lån för energieffektivisering).

— PF4EE tillhandahåller ett finansieringsinstrument för riskdelning med inslag som kan jämföras med en garanti med tak för att dela risken mellan kommissionen (som finansiär) och de finansiella mellanhänderna (som långivare).

— Syftet med riskdelningsmekanismen är att minska den kreditrisk som de finansiella mellanhänderna stöter på när de beviljar lån till energieffektiviseringssektorn och för att uppmuntra deras deltagande. Genomslaget beror på marknadsvillkoren och projektens särskilda egenskaper. Riskdelningsmekanismen ökar utlåningen, tillgången till finansiering och/eller bättre finansieringsvillkor för de slutliga stödmottagarna, vilket eventuellt inbegriper lägre prissättning, längre löptider, lägre säkerheter etc.

— För att maximera bidraget från Life tillhandahålls EIB:s lån till de finansiella mellanhänderna med konkurrenskraftiga räntor för vidareutlåningen. Förmånsräntorna kommer att överföras till de slutliga stödmottagarna för att uppmuntra användningen.

— Stödmottagarna förväntas också bidra till projektkostnaderna, vilket som ett resultat kommer att öka den hävstångseffekt som beräknats för investeringskostnaderna.

— Om en deltagande finansiell mellanhand har förluster i sin låneportfölj (portföljen med energieffektiviseringslån) kommer dessa förluster delvis att täckas av finansieringsinstrumentet för riskdelning.

— Life-medlen ska användas för att tillhandahålla det finansiella bidrag som krävs för riskdelningsmekanismen och expertstödfunktionen, liksom de administrationskostnader och direkta kostnader som EIB ådrar sig för att inrätta och förvalta instrumentet.

— Ett högsta kontantbelopp (säkerhet) ska tilldelas alla finansiella mellanhänder för att uppväga förluster i portföljen med energieffektiviseringslån. Detta belopp kommer att beräknas utifrån en särskild procentandel av den sammanlagda portföljen med energieffektiviseringslån, beroende på riskprofilen för de avsedda slutliga stödmottagarna. Om den finansiella mellanhanden inte uppnår målet för portföljens storlek ska procentandelen tillämpas på den uppnådda portföljstorleken.

— Målgruppen för de slutliga stödmottagarna för PF4EE-instrumentet omfattar små och medelstora företag och medelstora marknadsnoterade företag och privatpersoner, men kan även inbegripa små kommuner eller andra organ inom offentlig sektor som utför småskaliga energieffektiviseringsinvesteringar, som kan använda energibesparingarna för att betala tillbaka de direkta lånen.

— Målet var att PF4EE skulle teckna tio avtal under perioden 2014–2017 (EIB-lån till energieffektivitet och faciliteterna för riskdelning/expertstöd). Vid utgången av 2016 hade sex av dem redan undertecknats (se avsnitt 5.3.2.2).

— Under perioden 2018–2020 kan upp till tio ytterligare avtal komma att undertecknas, vilket skulle ge totalt 20 undertecknade avtal fram till utgången av 2020.

EU:s åtagande om bidrag till PF4EE 2018–2020 kommer att vara 75 miljoner euro, varav 10 miljoner euro ska öronmärkas för faciliteten för expertstöd. Dessutom ska EIB få teckna mer än ett avtal per medlemsstat.

Valet av finansiella mellanhänder kommer att fortsätta styras av efterfrågan och i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning, insyn, icke-diskriminering och uppfyllandet av bland annat följande krav:

i) De ska vara finansinstitut inom privat sektor eller bedriva verksamhet i marknaden på ett sätt som kan jämföras med ett finansinstitut inom privat sektor.

ii) De ska förpliktiga sig och påvisa operativ kapacitet att distribuera PF4EE-instrumentet.

iii) De ska uppvisa förmåga att nå de slutliga stödmottagare som är föremål för relevant prioritering i den nationella handlingsplanen för energieffektivitet och/eller i stödordningen för energieffektivitet och/eller i EU-direktiv med anknytning till energieffektivitet inom den berörda medlemsstaten.

iv) De ska uppfylla de skyldigheter och krav som hör ihop med distributionen av PF4EE-instrumentet.

v) De ska följa relevanta standarder och tillämplig lagstiftning om förebyggande av penningtvätt, bekämpning av terrorism och skattebedrägerier.

vi) De ska tillhandahålla de uppgifter som krävs av Europeiska revisionsrätten för att göra det möjligt för denna att utföra sitt uppdrag.

vii) De ska godkännas som motpart av EIB i enlighet med dess interna policy och riktlinjer och överensstämma med den geografiska spridning som PF4EE-instrumentet syftar till.

En bred geografisk distribution av finansieringsinstrumentet under programmets löptid kommer att eftersträvas genom att man tillhandahåller EIB incitament för att uppmuntra deltagandet av finansiella mellanhänder i alla medlemsstater. De geografiska begränsningarna för pilotfasen kommer dock att tas bort och EIB kommer att få teckna mer än ett avtal per medlemsstat, beroende på marknadens krav.

Beroende på det intresse som uttrycks av de finansiella mellanhänderna får EIB prioritera sådana finansiella mellanhänder som önskar bedriva verksamhet i de medlemsstater där investeringsbehoven (avstånd till målet) är som störst. Faciliteten för riskdelning kommer att uppmuntra finansiella mellanhänder att bedriva verksamhet i medlemsstater med högre risker, vilket exempelvis speglar en mycket låg användning av lånefinansiering för energieffektiviseringar eller där kapaciteten att utnyttja lån anses vara särskilt låg.

Erfarenheterna från perioden 2014–2017 visar att tekniskt bistånd till finansiella mellanhänder är avgörande för att de ska få så stor förmåga som möjligt att inrikta sig på energieffektivitetsinvesteringar. Den högsta möjliga budgeten för faciliteten för expertstöd kommer därför att höjas från 3,2 miljoner euro under perioden 2014–2017 (dvs. 4 % av EU:s PF4EE-bidrag som anslagits under den första delen av pilotfasen) till 10 miljoner euro under perioden 2018–2020.

PF4EE-instrumentet måste vara operativt fram till dess att de underliggande lån som täcks av riskdelningsmekanismen har betalats tillbaka. Den maximala löptid som kommer att tillåtas inom ramen för riskdelningsmekanismen kommer att vara 20 år. Därför kommer PF4EE att finnas kvar i upp till 20 år efter det att genomförandeperioden är över (2045).

Tilldelningen av medel kommer att förbli gällande fram till dess att den sista transaktionen inom ramen för programmet har slutförts helt.

Finansieringsinstrumentet förvaltas av EIB. En styrkommitté ser regelbundet över hur genomförandet av finansieringsinstrumentet fortskrider. Styrkommittén omfattar tillsättningar som gjorts gemensamt av kommissionen, inbegripet kommissionsavdelningar som GD Klimatpolitik, GD Ekonomi och finans och GD Energi, och EIB, och stöds av ett sekretariat som EIB ställer till förfogande.

En övervaknings- och rapporteringsmekanism har inrättats och informationen delas med Life-kommittén.

Övervakningen av finansieringsinstrumenten kommer att ske i linje med kraven i budgetförordningen (artikel 140) och den delegerade förordningen (artikel 225) och därefter enligt tolkningen i det ekonomiska och administrativa ramavtalet med EIB och följande delegeringsavtal.

EIB ska ansvara för övervakningen av genomförandet av verksamheterna inom ramen för finansieringsinstrumentet och för framställningen av resultatrapporter och finansiella rapporter i enlighet med ett format, ett innehåll och en tidsplan som ska avtalas, för att inbegripa regelbundna rapporter och ad hoc-rapporter, platsbesök, revisioner. Resultatindikatorer för energieffektivisering för rapporteringen från finansieringsinstitut till EIB ska användas.

5.3.2.4 Teknisk metod för urval av projekt

Stödmottagarna inbegriper privatpersoner, sammanslutningar av husägare, små och medelstora företag, bolag och/eller offentliga institutioner/organ, som utför energieffektiviseringsinvesteringar i linje med vardera medlemsstats nationella handlingsplan för energieffektivitet.

Storleken på de energieffektiviseringslån som tillhandahålls stödmottagarna ligger på mellan 10 000 euro (som kan sänkas för att tillgodose mindre investeringar inom bostadssektorn) och 5 miljoner euro (i undantagsfall upp till 15 miljoner euro).

Medlemsstaterna kan påverka projektets plan och på så sätt indirekt projekturvalet genom prioriteringarna i den nationella handlingsplanen för energieffektivitet. Stödmottagarna är sådana juridiska personer och/eller fysiska personer som

— utför energieffektiviseringsinvesteringar inom ramen för en medlemsstats stödordning och/eller i linje med prioriteringarna i en nationell handlingsplan för energieffektivitet och/eller EU-direktiv om energieffektivitet,

— tar ett energieffektiviseringslån genom en deltagande finansiell mellanhand.

Dessutom bör de energieffektivitetsinvesteringar som får stöd ha genomgått en ekonomisk analys som inbegriper kostnaden för externa effekter av koldioxidutsläpp, så att nuvärdeskostnaden för projektet under dess livstid är lägre än nettonuvärdet för den energi som man sparar in på.

5.4 **Annan verksamhet**

Finansiering i enlighet med artikel 17.1 i Life-förordningen kan användas för att finansiera andra insatser som behövs för att uppnå de allmänna mål som fastställs i artikel 3 i Life-förordningen.

Dessa insatser ska förvaltas enligt budgetförordningen och Life-förordningen.

De medel som ska tilldelas sådana insatser kommer, oavsett vilken juridisk form de har, inte att tas med i beräkningen av de minimiresurser som ska tilldelas projekt i enlighet med artikel 17.4 i Life-förordningen.

Insatserna kan bestå av följande:

— Priser till projekt som har valts ut bland Life+-projekt och ”traditionella” Life-projekt som har tagit emot den andra utbetalningen av förfinansiering och som anses vara särskilt lovande när det gäller deras bidrag till de specifika målen för de prioriterade områdena inom Life-delprogrammen Miljö eller Klimatpolitik och deras fortsättning, reproducering och/eller överföring.

— Verksamhetsbidrag till Life+-projekt och ”traditionella” Life-projekt som har tagit emot den andra utbetalningen av förfinansiering och som anses vara särskilt lovande när det gäller deras bidrag till de specifika målen för de prioriterade områdena inom Life-delprogrammen Miljö eller Klimatpolitik och möjligheten att föra ut de lösningar som genomförts i projektet på marknaden samt deras ekonomiska bärkraft. Verksamhetsbidragen skulle ge klumpsummor till stöd för åtgärder som betraktas som nödvändiga för att Life+-projektet ska gå att föra ut på marknaden och/eller vara ekonomiskt bärkraftigt när det avslutas, på grundval av en gapanalys som ska lämnas av de sökande.

— Affärscoachning till Life+-projekt och ”traditionella” Life-projekt som har tagit emot den andra förfinansieringsbetalningen och som anses vara särskilt lovande när det gäller deras bidrag till de specifika målen för de prioriterade områdena inom Life-delprogrammen Miljö eller Klimatpolitik och möjligheten att föra ut de lösningar som genomförts i projektet på marknaden samt deras ekonomiska bärkraft.

— Coachning i kluster- och nätverksarbete för små och medelstora företag.

6. VÄGLEDANDE TIDSPLANER FÖR ANSÖKNINGSOMGÅNGARNA (ARTIKEL 24.2 e I LIFE-FÖRORDNINGEN)

6.1 **Vägledande tidsplaner för bidrag**

Projekttyper	Delprogram	2018	2019	2020
Projekt i enlighet med artikel 18 a, b, c och h i Life-förordningen	Miljö	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
	Klimatpolitik	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
Integrerade projekt (artikel 18 d i Life-förordningen)	Miljö	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
	Klimatpolitik	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
Projekt för tekniskt stöd (artikel 18 e i Life-förordningen)	Miljö	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
	Klimatpolitik	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet

Projekttyper	Delprogram	2018	2019	2020
Projekt för kapacitetsuppbyggnad (artikel 18 f i Life-förordningen)	Miljö och Klimatpolitik gemensamt	Första kvartalet 2018		
Förberedande projekt (artikel 18 g i Life-förordningen)	Miljö	Andra kvartalet	Andra kvartalet	Andra kvartalet
Driftsbidrag (artikel 21 i Life-förordningen)	Miljö och Klimatpolitik gemensamt	Gemensam ansökningsomgång under andra kvartalet för förslag till driftsbidrag för räkenskapsåret 2019	Partnerskapsramavtal och driftsbidrag under andra kvartalet för räkenskapsåret 2020	Driftsbidrag under andra kvartalet för räkenskapsåret 2021

6.2 **Vägledande tidsplaner för finansieringsinstrument**

Finansieringsinstrument	Delprogram	2018	2019	2020
NCFF	Miljö	Fortlöpande		
	Klimatpolitik	Fortlöpande		
PF4EE	Klimatpolitik	Fortlöpande		

7. KVALITATIVA OCH KVANTITATIVA RESULTAT, INDIKATORER OCH MÅL FÖR VARJE PRIORITERAT OMRÅDE OCH PROJEKTTYP (ARTIKEL 24.2 c I LIFE-FÖRORDNINGEN)

I linje med **resultatindikatorerna** (artikel 3.3 i Life-förordningen) och de **specifika målen** för det berörda prioriterade området fastställs för varje **prioriterat område och projekttyp** kvalitativa och kvantitativa **resultat, indikatorer och mål** (artikel 24.2 c i Life-förordningen).

Genom att begränsa tillämpningsområdet för integrerade projekt till genomförandet av specifika strategier, planer och färdplaner enligt EU-lagstiftningen inom områdena natur, vatten, avfall och luft, minskning av klimatförändringar och klimatanpassning, kan de förväntade resultaten och de mål som ska nås av dessa projekt begränsas.

Inom delprogrammet Miljö gör också de tematiska prioriteringarna enligt bilaga III till Life-förordningen och projektämnena enligt punkt 3 i detta fleråriga arbetsprogram att de finansierade projekten får ett ökat fokus, vilket innebär mer konkreta konsekvenser för miljöns tillstånd. Baserat på utvärderingen av den förväntade inverkan av Life-programmet har vissa övergripande förväntade resultat och mål definierats, samtidigt som man beaktar den katalytiska funktionen och programmet och således, när det är kopplat till utveckling och genomförande, betydelsen av reproduceringen hos framgångsrika projekt (artikel 3.3 b i Life-förordningen).

Antalet och omfattningen i fråga om framgångsrika projekt inom ett prioriterat område beror dock främst på antalet stödberättigade ansökningar som lämnats in och som uppfyller urvals- och tilldelningskriterierna, samt på tekniska och socioekonomiska faktorer som kommissionen inte styr över.

Mot denna bakgrund, och för att öka mätbarheten i fråga om Life-programmets bidrag till målen i det sjunde miljöhandlingsprogrammet (artikel 3.1 d i Life-förordningen), har de förväntade resultaten också definierats som de resultat som förutspås på projektnivå, när detta har varit möjligt. Projektets stödmottagare måste definiera ett utgångsläge i början av projektet och det slutgiltiga resultatet i förhållande till de mål som eftersträvas. Därför har det upprättats en databas över Life-nyckelprojektindikatorer och den kommer att göras tillgänglig för stödmottagarna senast i slutet av 2017 (indikatorerna prövades framgångsrikt ut i databasprototypen 2015 i samband med halvtidsutvärderingen av Life ([1])). De miljö-/klimatmål som ska uppnås av varje projekt ska genomföras eller sträcka sig längre än de mål, utsläppsgränser eller målsättningar som fastställs i relevant unionspolitik och unionslagstiftning.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm

Life är en katalysator och en fortsättning, reproducering och/eller överföring av projektåtgärderna och projektets resultat är därför avgörande för att säkerställa programmets effektivitet när det gäller att leverera positiva resultat för miljön och klimatet. Trots att alla projektförslag strävar efter en fortsättning, reproducering och/eller överföring inom respektive miljö- eller klimatförändringsområde kan man endast förvänta sig att 80 % av pilot- och demonstrationsprojekten kan upprepas, eftersom det finns risk för att de tekniker och metoder som ska testas och demonstreras inte kommer att ge de förväntade resultaten. Dessutom kan man, oaktat dessa tekniska omöjligheter och med tanke på de möjliga ekonomiska och administrativa svårigheterna, inte förvänta sig att alla projekt slutförs med gott resultat.

Det bör påpekas att få projekt som omfattas av Life-programmet 2014–2020 kommer att vara slutförda fram till 2020, eftersom den genomsnittliga löptiden för Life-projekt är tre till sex år, beroende på det prioriterade området. Mål som avser pågående projekt kan närmast betraktas som milstolpar. Dessa milstolpar består av att projekten har upprättats på ett sådant sätt att de kan nå målen fram till projektperiodens slut, vilket i de flesta fall kommer att inträffa efter år 2020.

För att undvika duplicering samlas de projekttyper enligt artiklarna 2 och 18 i Life-förordningen som är avsedda att sträva efter de relaterade målen, i förekommande fall, inom ramen för varje prioriterat område. De projekttyper som inte omfattas av prioriterade områden, t.ex. projekt för kapacitetsuppbyggnad, listas separat.

Indikatorerna ingår i beskrivningen av resultaten och målen och nämns därför inte separat i tabellerna nedan.

7.1 **Delprogrammet Miljö**

För delprogrammet Miljö beaktas de allmänna målen som definieras i artikel 3.1, de specifika målen för varje prioriterat område i artiklarna 10, 11 och 12 samt resultatindikatorerna som anges i artikel 3.3 i Life-förordningen.

Miljö och resurseffektivitet			
Projekt i enlighet med artikel 18 a och b i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat ([1])	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
VATTEN (inbegripet havsmiljön)	Antal pågående eller slutförda projekt som behandlar vattendrag (inlands-/övergångs-/kustvatten) med dålig ekologisk status	Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara och överföringsbara åtgärder och som bidrar till en god ekologisk status på projektnivå	80 %
	Antal vattendrag med svag ekologisk status som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Vattendrag (inlands-/övergångs-/kustvatten) som omfattas av pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att förbättra vattendragens ekologiska status	100 ([2])
AVFALL	Antal pågående eller slutförda projekt som syftar till att uppnå EU:s lagstadgade avfallsmål och genomförandet av avfallshierarkin (lämplig avfallshantering)	Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder och som bidrar till en lämplig avfallshantering	80 %
	Antal ytterligare kommuner eller regioner i unionen med olämplig avfallshantering som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Kommuner eller regioner som omfattas av pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att uppnå en lämplig avfallshantering	20
RESURSEFFEKTIVITET (inbegripet mark, skogar och ett miljövänligt kretsloppssamhälle)	Antal pågående eller slutförda projekt som genomför målen i unionens politik och lagstiftning på området **resurseffektivitet** (exklusive mark och skogar)	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara och överföringsbara åtgärder och som bidrar till genomförandet av aspekter i ett miljövänligt kretsloppssamhälle	80 %
	Antal ytterligare företag i Europa som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Ytterligare företag som omfattas av pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att uppnå en miljövänlig eller cirkulär ekonomi	10

Miljö och resurseffektivitet			
Projekt i enlighet med artikel 18 a och b i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat ([1])	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
	Antal pågående eller slutförda projekt som genomför målen i unionens politik på området **markskydd**	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder och som bidrar till bibehållandet eller förbättringen av markfunktioner	80 %
	Hektar mark i unionen som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Mark som omfattas av pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att bibehålla eller förbättra markfunktioner	2 000
	Antal pågående eller slutförda projekt som främjar genomförandet av den europeiska **skogsstrategin**	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder och som bidrar till genomförandet av aspekterna på den europeiska skogsstrategin	80 %
		Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att tillhandahålla indikatoruppgifter som kan vara användbara för det europeiska skogsdatacentret	80 %
MILJÖ och HÄLSA (inbegripet kemikalier och buller)	Antal pågående eller slutförda projekt som genomför unionspolitik om **kemikalier**, inbegripet projekt som främjar utbyte av ämnen och minimerad exponering	Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder och som bidrar till att uppnå eller överskrida det relevanta unionsmålet för kemiska ämnen på projektnivå	80 %
	Antal personer i unionen som är föremål för pågående eller slutförda projekt som syftar till att minska mängden kemikalier	Antal personer som omfattas av pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att minska de negativa effekterna av kemikalier på hälsan och miljön, inbegripet uppskattningar av de långsiktiga effekterna	50 000

Miljö och resurseffektivitet			
Projekt i enlighet med artikel 18 a och b i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat ([1])	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
	Antal pågående eller slutförda projekt som finansieras och som riktas mot **bullerminskning**	Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder och som bidrar till att uppnå eller överskrida det relevanta unionsmålet för bullerminskning på projektnivå	80 %
		Procentandel pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som riktas mot bullerminskning och som bidrar till att minska bullerexponeringen med minst 3 dB	80 %
	Antal personer i unionen som är föremål för pågående eller slutförda bullerprojekt	Antal personer som gynnas av pågående och slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som upprättats för att minska bullernivåerna med minst 3 dB	10 000
LUFTKVALITET och utsläpp (inbegripet miljön i städer)	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram samt nationella luftvårdsprogram	Procentandel integrerade projekt som har utformats för att genomföra effektiva luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram och som uppfyller kraven i de avsedda regionerna, i enlighet med artikel 23 i direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa, eller för att upprätta effektiva nationella luftvårdsprogram som uppfyller kraven i medlemsstaterna, i enlighet med artikel 6 i direktiv (EU) 2016/2284 om nationella utsläppstak	80 %
	Antal personer som är föremål för pågående eller slutförda luftkvalitetsprojekt	Personer som omfattas av reproducerbara, pågående projekt som bidrar till att uppnå eller överskrida relevanta unionsmål för luftkvalitet	1 miljon

([1]) På grund av bottom-up-strategin och den stora mängden miljö- och klimatpolitiska utmaningar som behandlas av Life-programmet och de begränsade medel som finns tillgängliga för att hantera dem är upptagningen av projekt inom specifika områden osäker, trots införandet av tematiska prioriteringar och projektämnen, och kvantitativa mål kan därför inte definieras på förhand för de flesta prioriterade områden som omfattas och mål som eftersträvas, med undantag för de tematiska prioriteringarna på naturområdet.

([2]) Mellan 2015 och 2017 förväntas 6 900 vattendrag över hela unionen förbättra sin ekologiska status, varav 1,4 % av dem (100) på grund av ett bidrag från Life.

Natur och biologisk mångfald

Projekt i enlighet med artikel 18 a, b och c i Life-förordningen

Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
NATUR	Antal pågående eller slutförda projekt som avser livsmiljöer eller arter med mindre gynnsam/osäker bevarandestatus	Procentandel pågående och slutförda projekt som upprättats för att förbättra bevarandestatusen i den mening som avses i direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG	100 %
	Antal livsmiljöer som är föremål för pågående eller slutförda projekt med mindre gynnsam/säker bevarandestatus	Procentandel livsmiljöer eller arter eller Natura 2000-områden som är föremål för pågående eller slutförda projekt och som bidrar till en förbättrad bevarandestatus	10 % av de livsmiljöer som berörs
	Antal arter som är föremål för pågående eller slutförda projekt med mindre gynnsam/säker bevarandestatus		10 % av de arter som berörs
	Antal Natura 2000-områden/ha av Natura 2000-områden som är föremål för pågående eller slutförda projekt		10 % av de Natura 2000-områden/ha av de Natura 2000-områden som berörs
BIOLOGISK MÅNGFALD	Antal pågående eller slutförda projekt som är föremål för genomförandet av målen 2, 3, 4 och 5 i strategin för biologisk mångfald fram till 2020	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara och överföringsbara åtgärder för att förbättra eller återställa de berörda ekosystemtjänsterna	80 %
	Antal ekosystem som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Procentandel ekosystemtjänster som omfattas av pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara och överföringsbara åtgärder som bidrar till en förbättring eller ett återställande	10 % av de ekosystemtyper som berörs
			10 % av de ekosystemarealer som berörs

Integrerade projekt – i enlighet med artikel 18 d i Life-förordningen

Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
VATTEN (inbegripet havsmiljön)	Antal avrinningsdistrikt i unionen som är föremål för pågående eller slutförda integrerade projekt på vattenområdet	Procentandel avrinningsdistrikt som omfattas av integrerade projekt på vattenområdet	3 %

Integrerade projekt – i enlighet med artikel 18 d i Life-förordningen

Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt	Procentandel integrerade projekt som upprättats för att genomföra effektiva förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt som uppfyller kraven, i enlighet med ramdirektivet för vatten	100 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförande av förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt	Procentandel integrerade projekt där de kompletterande medel som mobiliseras genom de integrerade projekten är större än det totala värdet på budgeten för dessa integrerade projekt	100 %
AVFALL	Antal regioner i unionen som omfattas av pågående eller slutförda integrerade projekt på avfallsområdet	Procentandel regioner som omfattas av integrerade projekt på avfallsområdet	2 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförande av avfallsplaner och/eller avfallsförebyggande program	Procentandel integrerade projekt som upprättats för att tillhandahålla effektiva avfallsplaner och/eller avfallsförebyggande program som uppfyller kraven i den avsedda regionen, i enlighet med artiklarna 28 och 29 i ramdirektivet om avfall 2008/98/EG	100 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförande av avfallsplaner och/eller avfallsförebyggande program	Procentandel integrerade projekt där de kompletterande medel som mobiliseras genom de integrerade projekten är större än det totala värdet på budgeten för dessa integrerade projekt	100 %
LUFTKVALITET och utsläpp (inbegripet miljön i städer)	Antal personer från regioner i unionen som omfattas av pågående eller slutförda integrerade projekt på luftområdet	Procentandel total unionsbefolkning från de regioner som omfattas av integrerade projekt på luftkvalitetsområdet	3 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram	Procentandel integrerade projekt som upprättats för att genomföra effektiva luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram som uppfyller kraven i de regioner som omfattas, i enlighet med artikel 23 i direktiv 2008/50/EG	100 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av luftkvalitetsplaner och luftkvalitetsprogram	Procentandel integrerade projekt där de kompletterande medel som mobiliseras genom de integrerade projekten är större än det totala värdet på budgeten för dessa integrerade projekt	100 %

Integrerade projekt – i enlighet med artikel 18 d i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
NATUR	Antal Natura 2000-områden som är föremål för pågående eller slutförda integrerade projekt på naturområdet	Procentandel av Natura 2000-områden som omfattas av integrerade projekt på naturområdet	4 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av prioriterade åtgärdsplaner	Procentandel integrerade projekt som upprättats för att genomföra prioriterade åtgärdsplaner för att säkerställa en lämplig förvaltning av Natura 2000-områden	100 %
	Antal pågående eller slutförda integrerade projekt som riktas mot genomförandet av prioriterade åtgärdsplaner	Procentandel integrerade projekt där de kompletterande medel som mobiliseras genom de integrerade projekten är större än det totala värdet på budgeten för dessa integrerade projekt	100 %

Information och styrning			
Projekt i enlighet med artikel 18 h i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
INFORMATION OCH ÖKAD MEDVETENHET	Antal pågående eller slutförda projekt som syftar till att öka medvetenheten hos medborgare, företag, lokala myndigheter, registrerade icke-statliga organisationer och andra organisationer i det civila samhället (berörda parter och medborgare)	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som bidrar till att täcka fler än två områden utöver projektområdet och fler än ett språk	80 %
	Antal berörda parter och medborgare som är föremål för pågående eller slutförda projekt, som är omedvetna om de miljömål om vilka medvetenheten ska höjas	Procentuell ökning av antalet berörda parter och medborgare som är föremål för projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder för att höja medvetenheten om de miljöpolitiska mål som eftersträvas genom dessa projekt, enligt vad som uppmäts i för- och efterhandsundersökningar (som utförs genom Life-projekten eller av andra enheter)	25 %

Information och styrning			
Projekt i enlighet med artikel 18 h i Life-förordningen			
Tematiska prioriteringar	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
	Antal berörda parter och medborgare som är föremål för pågående eller slutförda projekt	Aktivt deltagande av berörda parter eller medborgare i de verksamheter för att öka medvetenheten som erbjuds genom projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder (t.ex. deltagande i undersökningar, frivilligarbete, deltagande i guidade rundvandringar, nedladdning av information, inlämning av frågor)	> 500 000
VERKSTÄLLIGHET	Antal projekt som riktas mot förbättrad efterlevnad och verkställighet i fråga om EU:s miljölagstiftning	Procentandel pågående eller slutförda projekt som genomför reproducerbara eller överföringsbara åtgärder som leder till en förbättrad efterlevnad eller verkställighet	10 %
ICKE-STATLIGA ORGANISATIONER	Antal insatser av icke-statliga organisationer som erhåller driftsbidrag vid samråd om EU:s miljöpolitik	Procentuell ökning av insatser till stöd för EU:s politik	12 %

Andra projekt			
Projekt i enlighet med artikel 18 e och f i Life-förordningen			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Projekt för tekniskt stöd	Antal pågående eller slutförda projekt för tekniskt stöd	Pågående och slutförda projekt för tekniskt stöd som förbereder integrerade projekt	10 som förbereder integrerade projekt på naturområdet, 5 som förbereder integrerade projekt på avfalls-, vatten- eller luftområdet
	Antal pågående eller slutförda projekt för tekniskt stöd	Procentandel pågående och slutförda projekt för tekniskt stöd som leder till att EU:s integrerade Life-projekt får högre kvalitet	90 %

Andra projekt			
Projekt i enlighet med artikel 18 e och f i Life-förordningen			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Projekt för kapacitetsuppbyggnad	Antal projekt som syftar till kapacitetsuppbyggnad	Procentandel pågående eller slutförda projekt för kapacitetsuppbyggnad som bidrar till ett ökat genomslag i de berörda medlemsstaterna	90 %
	Antal framgångsrika ansökningar om verksamhetsbidrag som kommer från medlemsstater med pågående projekt för kapacitetsuppbyggnad	Ökad relativ andel framgångsrika ansökningar som kommer från medlemsstater med pågående eller slutförda projekt för kapacitetsuppbyggnad jämfört med genomslaget mellan 2010 och 2012 (i procent)	5 %

7.2 **Delprogrammet Klimatpolitik**

Begränsning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Integrerade projekt	Antal projekt Antal och område som täcks och medborgare som nås av de strategier eller handlingsplaner för minskning av klimatförändringar som genomförs Antal och volym med avseende på kompletterande projekt som finansieras av andra unionsmedel eller andra medel	Ökat antal medlemsstater/regioner som tillämpar integrerade strategier, med stöd från ett integrerat projekt eller som upprepar resultaten från ett integrerat projekt Ökat antal kompletterande åtgärder i integrerade projekt som finansieras av andra unionsmedel Ton växthusgaser som minskas genom nya tekniker, system, instrument och/eller andra strategier för bästa praxis som tagits fram och som används till följd av Life-exempel	7 medlemsstater som tillämpar integrerade strategier, med stöd från ett integrerat projekt eller upprepar resultaten från ett integrerat projekt Den kompletterande finansiering som mobiliseras genom integrerade projekt är större än det sammanlagda värdet för budgeten för dessa integrerade projekt
Projekt för tekniskt stöd	Antal projekt Procentandel projekt för tekniskt stöd som leder till ett integrerat projekt inom ramen för Life	Ökat antal och förbättrad kvalitet på de integrerade projekt som är kopplade till projekt för tekniskt stöd	100 % av projekten har lett till ett integrerat projekt inom ramen för Life

Begränsning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Projekt för kapacitetsuppbyggnad	Antal projekt	Ökad relativ andel av framgångsrika ansökningar från medlemsstater som har rätt till kapacitetsuppbyggnad	7 medlemsstater har åtminstone minst ett begränsningsprojekt som finansieras genom delprogrammet Klimatpolitik inom Life
Andra projekt	Antal projekt Andel finansierade projekt som främjar innovativa tekniker, system och instrument och/eller andra lösningar med bästa praxis för minskning av utsläppen av växthusgaser	Ökat antal innovativa tekniker, system och instrument och/eller andra lösningar med bästa praxis för minskning av utsläppen av växthusgaser Ökad procentandel uppdaterade eller nya strategier som tagits fram genom Life som systematiskt har använts eller förbättrats av privat eller offentlig sektor Ton växthusgaser som minskas genom nya tekniker, system, instrument och/eller andra strategier för bästa praxis som tagits fram och som används till följd av Life-exempel	80 % av alla projekt som inletts upprättar bestående innovativa tekniker, system och instrument och/eller lösningar med bästa praxis för minskning av utsläppen av växthusgaser
Anpassning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Integrerade projekt	Antal projekt Antal och område som täcks och medborgare som nås av de anpassningsstrategier eller anpassningshandlingsplaner eller andra anpassningsplaner med omfattande territoriell täckning som genomförs genom Life Antal transregionala eller gränsöverskridande anpassningsprojekt Antal och volym med avseende på kompletterande projekt som finansieras av andra unionsmedel eller andra medel	Positiv inverkan på klimattåligheten i en region och i ekonomiska sektorer genom åtgärder som finansieras enligt Life och andra kompletterande projekt Ökat antal medlemsstater/regioner som tillämpar integrerade strategier med stöd från ett integrerat projekt eller som upprepar resultaten från ett integrerat projekt Ökat antal kompletterande åtgärder som finansieras av andra unionsmedel Positiv inverkan av Life-projekt på klimattåligheten hos särskilt sårbara områden som fastställts i EU:s anpassningsstrategi	7 medlemsstater som tillämpar integrerade strategier, med stöd från ett integrerat projekt eller upprepar resultaten från ett integrerat projekt Den kompletterande finansiering som mobiliseras genom integrerade projekt är större än det sammanlagda värdet för budgeten för dessa integrerade projekt

Anpassning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Projekt för tekniskt stöd	Antal projekt Procentandel projekt för tekniskt stöd som leder till ett integrerat projekt inom ramen för Life	Ökat antal och förbättrad kvalitet på de integrerade projekt som är kopplade till projekt för tekniskt stöd	100 % av projekten har lett till ett integrerat projekt inom ramen för Life
Projekt för kapacitetsuppbyggnad	Antal projekt	Ökad relativ andel av framgångsrika ansökningar från medlemsstater som har rätt till kapacitetsuppbyggnad	7 medlemsstater har åtminstone ett anpassningsprojekt som finansieras genom Life
Andra projekt	Antal projekt Antal finansierade projekt som främjar innovativa tekniker, system och instrument och/eller andra lösningar med bästa praxis för klimattålighet Antal sårbarhetsanalyser, klimatanpassningsstrategier eller handlingsplaner som tagits fram genom Life Antal transregionala eller gränsöverskridande anpassningsprojekt	Ökning som kan tillskrivas projekten i fråga om klimattålighet, uppdelat per sektor, på grund av de demonstrerade nya tekniker, system, instrument och/eller strategier med bästa praxis som tagits fram och används till följd av Life-exempel Positiv inverkan av Life-projekt på klimattåligheten hos särskilt sårbara områden som identifierats för Life-finansiering i EU:s anpassningsstrategi	80 % av de projekt som inletts upprättar innovativa tekniker, system och instrument och/eller lösningar med bästa praxis som ökar klimattåligheten
Styrning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Projekt för information, ökad medvetenhet och kunskapsspridning	Antal projekt Antal medborgare, företag, lokala myndigheter, registrerade icke-statliga organisationer och andra organisationer i det civila samhället som nås Geografisk spridning och område som omfattas	Ökad medvetenhet om klimatförändringar som orsakas av människan och lösningar på detta problem, enligt vad som uppmäts i Eurobarometer-undersökningar Ökat deltagande i samråd med berörda parter eller politiska diskussioner med anknytning till klimatpolitik och lagstiftningsakter	En 25-procentig ökning av berörda parters och medborgares deltagande i verksamheter för att öka medvetenheten En 10-procentig ökning av det antal personer i Life-projektens målgrupper som anser att klimatförändringar orsakade av människan är ett mycket allvarligt problem

Styrning			
	Kvantitativa resultat	Kvalitativa resultat	Mål/milstolpar 2020
Bästa praxis-projekt och andra projekt	Antal projekt Antalet konsoliderade förfaranden som kan tillskrivas projekten och som använder indikatorer eller verktyg som tagits fram och testats till följd av Life-exempel Antal politiska strategier eller lagstiftningsförslag som baserats på projektresultat	Ökat antal bästa praxis som används av hushåll, företag, myndigheter eller som införlivats i nationella/regionala program eller handlingsplaner Ett minskat antal fall av överträdelser mot EU:s lagstiftning som kan tillskrivas Life-insatser	25 % av projektens praxis eller strategier införlivas i nationella/regionala program eller handlingsplaner 80 % av de Life-projekt som riktas mot klimatstyrning har lett till förbättrad klimatstyrning

Specifika resultat, indikatorer och mål för finansieringsinstrument

Gemensamma indikatorer för alla finansieringsinstrument

Resultaten, indikatorerna och målen för finansieringsinstrumenten ska avtalas med den levererande enheten. De ska åtminstone omfatta följande:

— Antalet avtal (lån, garantier etc.) med intermediära finansiella mellanhänder (n).

— Den finansieringsvolym som görs tillgänglig genom finansieringsinstrumenten (miljoner euro).

— Den volym av privat finansiering som kompletteras med finansieringsinstrumenten (miljoner euro).

— Antalet slutliga stödmottagare (n).

— Antal medlemsstater där projekten finansierades av finansieringsinstrumenten (n).

Specifika indikatorer för NCFF

— Finansieringen görs tillgänglig genom intermediära finansiella mellanhänder inom ramen för finansieringsinstrumentet som ett resultat av de projekt som erhåller finansiering (miljoner euro).

— Finansieringen görs tillgänglig för Natura 2000-områden som ett resultat av de projekt som erhåller finansiering (miljoner euro).

— Inverkan på klimattåligheten (exponering för klimatförändringar och sårbarhet för dess inverkan) i regioner och ekonomiska sektorer, i synnerhet i sårbara områden som fastställs som en prioritet för Life-finansieringen i EU:s anpassningsstrategi som ett resultat av de projekt som erhåller finansiering.

— Inverkan på ekosystemens status som ett resultat av de projekt som erhåller finansiering.

— Skapande av sysselsättning: Antal arbetstillfällen som skapas som ett resultat av de projekt som erhåller finansiering (antal heltidsekvivalenter).

Specifika indikatorer för PF4EE

— Privat finansiering som erhålls som ett komplement (miljoner euro) till följd av PF4EE-lånen.

— Energibesparingar som erhålls (GWh) till följd av PF4EE-lånen.

— Minskad mängd koldioxidutsläpp (ton koldioxid) till följd av PF4EE-lånen.

— Skapande av sysselsättning: Antal arbetstillfällen som skapas till följd av PF4EE-lånen (antal heltidsekvivalenter).

Förväntade resultat som är specifika för NCFF

Under pilotetappen förväntas NCFF genomföra 9–12 insatser (inbegripet indirekta insatser). De individuella investeringarna ska förbli lägre än 10–15 miljoner euro.

Den beräknade hävstångsverkan på facilitetens värde för tillhandahållandet av Life ligger på 2,2–3,2 gånger. Med beaktande av de slutliga stödmottagarnas möjliga bidrag till projektkostnaderna på omkring 25 % kan hävstångsverkan på den samlade investeringen för tillhandahållandet av Life ligga på 2,8–4,2 gånger. Den samlade investeringen i projekt för förvaltning av naturkapital under enbart pilotetappen kan uppgå till 420 miljoner euro.

Under den operativa etapp som ska följa kan den förväntade hävstångsverkan uppgå till 6, i synnerhet om andra investerare ansluter sig till faciliteten och om fler investeringar görs genom mellanhänder och fonder.

Förväntade resultat som är specifika för PF4EE

Inom ramen för PF4EE bör upp till tio finansieringsavtal (EIB-lån för energieffektivisering samt finansieringsinstrument för riskdelning/expertstöd) undertecknas med finansiella mellanhänder under perioden 2014–2017 (dvs. under pilotfasen) och ytterligare tio undertecknas under 2018–2020. Ett finansieringsavtal kan täcka genomförandet av finansieringsinstrumentet i fler än en medlemsstat och en finansiell mellanhand kan teckna fler än ett finansieringsavtal.

I början av PF4EE förväntades stöd för totala investeringar på upp till ca 540 miljoner euro. Efter att sex avtal undertecknades 2015 och 2016 och med hänsyn till den nuvarande uppsättningen av ansökningar siktar EIB emellertid nu på att uppnå 1 miljard euro i nya investeringar i energieffektivitet under fasen 2014–2017. När det gäller perioden 2018–2020 ska ytterligare 1 miljard euro i nya investeringar i energieffektivitet levereras tack vare de tio extra PF4EE-avtal som undertecknas efter 2017. Detta skulle innebära att PF4EE sammanlagt genererar investeringar på 2 miljarder euro under perioden 2014–2020.

När PF4EE utformades var hävstångsverkan av värdet på låneportföljen för tillhandahållandet av Life sex gånger för pilotfasen. Med beaktande av de slutliga stödmottagarnas möjliga bidrag till projektkostnaderna på omkring 25 % förväntades hävstångsverkan från den samlade investeringen för tillhandahållandet av Life uppgå till åtta gånger i slutet av 2017. Detta minsta mål för hävstångsverkan kommer också att gälla för perioden 2018–2020.